

PREDNACRT

Na osnovu čl. 27., 28., 80., 81. i 95. Zakona o bankama („Službene novine Federacije BiH“, broj 27/17), čl. 5. stav (1) tačka h) i 19. stav (1) tačka c) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/17), i čl. 7. stav (1) tačka h) i 12. tačka d) Statuta Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 03/18), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj _____. 2023. godine donosi

ODLUKU O IZRAČUNAVANJU KAPITALA BANKE

Član 1. Predmet odluke

- (1) Ovom odlukom propisuju se:
 - a) karakteristike i vrste stavki koje se uključuju u izračun regulatornog kapitala;
 - b) način i obim u kojem se pojedinačne stavke uključuju u izračun pojedinih dijelova regulatornog kapitala;
 - c) **zahtjevi u pogledu stope finansijske poluge;**
 - d) zaštitni slojevi kapitala i mjere za očuvanje kapitala banaka; i
 - e) kapitalni zahtjevi i metodologija izračuna kapitalnih zahtjeva.
- (2) Sve banke sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: FBiH), kojima je Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) izdala bankarsku dozvolu, dužne su primjenjivati odredbe ove odluke.
- (3) Banka je dužna primjenjivati odredbe ove odluke na pojedinačnoj osnovi i konsolidiranoj osnovi u skladu sa propisima kojima se uređuje supervizija na konsolidiranoj osnovi.

Član 2. Pojmovi

Pojmovi koji se koriste u ovoj odluci imaju sljedeća značenja:

- a) **Finansijska poluga** - je, u odnosu na kapital banke, relativna veličina imovine, vanbilansnih obaveza i potencijalnih obaveza banke za plaćanje ili isporuku ili pružanje kolaterala, uključujući obaveze po osnovu primljenih izvora finansiranja, preuzete obaveze, finansijske derivate ili repo ugovore, a isključujući obaveze koje je moguće izvršiti samo tokom likvidacije banke, u skladu sa zakonskim propisima;
- b) **Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit** - ima isto značenje kao i u međunarodnim računovodstvenim standardima, isključujući revalorizacione rezerve po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalne imovine, a prilikom izračunavanja regulatornog kapitala iskazuje se jednako kao u finansijskim izvještajima banke, umanjeno za povezane porezne efekte;
- c) **Odgođena porezna imovina i odgođene porezne obaveze** - imaju isto značenje kao i u primjenjivom računovodstvenom okviru;
- d) **Odgođena porezna imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti** – odgođena porezna imovina čiju je buduću vrijednost moguće realizirati samo ako banka u budućnosti ostvari oporezivu dobit;
- e) **Raspodjela** - znači isplata dividendi ili kamata u bilo kojem obliku;
- f) **Rezerve za opće bankarske rizike** - rezerve koje banka formira na osnovu odluke nadležnog organa za pokrivanje gubitaka za određene rizike koji proizlaze iz bankarskog poslovanja, a koje se ne odnose na ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama;

- g) **Nematerijalna imovina** - ima isto značenje kao i u primjenjivom računovodstvenom okviru i obuhvata goodwill;
- h) **Indirektno ulaganje** - izloženost prema posredniku, koji je kupio instrument kapitala čiji je izdavalac subjekt finansijskog sektora, pri čemu se tretman u pogledu gubitka koje banka ostvari značajno ne razlikuje od tretmana gubitka u slučaju direktnog ulaganja u te instrumente kapitala;
- i) **Ostali instrumenti kapitala** - instrumenti kapitala koje izdaju subjekti finansijskog sektora i koji ne ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, instrumente dodatnog osnovnog kapitala ili instrumente dopunskog kapitala;
- j) **Ostale rezerve** - rezerve u smislu primjenjivog računovodstvenog okvira koje se moraju objaviti u skladu sa primjenjivim računovodstvenim standardom, isključujući iznose koji su već uključeni u akumuliranu ostalu sveobuhvatnu dobit ili zadržanu dobit;
- k) **Instrumenti regulatornog kapitala** - instrumenti kapitala koje izdaje banka i koji ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, instrumente dodatnog osnovnog kapitala ili instrumente dopunskog kapitala;
- l) **Dobit** - ima isto značenje kao i u primjenjivom računovodstvenom okviru;
- m) **Recipročno međusobno ulaganje** - ulaganje banke u instrumente regulatornog kapitala ili druge instrumente kapitala koje izdaju subjekti finansijskog sektora, ako i ti subjekti imaju ulaganje u instrumente regulatornog kapitala koje izdaje banka;
- n) **Zadržana dobit** - prenesena dobit i gubitak koji proizlaze iz dobiti ili gubitka proteklih godina ili nepokrivenog gubitka ranijih godina, u skladu sa primjenjivim računovodstvenim okvirom;
- o) **Račun premija na dionice** – na ovom računu iskazuje se pozitivna razlika postignute prodajne vrijednosti dionica i njihove nominalne vrijednosti, odnosno ima isto značenje kao i u primjenjivom računovodstvenom okviru;
- p) **Stavke raspoložive za raspodjelu** – znači iznos dobiti na kraju posljednje finansijske godine uvećan za bilo koju prenesenu dobit i rezerve raspoložive u tu svrhu prije raspodjele vlasnicima instrumenata regulatornog kapitala i umanjen za sve prenesene gubitke, dobit koja nije raspoloživa za raspodjelu u skladu sa odredbama zakonodavnog okvira ili internim aktima banke i iznose koji su raspoređeni u rezerve koje nisu raspoložive za raspodjelu u skladu sa odredbama zakonodavnog okvira ili statutom banke. Takva dobit, gubitak i rezerve utvrđuju se na osnovu finansijskih izvještaja banke na pojedinačnoj osnovi, a ne na osnovu konsolidovanih finansijskih izvještaja;
- q) **Kreditna institucija** - društvo čija je djelatnost primanje depozita ili ostalih povratnih sredstva od javnosti, te odobravanje kredita za vlastiti račun. U svrhu ove odluke, a u skladu sa važećim zakonskim propisima, kreditna institucija u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH) je banka. Kreditne institucije izvan BiH definisane su u skladu sa propisima Evropske unije (u daljnjem tekstu: EU) ili nacionalnim zakonodavstvom te zemlje;
- r) **Institucija** – u BiH je banka, izvan BiH je kreditna institucija i investicijsko društvo licencirano u skladu sa pripadajućim propisima EU ili nacionalnim zakonodavstvom te zemlje;
- s) **Investicijsko društvo** – za potrebe ove odluke, svako pravno lice čija je redovna djelatnost ili poslovanje pružanje jedne ili više investicijskih usluga trećim stranama i/ili obavljanje jedne ili više investicijskih aktivnosti na profesionalnoj osnovi, isključujući kreditne institucije;
- t) **Društvo za osiguranje** - pravno lice definirano u skladu sa Zakonom o društvima za osiguranje Federacije BiH i Zakonom o društvima za osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu: RS). Društva za osiguranje izvan BiH definirana su u skladu sa propisima EU ili nacionalnim zakonodavstvom te zemlje;
- u) **Društvo za reosiguranje** - pravno lice definirano u skladu sa Zakonom o društvima za osiguranje Federacije BiH i Zakonom o društvima za osiguranje RS. Društva za reosiguranje izvan BiH definirana su u skladu sa propisima EU ili nacionalnim zakonodavstvom te zemlje;

- v) **Investicijski fond** - je pravno lice definirano u skladu sa zakonskim propisima u FBiH i RS, kojima se uređuje poslovanje investicijskih fondova. Investicijski fond izvan BiH definirani su u skladu sa propisima EU ili nacionalnim zakonodavstvom te zemlje;
- w) **Centralna vlada (engl. central government)** - obuhvata državne organe i tijela koja se finansiraju iz državnog budžeta i koji su kao takvi definirani od strane nadležnog regulacionog tijela - akta zemlje o kojoj se radi. U BiH, pojam „centralna vlada BiH“ obuhvata organe i tijela:
 - 1) zakonodavne vlasti,
 - 2) izvršne vlasti, i
 - 3) sudske vlasti.
- x) **Centralna banka** – Centralna banka Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: CBBiH), Evropska centralna banka, centralne banke zemalja članica i centralne banke trećih zemalja;
- y) **Regionalne vlade i lokalne vlasti (engl. regional governments and local authorities)** – obuhvataju organe koji su kao takvi definirani od strane nadležnog regulacionog tijela - akta zemlje o kojoj se radi i koji se finansiraju iz njihovih budžeta. U BiH obuhvata sljedeće organe i tijela:
 - 1) zakonodavne i izvršne vlasti FBiH, RS i Brčko Distrikta,
 - 2) zakonodavne i izvršne vlasti kantona,
 - 3) vlasti općina i gradova,
 - 4) sudske vlasti i pravosuđe FBiH, RS i Brčko Distrikta, kantona i općina, i
 - 5) organe i tijela koji se finansiraju iz budžeta vlasti iz tačaka 1) do 4);
- z) **Subjekti javnog sektora (engl. public sector entities, PSE)** - obuhvataju subjekte koji su kao takvi definisani od strane nadležnog regulacionog tijela zemlje o kojoj se radi, a ako takva definicija ne postoji onda su to sljedeće:
 - 1) neprofitni administrativni subjekti koji su odgovorni centralnim vladama, regionalnim vladama ili lokalnim vlastima,
 - 2) neprofitna pravna lica čiji su osnivači centralne vlade ili regionalne vlade i lokalne vlasti i koje neopozivo garantuju za njihove obaveze, i
 - 3) institucije čije poslovanje je uređeno posebnim zakonom i koje podliježu javnom nadzoru (agencije, zavodi, komisije i slične institucije);
- aa) **Multilateralne razvojne banke (engl. multilateral development banks)** – pravna lica čiji su vlasnici ili članovi minimalno tri suverene države i čija je osnovna djelatnost osiguranje sredstva za finansiranje ekonomskog i socijalnog razvoja svih zemalja članica ili samo izabrane grupe država;
- bb) **Društvo za upravljanje imovinom** - je pravno lice definirano u skladu sa zakonskim propisima u FBiH i RS kojima se uređuje poslovanje društava za upravljanje imovinom. Društva za upravljanje imovinom izvan BiH definisana su u skladu sa propisom EU ili nacionalnim zakonodavstvom te zemlje;
- cc) **Subjekt finansijskog sektora** - znači jedno od sljedećeg:
 - 1) institucija,
 - 2) finansijska institucija,
 - 3) društvo za pomoćne usluge uključeno u konsolidirani izvještaj o finansijskom položaju,
 - 4) društvo za osiguranje,
 - 5) društvo za osiguranje izvan BiH,
 - 6) društvo za reosiguranje,
 - 7) društvo za reosiguranje izvan BiH,
 - 8) holding za osiguranje,
 - 9) mješoviti holding;
 - 10) mješoviti holding za osiguranje;
 - 11) društvo sa sjedištem izvan BiH čija je osnovna djelatnost uporediva sa bilo kojim subjektom navedenim u tačkama od 1) do 8);

dd) **Finansijska institucija** - je pravno lice koje nije institucija i koje nije samo industrijski holding, čija je osnovna djelatnost sticanje udjela u kapitalu ili obavljanje jedne ili više od sljedećih djelatnosti:

- 1) odobravanje kredita i zajmova, ako je to dopušteno posebnim zakonom,
- 2) finansiranje komercijalnih poslova, uključujući izvozno finansiranje na osnovu otkupa sa diskontom i bez regresa dugoročnih nedospjelih potraživanja osiguranih finansijskim instrumentima (engl. forfeiting),
- 3) finansijski lizing,
- 4) usluge platnog prometa u skladu sa posebnim zakonom,
- 5) izdavanje drugih instrumenata plaćanja i upravljanje njima ako se pružanje ovih usluga ne smatra pružanjem usluga platnog prometa,
- 6) izdavanje garancija ili drugih jemstava,
- 7) trgovanje za svoj račun ili za račun klijenta:
 - instrumentima tržišta novca (čekovima, mjenicama, certifikatima o depozitu itd.),
 - prenosivim vrijednosnim papirima,
 - deviznim sredstvima,
 - finansijskim futuresima i opcijama,
 - valutnim i kamatnim instrumentima,
- 8) posredovanje pri sklapanju poslova na tržištu novca,
- 9) učestvovanje u izdavanju vrijednosnih papira i pružanje usluga vezanih za izdavanje tih vrijednosnih papira,
- 10) upravljanje imovinom klijenata i savjetovanje u vezi s tim,
- 11) skrbnički poslovi sa vrijednosnim papirima, te usluge upravljanja vrijednosnim papirima,
- 12) savjetovanje pravnih lica u pogledu strukture kapitala, poslovne strategije i sličnih pitanja, te pružanje usluga koje se odnose na poslove spajanja odnosno pripajanja i sticanje akcija i poslovnih udjela u drugim društvima,
- 13) izdavanje elektronskog novca.

Finansijska institucija obuhvata **investicijsko društvo**, finansijski holding, mješoviti finansijski holding, **investicijski holding** i društvo za upravljanje imovinom, a ne obuhvata holding za osiguranje i mješoviti holding za osiguranje;

ee) **Neovisni procjenitelj (interni ili eksterni)** - ima isto značenje kao u odredbama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka;

ff) **Smanjenje kreditnog rizika** (engl. **Credit Risk Mitigation**, u daljem tekstu: CRM) - tehnika kojom se banka koristi za smanjivanje kreditnog rizika povezanog sa izloženosti ili izloženostima koje ta banka ima, a koja obuhvata materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu;

gg) **Materijalna kreditna zaštita** - tehnika smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti banke proizlazi iz prava te banke da, u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza druge ugovorne strane ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja povezanih sa drugom ugovornom stranom, unovči ili prenese na sebe ili prisvoji ili zadrži određenu imovinu ili iznose, ili da smanji iznos izloženosti na iznos razlike između iznosa izloženosti i kreditne zaštite;

hh) **Nematerijalna kreditna zaštita** - tehnika smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti banke proizlazi iz obaveze treće strane na plaćanje određenog iznosa u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza dužnika ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja;

ii) **Instrument koji se može smatrati gotovinom** - certifikat o depozitu, obveznica, uključujući pokrivenu obveznicu ili bilo koji drugi nepodređeni instrument koji je izdala banka ili **investicijsko društvo**, za koji je banci ili **investicijskom društvu** već u cijelosti plaćeno i koji će banka ili **investicijsko društvo** bezuslovno otkupiti po njegovoj nominalnoj vrijednosti;

- jj) **Vrednovanje po tržišnoj vrijednosti** - znači vrednovanje pozicija po odmah dostupnim zaključnim cijenama pribavljenim od neovisnih izvora, uključujući cijene s berza, elektronskih kotacija ili kotacija više nezavisnih brokera dobre reputacije;
- kk) **Tržišna vrijednost nekretnine** - je procijenjeni iznos za koji bi nekretnina mogla biti razmijenjena na konkurentnom i otvorenom tržištu, gdje zainteresovani kupac i zainteresovani prodavac postupaju razumno i dobrovoljno, pri čemu je svaka strana dobro obaviještena i pod pretpostavkom da nema neprimjerenog utjecaja na cijenu;
- ll) **Stambena nekretnina** - je porodična kuća, stan i pripadajući dijelovi stana u etažnom vlasništvu koji su namijenjeni stanovanju i građevinsko zemljište namijenjeno za izgradnju stambene nekretnine. Garaža ili parking mjesto smatra se stambenom nekretninom ako je hipoteka zasnovana na garaži, odnosno parking mjestu zajedno sa porodičnom kućom, stanom i pripadajućim dijelovima stana u etažnom vlasništvu koji su namijenjeni za stanovanje. Kuća za odmor se ne smatra stambenom nekretninom;
- mm) **Poslovna nekretnina** - je poslovna zgrada, poslovna prostorija, garaža i garažno mjesto, građevinsko zemljište namijenjeno za izgradnju poslovne nekretnine i poljoprivredno zemljište. Poslovnom zgradom se smatra zgrada namijenjena obavljanju poslovne djelatnosti ako se najvećim dijelom koristi u tu svrhu. Poslovnom prostorijom se smatraju jedna ili više prostorija u poslovnoj ili stambenoj zgradi koje su namijenjene obavljanju poslovne djelatnosti i koje, u pravilu, čine građevinsku cjelinu i imaju poseban glavni ulaz. Garaža ili parking mjesto se smatraju poslovnom nekretninom ako su namijenjeni obavljanju poslovne djelatnosti ili se najvećim dijelom koristi u tu svrhu ili ako je hipoteka zasnovana na garaži, odnosno parking mjestu zajedno sa poslovnom nekretninom. Poljoprivredno zemljište su oranice, voćnjaci, vinogradi, ribnjaci i drugo zemljište namijenjeno obavljanju poljoprivredne djelatnosti, ako se najvećim dijelom i koristi u tu svrhu;
- nn) **Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza** - izloženosti za koje je ispunjen jedan ili oba od sljedećih uslova:
- 1) dužnik kasni sa otplatom dospjelih obaveza prema banci duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju se ukupna dospjela potraživanja od:
 - fizičkog lica u iznosu većem od 200 KM i 1% ukupne bilansne izloženosti dužnika,
 - pravnog lica u iznosu većem od 1.000 KM i 1% ukupne bilansne izloženosti dužnika;
 - 2) banka smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema banci, njenom matičnom društvu ili bilo kojem od njenih zavisnih društava pravnog lica ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala (engl. Unlikelihood to pay – UTP). Banka utvrđuje status neizmirenja obaveza za pravna lica na nivou ukupnih potraživanja od tog lica. Izuzetno, u slučaju izloženosti prema fizičkim licima, banka može utvrđivati status neizmirenja obaveza na nivou pojedinačne izloženosti, a ne na nivou ukupnih potraživanja banke od tog lica. Pri tome, ukoliko bruto knjigovodstvena vrijednost izloženosti prema fizičkom licu u statusu neizmirenja obaveza prelazi 20% ukupne bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti prema tom fizičkom licu, smatra se da je nastupio status neizmirenja obaveza po svim izloženostima prema tom licu.
- oo) **Mala i srednja privredna društva (engl. small and medium sized entity)** - u daljnjem tekstu: SME, su lica koja samostalno obavljaju privrednu djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu nezavisno od njihovog pravnog oblika. Za potrebe primjene ove odluke pojedino lice se može smatrati SME samo ako su ispunjeni uslovi iz Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH;
- pp) **Službeno podržani izvozni krediti** - zajmovi ili krediti za finansiranje izvoza robe ili usluga za koji službene agencije za kreditiranje izvoza daju garancije, osiguranje ili direktno finansiranje;

- qq) **Očekivani kreditni gubici i rezervisanja za potencijalne obaveze** – iznos knjigovodstveno evidentiranih očekivanih kreditnih gubitaka, formiran u skladu sa propisima Agencije kojima se utvrđuje način formiranja očekivanih kreditnih gubitaka;
- rr) **Vanjska institucija za procjenu kreditnog rejtinga (engl. external credit assessment institution) ili „ECAI”** - agencija za procjenu kreditnog rejtinga koja je registrovana ili certificirana u skladu sa propisima EU o agencijama za kreditni rejting;
- ss) **Odabrani ECAI** - ECAI koji je odabrala banka;
- tt) **Odnosni investicijski fond** - investicijski fond u čije dionice ili udjele ulaže drugi investicijski fond;
- uu) **Špekulativno finansiranje nekretnina** – krediti za sticanje ili razvoj zemljišta ili gradnju na zemljištu povezanu sa nekretninom ili za sticanje takve nekretnine i u vezi s takvom nekretninom s namjerom kasnije prodaje radi ostvarivanja dobiti, gdje otplata kredita zavisi isključivo od buduće prodaje predmetne nekretnine;
- vv) **Transakcija sa dugim rokom namirenja** - transakcija u kojoj se jedna ugovorna strana obavezuje isporučiti vrijednosni papir, robu ili stranu valutu u zamjenu za novčana sredstva, druge finansijske instrumente ili robu, ili obratno, na datum namirenja ili isporuke koji je određen u ugovoru, a kasniji je od tržišnog standarda za tu određenu vrstu transakcije ili pet radnih dana nakon datuma ugovaranja transakcije, zavisno od toga koji je datum raniji;
- ww) **Slobodna isporuka** - transakcija koja se realizuje na način da jedna ugovorna strana izvršava plaćanje/iskupu prije nego što je druga ugovorna strana izvršila svoju ugovorenu obavezu;
- xx) **Maržni krediti** - su transakcije u kojima banka odobrava kredit za kupovinu, prodaju, držanje vrijednosnih papira ili trgovanje njima. Maržni krediti ne uključuju druge vrste kredita osigurane kolateralom u obliku vrijednosnih papira;
- yy) **Finansijski instrument** - je jedan od sljedećih:
- 1) ugovor iz kojeg proizlaze finansijska sredstva za jednu ugovornu stranu i finansijska obaveza ili vlasnički instrument za drugu ugovornu stranu;
 - 2) finansijski derivati u Prilogu II ove odluke;
 - 3) bilo koji ostali finansijski instrument u Prilogu II ove odluke;
 - 4) osnovni finansijski instrumenti i
 - 5) instrumenti, koji se mogu smatrati gotovinom.
- Instrumenti iz tačaka 1), 2) i 3) smatraju se finansijskim instrumentima samo ako je njihova vrijednost izvedena iz cijene osnovnog finansijskog instrumenta ili neke druge odnosne stavke, stope ili indeksa;
- zz) **Finansijski derivati** - finansijski instrument ili drugi ugovor koji ima sljedeće tri karakteristike:
- 1) njegova se vrijednost mijenja kao reakcija na promjene utvrđene kamatne stope, cijene finansijskog instrumenta, cijene robe, kursa stranih valuta, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa, ili druge slične varijable, pod uslovom, u slučaju nefinansijske imovine, da varijabla nije određena za jednu od ugovornih strana,
 - 2) ne zahtijeva početno neto ulaganje ili je to ulaganje manje nego što bi bilo potrebno pri drugim vrstama ugovora za koje bi se moglo očekivati da slično reaguju na promjene tržišnih faktora, i
 - 3) podmiruje se na neki budući datum;
- aaa) **Osnovni instrument** – je vrijednosni papir ili drugi instrument na koji se odnosi finansijski derivat;
- bbb) **Valutni forward ugovor (engl. fx forward agreement)** - je ugovor o kupovini ili prodaji određenog iznosa stranih valuta po unaprijed dogovorenoj cijeni na unaprijed ugovoreni datum dospijeca (duži od dva radna dana). Forward ugovor nema cijenu koju je potrebno platiti pri ugovaranju (premiju), ali na datum izvršenja mora se izvršiti obaveza, bez obzira da li je tržišna cijena povoljnija od dogovorene cijene forwarda;

- ccc) **Kamatni forward ugovor (engl. forward rate agreement)** - je ugovor na osnovu kojeg se jedna ugovorna strana obavezuje da isplati drugoj ugovornoj strani na određeni dan kamatu obračunatu po fiksnoj stopi za period određen u ugovoru, a druga ugovorna strana se obavezuje da isplati kamatu na iznos utvrđen u ugovoru po kamatnoj stopi koja važi na taj dan (npr. fiksni dio i promjenjiva varijabla: EURIBOR i sl.). Na dan izmirenja, iznos plaćanja izračunava se na osnovu razlike između utvrđene kamatne stope i kamatne stope koja važi na taj dan.
- ddd) **Futures ugovor (engl. futures agreement)** - označava pravo ili obavezu kupovine ili prodaje određenog instrumenta ili imovine na unaprijed određen datum (npr. valutni futuresi, kamatni futures, futures na indekse dionica, futures na obveznice, futuresi na zlato, futuresi na poljoprivredne proizvode i dr.);
- eee) **Valutni futures (engl. currency futures)** - je ugovor za kupnju ili prodaju određene količine jedne valute u zamjenu za neku drugu valutu po određenom kursu, te s izvršenjem na određeni datum dospijeca u budućnosti;
- fff) **Swap ugovor (swap agreement)** - je ugovor dviju strana o razmjeni tokova novca u istoj ili različitim valutama;
- ggg) **Valutni swap (engl. fx swap)** - je ugovor dviju strana o razmjeni određenog iznosa u različitim valutama po unaprijed ugovorenim kursovima;
- hhh) **Kamatni swap (engl. interest rate swap)** - je dogovor dviju strana o razmjeni periodičnih plaćanja kamata. Služi za zaštitu od rizika kamatnih stopa. Zamjena kamatnih stopa podrazumijeva zamjenu varijabilnih kamatnih stopa za fiksne i obrnuto. Instrument služi za usklađenje kamatne neusklađenosti aktive i pasive, zaštitu od porasta kamatnih stopa (zamjena varijabilne kamatne stope na dugoročni kredit za fiksnu), kao i mogućeg smanjenja kamatnog troška (zamjena fiksne kamatne stope na dugoročni kredit za varijabilnu) u slučaju pada referentnih kamatnih stopa (EURIBOR i sl.);
- iii) **Opcija (engl. option)** - je ugovor koji kupcu (vlasniku opcije) daje pravo, ali ne i obavezu izvršenja kupovine (engl. call options) ili prodaje (engl. put options) neke aktive po unaprijed ugovorenoj cijeni na određeni dan ili u određenom roku. Opcije mogu biti samostalni instrumenti ili ugrađeni u neke druge finansijske instrumente;
- jjj) **Kupovna opcija (engl. call option)** - je ugovor koji kupcu (vlasniku kupovne opcije) daje pravo, ali ne i obavezu, da kupi određenu aktivu po unaprijed utvrđenoj fiksnoj cijeni ili cijeni koja se može dobiti korištenjem dogovorene formule, na određeni dan ili u određenom roku;
- kkk) **Prodajna opcija (engl. put option)** - je ugovor koji kupcu (vlasniku prodajne opcije) daje pravo, ali ne i obavezu, da proda određenu aktivu po unaprijed utvrđenoj fiksnoj cijeni ili cijeni koja se može dobiti korištenjem dogovorene formule, na određeni dan ili u određenom roku;
- lll) **Valutna opcija (engl. fx option)** - je ugovor koji kupcu (vlasniku valutne opcije) daje pravo kupovine ili prodaje neke valute po unaprijed ugovorenom kursu na određeni dan ili u određenom roku;
- mmm) **Varanti (engl. warrants)** - su derivativni vrijednosni papiri koji vlasniku daju pravo da do dana ili na dan isteka varanta kupi osnovni instrument po unaprijed utvrđenoj cijeni.
- nnn) **Zaštita (engl. hedge)** - je finansijska tehnika za ublažavanje rizika od gubitka zbog fluktuacije vrijednosti finansijskog instrumenta na tržištu, odnosno znači pozicija koja značajno poništava elemente rizika između pozicija iz knjige trgovanja i bankarske knjige ili skupa pozicija;
- ooo) **Finansiranje trgovine** - znači finansiranje, uključujući garancije, povezano sa razmjenom robe i usluga upotrebom finansijskih instrumenata sa fiksnim kratkoročnim dospijecem, obično kraćim od jedne godine, bez mogućnosti automatskog obnavljanja;
- ppp) **Delta (δ)** - predstavlja osjetljivost cijene opcije na manju promjenu u cijeni osnovnog finansijskog instrumenta (faktora) na koji se opcija odnosi;
- qqq) **Priznate berze i Priznate klirinške kuće** se nalaze u Prilogu III ove odluke;

- rrr) **Berzanski indeks** - je brojčani pokazatelj kretanja cijena indeksne korpe vrijednosnih papira na pojedinoj berzi;
- sss) **Regulisano tržište** - je multilateralni sistem koji vodi i/ili kojim upravlja tržišni operater, a okuplja ili pomaže u okupljanju višestrukih interesa trećih strana za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u sistemu i u skladu s njegovim nediskrecionim pravilima na način koji dovodi do zaključivanja ugovora o finansijskim instrumentima koji su uvršteni u trgovanje po njegovim pravilima i/ili sistemu, i koje je ovlašteno i funkcionise uredno i redovno u skladu sa relevantnim propisima;
- ttt) **Tržišni operater** - je lice ili lica koja vode, odnosno upravljaju poslovanjem na regulisanom tržištu. Operater na tržištu može biti i samo regulisano tržište;
- uuu) **Konvertibilni vrijednosni papiri** - označavaju vrijednosne papire koji se po izboru vlasnika mogu zamijeniti drugim vrijednosnim papirima;
- vvv) **Repo transakcija** - znači bilo koja transakcija koja je regulisana repo ugovorom ili reverse (obrnutim) repo ugovorom;
- www) **Jednostavni repo ugovor** - je repo transakcija u vezi sa jednom vrstom imovine;
- xxx) **Repo ugovor i reverse repo ugovor** - označavaju svaki ugovor prema kojem banka ili neka druga ugovorna strana prenosi vrijednosne papire ili robu ili zagarantovana prava koja se odnose na pravo vlasništva nad vrijednosnim papirima ili robom, pri čemu navedeno pravo garantuje priznata berza koja drži pravo na te vrijednosne papire ili robu, a ugovor banci ne dozvoljava da prenese ili založi pojedini vrijednosni papir ili robu više od jedne ugovorne strane istovremeno, uz obavezu da ponovno otkupi navedene vrijednosne papire ili robu ili zamjenske vrijednosne papire ili robu istoga opisa po prethodno utvrđenoj cijeni, na određeni budući dan koji je utvrđen ili ga prenosilac tek treba utvrditi, pri čemu se za banku koja prodaje vrijednosne papire radi o repo ugovoru, a za banku koja ih kupuje o reverse (obrnutom) ugovoru.
- yyy) **Ugovor o davanju u zajam vrijednosnih papira ili roba i uzimanje u zajam vrijednosnih papira i roba** - označavaju sve transakcije pri kojima banka ili neka druga ugovorna strana prenosi vrijednosne papire ili robu u zamjenu za odgovarajuće instrumente osiguranja (kolaterale) te uz obavezu da će pozajmitelj vratiti vrijednosne papire ili robu u istoj vrijednosti na neki budući datum ili kad to od njega zatraži prenosilac;
- zzz) **Dionički indeks i njegovo kretanje** - je pokazatelj ponašanja određenog tržišta dionica. U indeksu se nalaze najreprezentativnije dionice pojedinog tržišta;
- aaaa) **Pokrivene obveznice** - su obveznice čije je izdavanje uređeno posebnim zakonom države u kojoj se nalazi sjedište izdavaoca, a koje ispunjavaju sve sljedeće uslove:
- 1) radi zaštite prava vlasništva izdavalac pokrivenih obveznica može biti samo banka koja podliježe superviziji regulatornog tijela,
 - 2) sredstva koja su dobivena prodajom pokrivenih obveznica moraju biti plasirana u imovinu koja pruža dovoljno pokriće za obaveze preuzete na osnovu pokrivenih obveznica u njihovom ukupnom iznosu; i
 - 3) pokrivene obveznice moraju biti pokrivene instrumentima osiguranja i davati pravo imaocu pokrivenih obveznica da u slučaju stečaja ili likvidacije izdavaoca ima prvenstvo u naplati glavnice i kamata.
- Pokrivene obveznice moraju biti uvrštene u popis pokrivenih obveznica, koji uključuje i listu ovlaštenih izdavaoca i vrstu instrumenata osiguranja, **a koju sačinjava Evropska komisija;**
- bbbb) **Kreator tržišta (eng. market maker)** – lice koje neprekidno djeluje na tržištu finansijskih instrumenata, spreman trgovati za vlastiti račun, kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata, po cijenama koje sam odredi, koristeći vlastiti kapital;
- cccc) **Nezavisna provjera cijena** - znači proces redovne provjere tačnosti i nezavisnosti tržišnih cijena ili ulaznih parametara za vrednovanje po modelu;
- dddd) **Pozicije s namjerom trgovanja** - znači jedno od sljedećeg:
- 1) vlasničke pozicije i pozicije koje proizlaze iz servisiranja klijenata i kreiranja tržišta;

- 2) pozicije s namjerom kratkoročne ponovne prodaje;
- 3) pozicije s namjerom ostvarivanja koristi od stvarnih ili očekivanih kratkoročnih razlika u cijeni između njihove prodajne i kupovne cijene ili na račun promjene drugih cijena ili promjene kamatnih stopa;
- eeee) **Zemlje članice** - predstavljaju, u skladu sa regulativnim okvirom EU, zemlje članice EU, a treće zemlje su zemlje koje nisu članice EU, **te ne uključuju BiH;**
- ffff) **Transakcija osigurana kolateralom (engl. secured lending transaction)** - znači transakcija na osnovu koje nastaje izloženost osigurana kolateralom koja ne sadrži odredbu kojom se banci daje pravo na dodatno povećanje iznosa postojećeg kolaterala, odnosno da prima maržu barem jednom dnevno;
- gggg) **Transakcija ovisna o kretanju na tržištu kapitala (engl. capital market-driven transaction)** - znači transakcija na osnovu koje nastaje izloženost osigurana kolateralom koja sadrži odredbu kojom se banci daje pravo na dodatno povećanje kolaterala, odnosno da prima maržu barem jednom dnevno;
- hhhh) **Ugovor o marži (engl. margin agreement)** - je ugovor ili odredbe ugovora prema kojima je jedna ugovorna strana obavezna dostaviti kolateral drugoj ugovornoj strani kada izloženost druge ugovorne strane prema toj ugovornoj strani pređe ugovoreni prag vrijednosti kolaterala;
- iiii) **Transakcije finansiranja vrijednosnih papira - repo transakcije, transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane i maržni krediti;**
- jjjj) **Skup za netiranje** - grupa transakcija između banke i iste druge ugovorne strane koja je predmet pravno provedivog dvostranog sporazuma o netiranju, a svaka transakcija koja nije predmet pravno provedivog dvostranog sporazuma o netiranju tretira se kao zaseban skup za netiranje;
- kkkk) **Manjinski udio** - znači iznos redovnog osnovnog kapitala podređenog društva banke koji pripada fizičkim ili pravnim osobama koje nisu uključene u bonitetni opseg konsolidacije banke.

I. REGULATORNI KAPITAL I KAPITALNI ZAHTEJEVI ZA BANKE

Član 3.

Regulatorni kapital

- (1) Regulatorni kapital banke predstavlja iznos izvora sredstava koji je banka dužna održavati radi sigurnog i stabilnog poslovanja, odnosno ispunjenja obaveza prema povjeriocima.
- (2) Regulatorni kapital predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala, nakon regulatornih usklađivanja.

Član 4.

Osnovni kapital (T 1)

Osnovni kapital (Common equity – T 1) banke predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala nakon regulatornog usklađivanja i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornog usklađivanja.

Član 5.

Redovni osnovni kapital (CET 1)

- (1) Redovni osnovni kapital (Common equity Tier 1 – CET 1) banke sastoji se od stavki redovnog osnovnog kapitala iz člana 6. ove odluke nakon umanjenja za regulatorna usklađenja iz člana 9. ove odluke, te primjene privremenog izuzeća od odbitaka od regulatornog kapitala iz člana 31. ove odluke. Prilikom izračunavanja regulatornog kapitala, banka vrši prilagođavanja u skladu sa stavom (2) ovog člana, koji se odnosi na odredbe o zaštiti novčanih tokova i promjeni vrijednosti vlastitih obaveza, te u skladu sa stavom (3) ovog člana, koji se odnosi na odredbe o dodatnim vrijednosnim usklađenjima.

- (2) Primjena odredbi o zaštiti novčanih tokova i promjeni vrijednosti vlastitih obaveza znači da banka ne uključuje u bilo koji element regulatornog kapitala sljedeće stavke:
- a) rezerve iz fer vrednovanja koje se odnose na dobitke ili gubitke na osnovu zaštite novčanog toka finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti, uključujući projicirane novčane tokove;
 - b) dobitke ili gubitke po obavezama banke vrednovanim po fer vrijednosti nastale kao rezultat promjene kreditnog rejtinga same banke;
 - c) dobitke ili gubitke po obavezama iz finansijskih derivata banke, vrednovanih po fer vrijednosti nastale kao rezultat promjene kreditnog rejtinga same banke, **pri čemu banka ne prebija dobitke ili gubitke nastale vrednovanjem po fer vrijednosti koji proizilaze iz kreditnog rizika same banke s onim koji proizilaze iz kreditnog rizika njezine druge ugovorne strane.**
- (3) Primjena odredbi o dodatnim vrijednosnim usklađivanjima podrazumijeva da banka odbija od redovnog osnovnog kapitala iznos svih dodatnih vrijednosnih usklađivanja koja su utvrđena primjenom regulatornih zahtjeva za vrednovanje iz člana 117. ove odluke na svu imovinu mjerenu po fer vrijednosti.

Član 6.

Stavke redovnog osnovnog kapitala

- (1) Stavke redovnog osnovnog kapitala banke sastoje se od sljedećeg:
- a) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi za priznavanje iz člana 7. ove odluke;
 - b) računa premija na dionice koji se odnose na instrumente iz tačke a) ovog stava;
 - c) zadržane dobiti;
 - d) akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti;
 - e) ostalih rezervi;
 - f) rezervi za opće bankarske rizike.
- (2) Zadržana dobit, akumulirana ostala sveobuhvatna dobit, ostale rezerve i rezerve za opće bankovne rizike priznaju se kao redovni osnovni kapital samo ako su bezuslovno, potpuno i neograničeno u svakom trenutku raspoložive za pokriće gubitaka.
- (3) **Dobit na kraju poslovne godine može se uključiti u stavku redovnog osnovnog kapitala - zadržana dobit, ukoliko su ispunjeni sljedeći uslovi:**
- a) **da je ta dobit revidirana od strane nezavisnog vanjskog revizora, koji je dobio prethodnu saglasnost Agencije za obavljanje revizije finansijskih izvještaja te banke,**
 - b) **da je nadležni organ banke donio formalnu odluku o raspodjeli dobiti.**
- Izuzetno, banka može u stavku redovnog osnovnog kapitala - zadržana dobit uključiti dobit tekuće godine prije nego što banka donese formalnu odluku samo ukoliko dobije prethodno odobrenje Agencije. Banka je prilikom dostavljanja zahtjeva za izdavanje prethodnog odobrenja dužna Agenciji dostaviti dokaze:**
- a) **da je ta dobit potvrđena od strane nezavisnog vanjskog revizora, koji je dobio prethodnu saglasnost Agencije za obavljanje revizije finansijskih izvještaja te banke,**
 - b) **da je iznos te dobiti umanjen za sve predvidive troškove ili dividende.**
- (4) Stav (1) tačka e) ovog člana - ostale rezerve, odnose se na sve vrste rezervi koje je banka formirala na teret dobiti nakon oporezivanja, što uključuje: zakonske rezerve, statutarne rezerve i ostale rezerve formirane iz dobiti u skladu sa zakonskim propisima.
- (5) Instrumenti kapitala mogu se uključiti u redovan osnovni kapital samo nakon što banka dobije prethodnu suglasnost Agencije u postupku utvrđivanja prihvatljivosti instrumenata redovnog osnovnog kapitala banke, odnosno ispunjenja propisanih uslova iz ove odluke.

Član 7.

Uslovi za priznavanje instrumenata redovnog osnovnog kapitala

- (1) Instrumenti kapitala iz člana 6. stav (1) tačka a) ove odluke priznaju se instrumentima redovnog osnovnog kapitala, samo ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- a) banka izdaje instrumente direktno, uz prethodno provođenje propisane procedure u skladu sa zakonskim propisima u FBiH, podzakonskim aktima Agencije, osnivačkim i drugim internim aktima banke;
 - b) instrumenti su u cjelosti uplaćeni, a **sticanje vlasništva nad tim instrumentima**, direktno ili indirektno, ne finansira banka **pri čemu je samo onaj dio instrumenta kapitala koji je u potpunosti uplaćen prihvatljiv kao instrument redovnog osnovnog kapitala**;
 - c) instrumenti ispunjavaju sve sljedeće uslove u vezi sa njihovim raspoređivanjem:
 - 1) predstavljaju dionički kapital u skladu sa zakonskim propisima u FBiH;
 - 2) raspoređuju se kao dionički kapital u smislu primjenjivog računovodstvenog okvira;
 - 3) raspoređuju se kao dionički kapital u slučaju **utvrđivanja stečaja ili likvidacije** banke, ako je to primjenjivo u skladu sa zakonskim propisima koji uređuje **stečaj ili likvidaciju**;
 - d) instrumenti su jasno i odvojeno objavljeni u izvještajima o finansijskom položaju banke;
 - e) instrumenti su bez roka dospijeca;
 - f) glavnica instrumenata ne smije se smanjiti ili isplatiti, osim u jednom od sljedeća dva slučaja:
 - 1) likvidacije banke;
 - 2) diskrecionog otkupa instrumenata ili drugih diskrecionih načina smanjenja kapitala, ako je to u skladu sa propisanim uslovima za smanjenje regulatornog kapitala, ako je primjenjivo prema važećim zakonskim propisima i ako je banka dobila prethodno odobrenje Agencije;
 - g) odredbama kojima se uređuju instrumenti nije određeno, eksplicitno ili implicitno, da bi se glavnica instrumenata smanjila ili isplatila ili da bi se mogla smanjiti ili otplatiti, osim u slučaju likvidacije banke i banka ne daje takve navode na drugi način prije izdavanja instrumenata ili pri njihovu izdavanju;
 - h) instrumenti ispunjavaju sljedeće uslove u vezi sa raspodjelom:
 - 1) ne postoji povlašteni tretman raspodjele u vezi sa redoslijedom isplate uključujući i u odnosu na druge instrumente redovnog osnovnog kapitala, a uslovi koji se primjenjuju u vezi s instrumentima ne daju povlašćena prava za isplatu raspodjela;
 - 2) isplate vlasnicima instrumenata mogu se izvršiti samo iz stavki raspoloživih za raspodjelu;
 - 3) uslovi koji se primjenjuju u vezi s instrumentima ne uključuju gornju granicu ili drugu vrstu ograničenja maksimalnog nivoa raspodjela;
 - 4) nivo raspodjela nije određen na osnovu iznosa za koji su instrumenti kupljeni pri izdavanju;
 - 5) uslovi koji se primjenjuju u vezi s instrumentima ne uključuju obavezu banke da izvrši raspodjele njihovim vlasnicima, a banka nije ni na koji drugi način podložna takvoj obavezi;
 - 6) ukoliko se ne izvrši raspodjela po instrumentu, ne može se smatrati da je nastupio slučaj neizmirenja obaveza od strane banke;
 - 7) banka nema nikakvih ograničenja zbog obustave raspodjele po ovim instrumentima;
 - i) u odnosu na sve instrumente kapitala koje izdaje banka, ovi instrumenti pokrivaju prvi i srazmjerno najveći udio nastalih gubitaka, a svaki instrument pokriva gubitke u istoj mjeri, kao i svi drugi instrumenti redovnog osnovnog kapitala;
 - j) instrumenti su podređeni (imaju manji prioritet) u odnosu na sva druga potraživanja u slučaju stečaja ili likvidacije banke;

- k) instrument vlasniku daje pravo na potraživanja preostale imovine banke, koja je u slučaju likvidacije banke i nakon isplate svih potraživanja većeg prioriteta srazmjerna iznosu takvih izdatih instrumenata i nije fiksna ili podložna gornjoj granici;
 - l) instrumenti nisu osigurani ili pokriveni garancijom koja poboljšava podređeni status potraživanja od strane bilo kojeg od sljedećih:
 - 1) banke ili njenih podređenih društava;
 - 2) matičnog društva banke ili njegovih podređenih društava;
 - 3) matičnog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava;
 - 4) mješovitog holdinga ili njegovih podređenih društava;
 - 5) mješovitog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava;
 - 6) bilo kojeg društva koje je usko povezano sa subjektima iz alineja 1) do 5);
 - j) instrumenti nisu podložni nikakvim ugovornim ili drugim sporazumima kojima se poboljšava podređeni status potraživanja na osnovu instrumenata u slučaju stečaja ili likvidacije.
- (2) Izuzetno od stava (1) tačka f) ovog člana, glavnica instrumenta redovnog osnovnog kapitala može se smanjiti samo u okviru postupka restrukturiranja ili smanjenja vrijednosti tog instrumenta koje je zahtijevalo nadležno tijelo za restrukturiranje banaka u skladu sa zakonskim propisima.
- (3) Izuzetno od stava (1) tačka g) ovog člana, glavnica instrumenta redovnog osnovnog kapitala može se smanjiti ili bi se mogla smanjiti samo u okviru postupka restrukturiranja ili zbog smanjenja vrijednosti tog instrumenta koje je zahtijevalo tijelo odgovorno za restrukturiranje banaka u skladu sa zakonskim propisima.

Član 8.

Posljedice prestanka uslova za priznavanja instrumenata redovnog osnovnog kapitala

U slučaju da instrument redovnog osnovnog kapitala prestane ispunjavati uslove za priznavanje instrumenta redovnog osnovnog kapitala iz člana 7. ove odluke, primjenjuje se sljedeće:

- a) taj instrument odmah prestaje ispunjavati uslove za instrument redovnog osnovnog kapitala;
- b) računi premija na dionice koji se odnosi na taj instrument odmah prestaju ispunjavati uslove za stavku redovnog osnovnog kapitala.

Član 9.

Redovan osnovni kapital - regulatorna usklađivanja

- (1) Banka od stavki redovnog osnovnog kapitala odbija sljedeće:
- a) gubitak tekuće finansijske godine;
 - b) nepokriveni gubitak iz prethodnih godina;
 - c) nematerijalnu imovinu, u skladu sa članom 10. ove odluke;
 - d) odgođenu poreznu imovinu, u skladu sa članom 11. ove odluke;
 - e) sve porezne troškove povezane sa stavkama redovnog osnovnog kapitala predvidive u trenutku njihovog obračuna, osim ako banka na odgovarajući način uskladi iznos stavki redovnog osnovnog kapitala u onoj mjeri u kojoj takvi porezni troškovi umanjuju iznos do kojeg se te stavke mogu primjenjivati za pokrivanje rizika ili gubitaka;
 - f) ulaganja banke u vlastite instrumente kapitala (npr. otkupljene vlastite trezorske dionice), uključujući vlastite instrumente redovnog osnovnog kapitala za koje banka ima stvarnu ili potencijalnu obavezu kupovine na osnovu postojeće ugovorne obaveze;
 - g) direktna ili indirektna ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako ti subjekti imaju sa bankom recipročno međusobno ulaganje, a za koje Agencija utvrdi da ne predstavlja realno i prihvatljivo povećanje regulatornog kapitala u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima;

- h) direktna ili indirektna ulaganja banke u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako banka u tom subjektu ima značajno ulaganje, u skladu sa članom 12. ove odluke;
 - i) direktna ili indirektna ulaganja banke u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako banka u tom subjektu nema značajno ulaganje, u skladu sa članom 13. ove odluke;
 - j) iznos stavki koje treba odbiti od stavki dodatnog osnovnog kapitala u skladu sa članom 19. stav (1) ove odluke, a koji premašuje dodatni osnovni kapital banke;
 - k) iznos kvalifikovanog udjela u pravnom licu izvan finansijskog sektora. Ukoliko banka odluči da ovu stavku ne prikaže kao odbitnu stavku od kapitala dužna je toj izloženosti dodijeliti ponder rizika 1250%;
 - l) slobodne isporuke u skladu sa članom 104. stav (2) ove odluke. Ukoliko banka odluči da ovu stavku ne prikaže kao odbitnu stavku od kapitala dužna je toj izloženosti dodijeliti ponder rizika 1250%.
 - m) iznos izloženosti koji proizlazi iz poslova sekjuritizacije. Ukoliko banka odluči da ovu stavku ne prikaže kao odbitnu stavku od kapitala dužna je toj izloženosti dodijeliti ponder rizika 1250%.
- (2) Banka vrši odbitke od redovnog osnovnog kapitala na osnovu bruto principa, a primjenu izuzeća u pogledu mogućnosti korištenja neto principa, Agencija može odobriti uz ispunjenje uslova u skladu sa posebnim podzakonskim aktom.

Član 10.

Odbitak nematerijalne imovine

- (1) Banka utvrđuje iznos nematerijalne imovine koji se odbija na sljedeći način:
- a) iznos koji se odbija umanjuje se za iznos povezane odgođene porezne obaveze koji bi prestao postojati kad bi se nematerijalna imovina umanjila ili prestala priznavati u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom;
 - b) iznos koji se odbija uključuje goodwill koji je uključen u vrednovanje značajnih ulaganja banke;
 - c) iznos koji se odbija umanjuje se za iznos računovodstvene revalorizacije nematerijalne imovine podređenog društva bankarske grupe koja pripada društvima koja nisu obuhvaćena konsolidacijom u skladu sa propisima kojima se uređuje supervizija na konsolidovanoj osnovi.
- (2) Vezano za primjenu stava (1) ovog člana, iznos koji banka treba odbiti primjenjuje se uz izuzetak bonitetno vrednovane imovine u obliku softvera na čiju vrijednost postupak restrukture, stečaj ili likvidacija banke, nema negativan utjecaj, a čiji će izračun Agencija propisati posebnim uputstvom.

Član 11.

Odbitak odgođene porezne imovine koja ovisi o budućoj profitabilnosti

- (1) Banka utvrđuje iznos odgođene porezne imovine koja ovisi o budućoj profitabilnosti koja zahtijeva odbitak u skladu sa ovim članom.
- (2) Iznos odgođene porezne imovine koja ovisi o budućoj profitabilnosti izračunava se bez njegoa umanjena za iznos povezanih odgođenih poreznih obaveza banke.
- (3) Agencija može dozvoliti banci da umani odgođenu poreznu imovinu za iznos povezanih odgođenih poreznih obaveza banke, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- a) ako subjekt u skladu sa važećim zakonskim propisima ima pravo izvršiti netiranje tekuće porezne imovine sa tekućim poreznim obavezama;
 - b) odgođena porezna imovina i odgođene porezne obaveze odnose se na poreze koje utvrđuje isti porezni organ i u vezi s istim poreznim obveznikom;

- c) ako je banka dostavila Agenciji rješenje (akt) nadležnog poreznog organa o pravu izvršenja netiranja odgođene porezne imovine sa povezanim odgođenim poreznim obavezama, u skladu sa tačkama a) i b) ovog stava.
- (4) Povezane odgođene porezne obaveze banke za potrebe stava (3) ovog člana ne smiju uključivati odgođene porezne obaveze koje smanjuju iznos nematerijalne imovine koji se moraju odbiti.
- (5) Sljedeće se stavke ne odbijaju od regulatornog kapitala i dodjeljuje im se ponder rizika u skladu s poglavljem odluke koji se odnosi na kapitalni zahtjev za kreditni rizik – standardizovani pristup, prema potrebi:
 - a) pretplata poreza banke za tekuću godinu;
 - b) potraživanje od centralne vlade, regionalne vlade ili lokalnog poreznog organa proisteklo iz tretmana poreznog gubitka, ukoliko postoji takva mogućnost u skladu sa odredbama primjenjivih poreznih propisa.
- (6) Odgođena porezna imovina koja ne ovisi o budućoj profitabilnosti ograničena je na odgođenu poreznu imovinu koja proizlazi iz privremenih razlika i predstavlja odbitak ukoliko su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - a) u slučaju da banka iskaže gubitak kada je provedena propisana procedura usvajanja godišnjih finansijskih izvještaja banke ili u postupku likvidacije ili stečaja banke, ona se bez odgode automatski i obavezno zamjenjuje potraživanjem banke po osnovu poreza;
 - b) banka, u skladu s mjerodavnim nacionalnim poreznim zakonom, ima mogućnost netiranja potraživanja na osnovu poreza iz tačke a) ovog stava sa bilo kojom poreznom obavezom banke ili bilo kojeg drugog društva koje je u porezne svrhe u skladu s tim zakonom uključeno u istu konsolidaciju, kao i banka ili bilo koje drugo društvo koje podliježe superviziji na konsolidiranoj osnovi;
 - c) kada iznos potraživanja na osnovu poreza iz tačke b) ovog stava premašuje porezne obaveze iz te tačke, svaki se takav višak bez odgode zamjenjuje direktnim potraživanjem od centralne vlade ili entitetskih vlada u skladu sa poreznim propisima.
- (7) Banka primjenjuje ponder rizika od 100% na odgođenu poreznu imovinu ako su ispunjeni uslovi iz stava (6) ovog člana.

Član 12.

Odbitak značajnog ulaganja u subjekt finansijskog sektora

U svrhu odbitka, banka ima značajno ulaganje u subjekt finansijskog sektora, ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:

- a) banka posjeduje više od 10% instrumenata redovnog osnovnog kapitala koje je taj subjekt izdao;
- b) banka je usko povezana s tim subjektom i posjeduje instrumente redovnog osnovnog kapitala koje je taj subjekt izdao;
- c) banka posjeduje instrumente redovnog osnovnog kapitala koje je taj subjekt izdao, pri čemu taj subjekt nije uključen u konsolidaciju za potrebe supervizije, ali je uključen u računovodstvenu konsolidaciju, kao i banke za potrebe finansijskog izvještavanja u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom.

Član 13.

Odbitak ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala

kada banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora

- (1) Ako banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora, ukupan iznos ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala tih subjekata koji se odbija od redovnog osnovnog kapitala banke izračunava se na način da se dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala koji premašuje 10% redovnog osnovnog kapitala banke pomnoži sa količnikom

- direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente redovnog osnovnog kapitala tih subjekata i ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u sve instrumente kapitala tih subjekata.
- (2) Dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora u kojima banka nema značajno ulaganje koji je manji ili jednak od 10% redovnog osnovnog kapitala banke ne odbija se od redovnog osnovnog kapitala već se na ta ulaganja primjenjuje ponder rizika koji im odgovara u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik.
 - (3) Ukupan iznos ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora na koji se primjenjuju ponderi rizika u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik izračunava se na način da se iznos iz stava (2) ovog člana pomnoži **sa udjelom koji svaki instrument redovnog osnovnog kapitala koji se drži čini u ukupnom iznosu direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora u kojima banka nema značajno ulaganje.**
 - (4) Za potrebe st. (1) i (3) ovog člana redovni osnovni kapital izračunava se na način da se zbir stavki redovnog osnovnog kapitala iz člana 6. ove odluke umanjuje za regulatorna usklađivanja iz člana 9. tač. a), b), c), e), f), g), l) **i m)** ove odluke, te izvrši prilagođavanje u skladu sa članom 5. st. (2) i (3) ove odluke.

Član 14.

Zahtjev za odbitke kad se primjenjuje konsolidacija

- (1) **Za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala na pojedinačnom i potkonsolidovanom osnovu, banka koja je predmet konsolidacije za potrebe supervizije prilikom izračunavanja kapitala neće odbijati ulaganja u instrumente regulatornog kapitala subjekta finansijskog sektora koje je uključeno u konsolidaciju za potrebe supervizije, osim ukoliko Agencija ne utvrdi da su takvi odbici potrebni zbog specifičnih razloga, kao što je strukturalno razdvajanje aktivnosti banke ili planiranje restrukturiranja.**
- (2) Za potrebe izračuna regulatornog kapitala na pojedinačnoj ili konsolidiranoj osnovi, Agencija može na osnovu zakonskog propisa kojim se uređuje supervizija na konsolidiranoj osnovi propisati posebnim podzakonskim aktom **dodatne** slučajeve gdje će dozvoliti banci da ne primjenjuje odbitke u instrumente regulatornog kapitala subjekta finansijskog sektora u kojem matična **kreditna institucija**, matični finansijski holding ili matični mješoviti finansijski holding **ili banka** imaju značajno ulaganje.

Član 15.

Dodatni osnovni kapital (AT 1)

Dodatni osnovni kapital (Additional Tier 1 capital – AT 1) banke sastoji se od stavki dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađenja iz člana 19. ove odluke i primjene privremenog izuzeća od odbitaka od regulatornog kapitala iz člana 31. ove odluke.

Član 16.

Stavke dodatnog osnovnog kapitala

- (1) Stavke dodatnog osnovnog kapitala su:
 - a) instrumenti kapitala, ako su ispunjeni uslovi za instrumente dodatnog osnovnog kapitala iz stava (2) ovog člana,
 - b) računi premija na dionice koji se odnose na instrumente iz tačke a) ovog stava.
Instrumenti iz tačke a) ne ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala.
- (2) Instrumenti kapitala ispunjavaju uslove za instrumente dodatnog osnovnog kapitala samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - a) instrumenti su izdani i uplaćeni **u cijelosti**;

- b) instrumenti nisu u vlasništvu niti jednog od sljedećih društava:
- 1) banke ili njenog podređenog društva;
 - 2) društva u kojem banka ima udio u obliku vlasništva, direktno ili indirektno putem kontrole, nad 20% ili više glasačkih prava ili kapitala tog društva;
- c) sticanje vlasništva nad instrumentima ne finansira banka, direktno ili indirektno;
- d) instrumenti su podređeni u odnosu na instrumente dopunskog kapitala u postupku stečaja banke,
- e) instrumenti nisu osigurani ili pokriveni garancijom koja poboljšava podređeni status potraživanja od strane bilo kojeg od sljedećih:
- 1) banke ili njenih podređenih društava;
 - 2) matičnog društva banke ili njegovih podređenih društava;
 - 3) matičnog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava;
 - 4) mješovitog holdinga ili njegovih podređenih društava;
 - 5) mješovitog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava;
 - 6) bilo kojeg društva koje je usko povezano sa subjektima iz alineja od 1) do 5) ove tačke;
- f) instrumenti nisu podložni nikakvim ugovornim ili drugim sporazumima kojima se poboljšava podređeni status potraživanja na osnovu instrumenata u postupku stečaja ili likvidacije banke;
- g) instrumenti su trajni i ne sadrže odredbe kojima se banka stimuliše da ih otkupi;
- h) ako instrumenti uključuju jednu ili više opcija prijevremenog otkupa, uključujući opcije kupovine, opcije se mogu izvršiti isključivo na osnovu diskrecionog prava izdavaoca;
- i) nad instrumentima se može izvršiti opcija kupovine, mogu se otkupiti ili ponovno kupiti samo ako su ispunjeni propisani uslovi za smanjenje regulatornog kapitala u skladu sa članom 30. stav (3) ove odluke;
- j) u odredbama kojima se uređuju instrumenti nije navedeno direktno ili indirektno da bi banka, zavisno od slučaja, kupila, otkupila ili ponovno kupila instrumente, osim u postupku stečaja ili likvidacije banke i banka ne daje takve navode na drugi način;
- k) banka ne navodi eksplicitno ili implicitno da bi nadležno tijelo pristalo na zahtjev za izvršenjem opcije kupovine, otkupom ili ponovnom kupovinom instrumenata;
- l) raspodjele u vezi s instrumentima ispunjavaju sljedeće uslove:
- 1) izvršava se samo iz stavki raspoloživih za raspodjelu;
 - 2) nivo raspodjela po instrumentima ne mijenja se u odnosu na kreditnu sposobnost banke ili njezinog matičnog društva;
 - 3) odredbe kojima se uređuju instrumenti daju banci puno diskreciono pravo da, u bilo kojem trenutku, otkaže raspodjelu po instrumentima na neograničeno razdoblje i na nekumulativnoj osnovi, a banka ta otkazana plaćanja može upotrebljavati bez ograničenja za ispunjavanje dospjelih obaveza;
 - 4) ukoliko se ne izvrši raspodjela po instrumentu, ne može se smatrati da je nastupio slučaj neizmirenja obaveza banke;
 - 5) za obustavu raspodjele po ovom instrumentu banka nema nikakvih ograničenja, a odredbe kojima se uređuje ovaj instrument ne smiju obuhvatiti zahtjeve iz stava (3) ovog člana;
- m) instrumenti se ne uzimaju u obzir pri utvrđivanju da li obaveze banke premašuju njenu imovinu u postupku utvrđivanja stečaja banke, ako je takvo utvrđivanje primjenjivo u skladu sa mjerodavnim zakonskim propisima;
- n) odredbe kojim se uređuju instrumenti zahtijevaju da se po nastanku događaja koji je pokretač privremeno ili trajno otpiše vrijednost glavnice instrumenta ili da se izvrši konverzija instrumenta u instrumente redovnog osnovnog kapitala;
- o) nepostojanje odredbi koje bi mogle biti prepreka dokapitalizaciji banke u skladu sa stavom (3) ovog člana;

- p) instrumenti nisu predmet sporazuma o prebijanju ili netiranju kojima bi se umanjila njihova sposobnost za apsorpiranje gubitaka.
- (3) Vezano za primjenu stava (2) tačke 1) podtačka 5) i tačke o) ovog člana, odredbe kojim se uređuje instrument dodatnog osnovnog kapitala posebno ne smiju uključivati sljedeće:
- a) zahtjev za raspodjele po instrumentima u slučaju da se izvrši raspodjela po instrumentu koji izdaje banka koji je jednako rangiran ili podređen u odnosu na instrument dodatnog osnovnog kapitala, uključujući i instrument redovnog osnovnog kapitala;
 - b) zahtjev za izvršenje raspodjela po instrumentima redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala koji bi se otkazao u slučaju da se ne obave raspodjele po tim instrumentima dodatnog osnovnog kapitala;
 - c) obavezu zamjene isplate kamata ili dividendi plaćanjem u bilo kakvom drugom obliku. Banka ni na koji drugi način ne podliježe takvoj obavezi.
- (4) Instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz stava (2) ovog člana mogu se uključiti u dodatni osnovni kapital samo nakon što banka dobije prethodnu saglasnost Agencije.

Član 17.

Smanjenje ili konverzija instrumenata dodatnog osnovnog kapitala

- (1) Vezano za primjenu odredbi iz člana 16. stav (2) tačka n) kojima se uređuje smanjenje ili konverzija instrumenata dodatnog osnovnog kapitala, na instrumente dodatnog osnovnog kapitala, primjenjuje se sljedeće:
- a) događaj koji je pokretač nastaje kad stopa redovnog osnovnog kapitala banke iz člana 38. ove odluke padne ispod bilo koje od sljedećih nivoa:
 - 1) 7,687%;
 - 2) nivoa višeg od 7,687% kojeg banka odredi i pobliže opiše u odredbama kojima se uređuje instrument;
 - b) banka može pobliže opisati u odredbama kojima se uređuje instrument jedan ili više događaja koji su pokretači, osim navedenih u tački a) ovog stava;
 - c) ako odredbe kojima se uređuju instrumenti zahtijevaju njihovu konverziju u instrumente redovnog osnovnog kapitala po nastanku događaja koji je pokretač, tim odredbama treba pobliže biti navedeno jedno od sljedećeg:
 - 1) stopa takve konverzije i ograničenje dopuštenog iznosa za konverziju;
 - 2) raspon unutar kojeg će se instrumenti konvertovati u instrumente redovnog osnovnog kapitala;
 - d) ako odredbe kojima se uređuju instrumenti zahtijevaju da se po nastanku događaja koji je pokretač smanji vrijednost njihove glavnice, smanjenjem vrijednosti umanjuje se sljedeće:
 - 1) potraživanje vlasnika instrumenta u postupku stečaja ili likvidacije banke;
 - 2) iznos koji treba platiti u slučaju izvršenja opcije kupovine ili otkupa instrumenta;
 - 3) raspodjele po instrumentu.
- (2) Ukoliko su instrumenti dodatnog osnovnog kapitala izdati od strane podređeno društvo u van BiH, pokretač iz tačke a) ovog stava od 7,687% ili veći izračunava se u skladu sa propisima primjenjivim u toj zemlji ili na osnovu ugovornih odredbi, uz prethodnu provjeru minimalne usklađenosti tih propisa ili ugovornih odredbi od strane Agencija.
- (3) Smanjenjem vrijednosti ili konverzijom instrumenta dodatnog osnovnog kapitala, u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom, nastaju stavke koje ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala.
- (4) Iznos instrumenata dodatnog osnovnog kapitala koji se priznaju u stavke dodatnog osnovnog kapitala ograničen je na minimalni iznos stavki redovnog osnovnog kapitala koji bi nastao kada bi vrijednost glavnice instrumenata dodatnog osnovnog kapitala bila u cijelosti smanjena ili konvertovana u instrumente redovnog osnovnog kapitala.
- (5) Ukupni iznos instrumenata dodatnog osnovnog kapitala čiju je vrijednost potrebno smanjiti ili konvertovati po nastanku događaja koji je pokretač, nije manji od sljedeća dva iznosa:

- a) iznosa koji je potreban da bi omjer redovnog osnovnog kapitala banke ponovno u cijelosti dosegao 7,687%;
 - b) ukupne glavnice instrumenta.
- (6) Po nastanku događaja koji je pokretač, banka mora poduzeti sljedeće:
- a) odmah obavijestiti Agenciju;
 - b) obavijestiti vlasnike instrumenata dodatnog osnovnog kapitala;
 - c) smanjiti glavnice instrumenata ili konvertovati instrumente u instrumente redovnog osnovnog kapitala bez odgode, ali najkasnije u roku od mjesec dana, u skladu sa zahtjevom iz ovog člana.
- (7) Banka koja izdaje instrumente dodatnog osnovnog kapitala koji se konvertuju u redovni osnovni kapital po nastanku događaja koji je pokretač osigurava da je njen odobreni dionički kapital u svakom trenutku dovoljan za konverziju svih takvih konvertibilnih instrumenata dodatnog osnovnog kapitala u dionice u slučaju nastanka događaja koji je pokretač. Na dan izdavanja takvih konvertibilnih instrumenata dodatnog osnovnog kapitala moraju da postoje sva odobrenja. Banka je dužna da stalno ima potrebno prethodno odobrenje za izdavanje instrumenata redovnog osnovnog kapitala u koje će, kada nastane događaj koji je pokretač, konvertovati instrumente dodatnog osnovnog kapitala.
- (8) Banka koja izdaje instrumente dodatnog osnovnog kapitala koji sadrže odredbu o konverziji u redovni osnovni kapital dužna je osigurati da u njenim osnivačkim aktima, statutu ili ugovoru ne postoje proceduralne prepreke za tu konverziju.

Član 18.

Posljedice prestanka ispunjavanja uslova za instrumente dodatnog osnovnog kapitala

U slučaju da instrument dodatnog osnovnog kapitala prestane ispunjavati propisane uslove za instrumente dodatnog osnovnog kapitala iz člana 16. stav (2) ove odluke, primjenjuje se sljedeće:

- a) taj instrument odmah prestaje ispunjavati uslove za instrument dodatnog osnovnog kapitala;
- b) dio računa premija na dionice koji se odnosi na taj instrument odmah prestaje ispunjavati uslove za stavku dodatnog osnovnog kapitala.

Član 19.

Dodatni osnovni kapital - regulatorna usklađenja

- (1) Banka od stavki dodatnog osnovnog kapitala odbija sljedeće:
- a) direktna i indirektna ulaganja banke u vlastite instrumente dodatnog osnovnog kapitala, uključujući instrumente dodatnog osnovnog kapitala za koje bi banka imala obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovora;
 - b) direktna ili indirektna ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako ti subjekti imaju sa bankom recipročno međusobno ulaganje, a za koje Agencija smatra da su izvršene sa ciljem vještačkog povećanja regulatornog kapitala
 - c) iznos direktnih ili indirektnih ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako banka u tim subjektima nema značajno ulaganje, pri čemu se taj iznos izračunava u skladu sa odredbama člana 20. ove odluke;
 - d) direktna ili indirektna ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako banka u tim subjektima ima značajno ulaganje, isključujući pozicije koje kao pokrovitelj emisije drži najviše pet radnih dana;
 - e) iznos stavki koje treba odbiti od stavki dopunskog kapitala, u skladu sa članom 25. ove odluke, a koji premašuje dopunski kapital banke;
 - f) sve porezne obaveze povezane sa stavkama dodatnog osnovnog kapitala predvidive u trenutku njihova izračuna, osim ako banka na odgovarajući način uskladi iznos stavki

dodatnog osnovnog kapitala u onoj mjeri u kojoj takvi porezne obaveze umanjuju iznos do kojeg se te stavke mogu primjenjivati za pokrivanje rizika ili gubitaka.

- (2) Za potrebe utvrđivanja odbitaka od dodatnog osnovnog kapitala, banke izračunavaju ulaganja na osnovu bruto principa, a primjenu izuzeća u pogledu mogućnosti korištenja neto principa, Agencija može odobriti uz ispunjenje uslova u skladu sa posebnim podzakonskim aktom.

Član 20.

Odbici ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala kada banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora

- (1) Ako banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora, ukupan iznos ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala tih subjekata koji se odbija od dodatnog osnovnog kapitala banke izračunava se na način da se dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala koji premašuje 10% redovnog osnovnog kapitala banke pomnoži sa količnikom direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala tih subjekata finansijskog sektora i ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u sve instrumente kapitala tih subjekata.
- (2) Dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora u kojima banka nema značajno ulaganje koji je manji ili jednak od 10% redovnog osnovnog kapitala banke ne odbija se od kapitala već se na ta ulaganja primjenjuje ponder rizika koji im odgovara u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik.
- (3) Ukupan iznos ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora **u kojima banka nema značajan udio** na koji se primjenjuju ponderi rizika u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik izračunava se na način da se iznos iz stava (2) ovog člana pomnoži **sa udjelom koji svaki instrument dodatnog osnovnog kapitala koji se drži čini u ukupnom iznosu** direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora **u kojem banka nema značajan udio**.
- (4) Za potrebe st. (1) i (3) ovog člana redovni osnovni kapital izračunava se na način da se zbir stavki redovnog osnovnog kapitala iz člana 6. ove odluke umanjuje za regulatorna usklađivanja iz člana 9. tačka a), b), c), e), f), g), l) **i m)** ove odluke, te izvrši prilagođavanje u skladu sa članom 5. st. (2) i (3) ove odluke.

Član 21.

Dopunski kapital (T 2)

- (1) Dopunski kapital (Tier 2 capital – T 2) banke sastoji se od stavki dopunskog kapitala banke nakon umanjenja za regulatorna usklađenja iz člana 25. ove odluke i primjene privremenog izuzeća od odbitaka od regulatornog kapitala iz člana 31. ove odluke.
- (2) Dopunski kapital ne može biti veći od jedne trećine osnovnog kapitala.

Član 22.

Stavke dopunskog kapitala

- (1) Stavke dopunskog kapitala sastoje se od sljedećeg:
 - a) **instrumenata kapitala**, ako su ispunjeni uslovi iz stava (2) ovog člana **i u obimu utvrđenom u članu 23. ove odluke**;
 - b) računa premija na dionice koji se odnose na instrumente iz tačke a) ovog stava;
 - c) opće ispravke vrijednosti za kreditne gubitke do 1,25% iznosa izloženosti ponderisanih rizikom izračunatih u skladu sa članom **53.** ove odluke.

- (2) Instrumenti kapitala smatraju se instrumentima dopunskog kapitala samo ako zadovoljavaju sljedeće uslove:
- a) instrumente je direktno izdala banka i uplaćeni su u potpunosti;
 - b) instrumenti nisu u vlasništvu niti jednog od sljedećih društava:
 - 1) banke ili njenog podređenog društva;
 - 2) društva u kojem banka ima vlasnički udio, direktno ili indirektno, 20% ili više glasačkih prava ili kapitala tog društva;
 - c) sticanje vlasništva nad instrumentima ne finansira banka direktno ili indirektno;
 - d) potraživanja koja se odnose na glavnicu instrumenata u skladu s odredbama kojima se uređuju instrumenti podređena su u potpunosti u odnosu na potraživanja koja se odnose na instrumente prihvatljivih obveza;
 - e) instrumenti nisu osigurani ili nisu pokriveni garancijama kojim se poboljšava podređeni status potraživanja od strane bilo kojeg od sljedećih:
 - 1) banke ili njenog podređenog društva;
 - 2) matičnog društva banke ili njenih podređenih društava;
 - 3) matičnog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava;
 - 4) mješovitog holdinga ili njegovih podređenih društava;
 - 5) mješovitog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava i
 - 6) bilo kojeg društva koje je usko povezano sa subjektima iz alineja 1) do 5) ove tačke;
 - f) ne sadrže odredbu kojom se na bilo koji način može poboljšati status podređenosti potraživanja po osnovu tog instrumenta;
 - g) instrumenti imaju inicijalni rok dospeljeća od najmanje pet godina;
 - h) odredbe kojima se uređuju instrumenti ne uključuju bilo kakav stimulans banci da otkupi ili otplati njihovu glavnica prije roka dospeljeća;
 - i) ukoliko instrumenti uključuju jednu ili više opcija prijevremenog otkupa uključujući opcije kupovine, opcije se mogu izvršiti isključivo na osnovu diskrecionog prava izdavaoca imajući u vidu ispunjenje uslova iz tačke j) ovog stava;
 - j) instrumenti se mogu prijevremeno kupiti, otkupiti, otplatiti ili ponovno kupiti samo ako su ispunjeni uslovi navedeni u članu 29. ove odluke, a najranije pet godina od dana izdavanja, osim ako su ispunjeni uslovi navedeni u članu 30. stav (3);
 - k) odredbama kojima se uređuju instrumenti nije eksplicitno ili implicitno definisano da se može izvršiti opcija kupovine, otkupa, ponovne kupovine ili otplate ovih instrumenata prije datuma njihovog ugovorenog roka dospeljeća, osim u slučaju stečaja ili likvidacije banke, a banka ne ističe tu mogućnost ni na koji drugi način;
 - l) odstupanje od ugovorene dinamike plaćanja kamate ili glavnice moguće je samo u slučaju stečaja ili likvidacije banke;
 - m) ugovoreni uslovi vezani za isplatu kamate ili dividendi ne mijenjaju se u odnosu na kreditnu sposobnost banke ili njenog matičnog društva;
 - n) instrumenti nisu predmet sporazuma o netiranju ili prebijanju kojima bi se umanjila njihova sposobnost za apsorpciju gubitaka.
- (3) Instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz stava (2) ovog člana mogu se uključiti u dopunski kapital samo nakon što banka dobije prethodnu saglasnost Agencije.

Član 23.

Amortizacija instrumenata dopunskog kapitala

- (1) Puni iznos instrumenata dopunskog kapitala čiji je preostali rok do dospeljeća duži od pet godina ispunjava uslove za instrumente dopunskog kapitala.
- (2) Iznos stavke dopunskog kapitala koji se može uključiti u dopunski kapital banke u toku posljednjih pet godina do dospeljeća instrumenata izračunava se množenjem tačke a) i b) ovog stava:

- a) **knjigovodstvena vrijednost instrumenata** na prvi dan posljednjeg petogodišnjeg **razdoblja njihovog** ugovornog dospijeca podijeljena brojem kalendarskih dana u tom razdoblju;
- b) broj preostalih kalendarskih dana ugovornog dospijeca instrumenata.

Član 24.

Posljedice prestanka ispunjavanja uslova za instrumente dopunskog kapitala

U slučaju da instrument dopunskog kapitala prestane ispunjavati uslove iz člana 22. stav (2) ove odluke primjenjuje se sljedeće:

- a) odmah mora prestati priznavanje tog instrumenta kao stavke dopunskog kapitala,
- b) odmah mora prestati priznavanje dijela računa premija na dionice koji se odnosi na taj instrument kao stavke dopunskog kapitala.

Član 25.

Dopunski kapital-regulatorna usklađenja

- (1) Od stavki dopunskog kapitala odbija se sljedeće:
 - a) direktna ili indirektna ulaganja banke u vlastite instrumente dopunskog kapitala, uključujući vlastite instrumente dopunskog kapitala za koje bi banka mogla imati obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovornih obaveza;
 - b) **direktna ili indirektna** ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora, ako ti subjekti imaju sa bankom recipročna međusobna ulaganja, a za koje Agencija smatra da su izvršene sa ciljem vještačkog povećanja regulatornog kapitala;
 - c) iznos direktnih ili indirektnih ulaganja banke u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka u tim finansijskim subjektima nema značajna ulaganja, pri čemu se taj iznos utvrđuje u skladu sa članom 26. ove odluke i
 - d) direktna ili indirektna ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka u tim subjektima ima značajna ulaganja, isključujući pozicije koje kao pokrovitelj emisije drži najviše pet radnih dana.
- (2) Banka vrši odbitak ulaganja banke u instrumente dopunskog kapitala na osnovu bruto principa, a izuzetke za primjenu neto principa, Agencija može uz ispunjenje uslova propisati posebnim podzakonskim aktom.

Član 26.

Odbici ulaganja u instrumente dopunskog kapitala kada banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora

- (1) Ako banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora, ukupan iznos ulaganja u instrumente dopunskog kapitala tih subjekata koji se odbija od dopunskog kapitala banke izračunava se na način da se dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala koji premašuje 10% redovnog osnovnog kapitala banke pomnoži sa količnikom direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente dopunskog kapitala tih subjekata finansijskog sektora i ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u sve instrumente kapitala tih subjekata.
- (2) Dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora u kojima banka nema značajno ulaganje koji je manji ili jednak od 10% redovnog osnovnog kapitala banke ne odbija se od kapitala već se na ta ulaganja primjenjuje ponder rizika koji im odgovara u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik.
- (3) Ukupan iznos ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora na koji se primjenjuju ponderi rizika u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik izračunava se na način da se iznos iz stava (2) ovog člana pomnoži sa **udjelom koji svaki instrument dopunskog kapitala koji se drži čini u ukupnom**

iznosu direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora **u kojima banka nema značajno ulaganje**.

- (4) Za potrebe st. (1) i (3) ovog člana redovni osnovni kapital izračunava se način da se zbir stavki redovnog osnovnog kapitala iz člana 6. ove odluke umanju za regulatorna usklađivanja iz člana 9. tačka a), b), c), e), f), g), l) **i m)** ove odluke, te izvrši prilagođavanje u skladu sa članom 5. st. (2) i (3) ove odluke.

Član 27.

Raspodjela po instrumentima regulatornog kapitala

- (1) Instrumenti kapitala po osnovu kojih banka ima diskreciono pravo donijeti odluku o izvršenju raspodjela u obliku koji nije novac ili u obliku instrumenta regulatornog kapitala, ne ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala, osim ako je banka dobila prethodno odobrenje Agencije.
- (2) Agencija izdaje odobrenje iz stava (1) ovog člana samo ako ocijeni da su ispunjeni svi sljedeći uslovi u pogledu diskrecionog prava iz stava (1) ovog člana ili oblik u kojem se raspodjele mogu isplatiti:
- a) ne bi negativno utjecali na sposobnost banke da otkaže plaćanja u vezi s instrumentom;
 - b) ne bi negativno utjecali na sposobnost instrumenta da pokrije gubitke;
 - c) ne bi na drugi način umanjili kvalitet instrumenta kapitala.
- (3) Instrumenti kapitala u vezi sa kojima pravno lice, koje nije banka koja ih je izdala, ima diskreciono pravo donijeti odluku ili zahtijevati da isplata raspodjela po instrumentu bude u obliku koji nije gotovina ili u obliku instrumenta regulatornog kapitala, ne ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala.

Član 28.

Ulaganja u instrumente kapitala subjekata finansijskog sektora koji su pod supervizijom i ne ispunjavaju uslove za regulatorni kapital

Banka ne odbija od bilo kojeg elementa regulatornog kapitala direktna i indirektna ulaganja ili instrumente kapitala subjekata finansijskog sektora koji su nadzirani od strane nadležnog regulacionog tijela i koji ne ispunjavaju uslove za regulatorni kapital tog subjekta. Banka primjenjuje ponderu rizika na takva ulaganja u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.

Član 29.

Uslovi za smanjenje regulatornog kapitala

Banka je dužna od Agencije tražiti prethodno odobrenje za:

- a) smanjenje, otkup ili ponovnu kupovinu instrumenata redovnog osnovnog kapitala koje je banka izdala u skladu sa **zakonskim propisima o bankama u BiH**,
- b) **smanjenje, raspodjelu ili reklasifikaciju u drugu stavku regulatornog kapitala računa premija na dionice povezane s instrumentima regulatornog kapitala;**
- c) izvršenje opcije kupovine, otkupa, otplate ili ponovne kupovine instrumenata dodatnog osnovnog kapitala ili instrumenata dopunskog kapitala, prije datuma njihovog ugovornog dospijeca.

Član 30.

Supervizorsko odobrenje za smanjenje regulatornog kapitala

- (1) Agencija izdaje banci odobrenje za smanjenje, kupovinu, otkup, **otplatu** ili ponovnu kupovinu instrumenata redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala **ili za smanjenje, raspodjelu ili reklasifikaciju povezanih računa premija na dionice** ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:

- a) ako banka prije ili u trenutku izvršenja radnje koja se odnosi na smanjenje regulatornog kapitala u skladu sa uslovima propisanim članom 29. ove odluke zamijeni te instrumente ili sa tim instrumentima **povezane račune premija na dionice instrumentima regulatornog kapitala** jednake ili više kvalitete, pod uslovima koji su održivi s aspekta sposobnosti banke da ostvaruje dobit;
 - b) ako banka Agenciji dokaže da bi regulatorni kapital banke nakon izvršenja predmetne radnje premašivao propisane kapitalne zahtjeve utvrđene u članu 38. ove odluke i zahtjev za kombinirani zaštitni sloj definiran članom 45. ove odluke i eventualno određene dodatne kapitalne zahtjeve toj banci u odnosu na minimalno propisane kapitalne zahtjeve za pokriće rizika kojima je ta banka izložena ili bi mogla biti izložena, a u skladu sa propisanim zakonskim nadležnostima.
- (2) Pri procjeni održivosti zamjenskih instrumenata sa aspekta sposobnosti banke da ostvaruje dobit Agencija razmatra izvršenu analizu banke o obimu u kojem bi ti zamjenski instrumenti kapitala bili nepovoljniji za banku od **instrumenta kapitala ili povezanih računa premija na dionice** koje bi zamijenili.
- (3) Agencija može dopustiti banci **izvršenje kupovine, otkupa, otplate ili ponovne kupovine** instrumenata dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala **ili povezanih računa premija na dionice** prije isteka pet godina od dana izdavanja samo ako **je pored uslova iz stava (1) ovog člana, ispunjen i jedan od sljedećih uslova:**
- a) došlo je do promjene u regulatornoj klasifikaciji tih instrumenata koja bi vjerojatno rezultirala njihovim isključenjem iz regulatornog kapitala ili reklasifikacijom u oblik regulatornog kapitala niže kvalitete i ispunjena su oba sljedeća uslova:
 - 1) Agencija smatra da je takva promjena u dovoljnoj mjeri izgledna;
 - 2) banka je dokazala Agenciji da se regulatorna reklasifikacija tih instrumenata nije mogla razumno predvidjeti u trenutku njihovog izdavanja;
 - b) došlo je do promjene u primjenjivom poreznom tretmanu tih instrumenata u vezi s kojom je banka dokazala Agenciji da je ona značajna i da se nije mogla razumno predvidjeti u trenutku izdavanja instrumenata.
 - c) **ako banka prije ili u trenutku izvršenja radnje iz člana 29. zamijeni instrumente kapitala ili sa njima povezane račune premija na dionice instrumentima regulatornog kapitala jednakog ili višeg kvaliteta pod uslovima koji su održivi s aspekta sposobnosti banke da ostvaruje dobit i ako je Agencija odobrila tu radnju na osnovu zaključka da bi ona bila korisna s bonitetnog aspekta i opravdana vanrednim okolnostima;**
 - d) **instrumenti dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala ponovno su kupljeni u svrhu održavanja tržišta, a što Agencija može uz ispunjenje uslova propisati naknadno.**

Član 31.

Privremeno izuzeće od odbitka od regulatornog kapitala

- (1) Ako banka drži instrumente kapitala koji ispunjavaju uslove za instrumente **regulatornog kapitala** u subjektu finansijskog sektora, a nadležno regulaciono tijelo u skladu sa zakonskim propisom to smatra ulaganjem radi postupka finansijske pomoći u svrhu reorganizacije i **ponovne uspostave održivosti** tog subjekta, Agencija može privremeno primijeniti izuzeće od odredbi o odbitku koje bi se na te instrumente inače odnosile.
- (2) Vezano za primjenu stava (1) ovog člana, Agencija će u pogledu privremenih izuzeća postupati u skladu sa zakonskim propisom kojim se reguliše postupak finansijske pomoći u svrhu reorganizacije i **ponovne uspostave održivosti** subjekta finansijskog sektora.

Član 32.

Zahtjev za regulatorni kapital

Regulatorni kapital banke ne smije pasti ispod iznosa osnivačkog kapitala koji se u skladu sa odredbama zakonskog propisa zahtijeva prilikom izdavanja dozvole za rad.

Član 33.

Kontinuirana ocjena kvaliteta regulatornog kapitala

Agencija vrši kontinuiranu ocjenu kvaliteta regulatornog kapitala, postupajući u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima.

Član 34.

Manjinski udjeli koji ispunjavaju uslove za uključivanje u konsolidovani redovni osnovni kapital

- (1) Manjinski udjeli sastoje se od zbira stavki redovnog osnovnog kapitala podređenog društva ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - a) podređeno društvo jedno je od sljedećih subjekata:
 - 1) institucija;
 - 2) finansijski holding posrednik ili mješoviti finansijski holding posrednik koji podliježe bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije u EU na potkonsolidovanoj osnovi, ili investicioni holding posrednik koji podliježe bonitetnim zahtjevima za investiciona društva u EU na konsolidiranoj osnovi;
 - 3) investiciono društvo;
 - 4) finansijski holding posrednik u trećoj zemlji, pod uslovom da se na taj finansijski holding primjenjuju bonitetni zahtjevi jednako strogi kao oni koji se primjenjuju na kreditne institucije te treće zemlje i pod uslovom da je EK potvrdila da su ti regulatorni zahtjevi barem približno jednaki onima koji se primjenjuju u EU;
 - b) podređeno društvo u cijelosti je uključeno u konsolidaciju za potrebe supervizije;
 - c) stavke redovnog osnovnog kapitala navedene u uvodnom dijelu ovog stava u vlasništvu su lica koja nisu društva uključena u konsolidaciju za potrebe supervizije.
- (2) Manjinski udjeli koje finansira, direktno ili indirektno, matično društvo banke ili njegova podređena društva, ne ispunjavaju uslove za konsolidovani redovni osnovni kapital.
- (3) Kvalifikovani dodatni osnovni kapital, osnovni kapital, dopunski kapital i kvalifikovani regulatorni kapital obuhvataju manjinski udio, instrumente dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala i s njima povezane račune premija na dionice podređena društva, ako su ispunjeni uslovi iz stava (1) tačka a) i b) ovog člana, te ukoliko su navedene stavke redovnog osnovnog kapitala, stavke dodatnog osnovnog kapitala i stavke dopunskog kapitala u vlasništvu su lica koja nisu društva uključena u konsolidaciju za potrebe supervizije.

Član 35.

Manjinski udjeli uključeni u konsolidovani redovni osnovni kapital

- (1) Banka može odlučiti da za podređena društva iz člana 34. stav (1) tačka a) vrši izračun iznosa manjinskih udjela koje uključuju u konsolidovani redovni osnovni kapital.
- (2) Iznos manjinskih udjela podređenog društva koji se uključuje u konsolidovani redovni osnovni kapital utvrđuje se tako što se od manjinskih udjela tog društva oduzme proizvod iznosa iz tačke a) i postotka iz tačke b) kako slijedi:
 - a) redovni osnovni kapital podređena društva umanjen za niži iznos od sljedećih iznosa:
 - 1) iznos redovnog osnovnog kapitala podređenog društva koji je potreban za ispunjavanje:
 - zahtjevano stope redovnog osnovnog kapitala, dodatnih kapitalnih zahtjeva na osnovu SREP procjene, zahtjeva za kombinovani zaštitni sloj i svih dodatnih supervizorskih propisa izvan BiH, u mjeri u kojoj te zahtjeve treba ispuniti redovnim osnovnim kapitalom;
 - ako je podređeno društvo investiciono društvo, zbir svih zahtjeva u mjeri u kojoj te zahtjeve treba ispuniti redovnim osnovnim kapitalom.

- 2) iznos konsolidovanog redovnog osnovnog kapitala koji se odnosi na to podređeno društvo, a koji je zahtijevan na konsolidovanoj osnovi, koji je potreban za ispunjavanje zahtjevanje stope redovnog osnovnog kapitala, dodatnih kapitalnih zahtjeva na osnovu SREP procjene, zahtjeva za kombinovani zaštitni sloj i svih dodatnih supervizorskih propisa u trećim zemljama, u mjeri u kojoj te zahtjeve treba ispuniti redovnim osnovnim kapitalom,
 - b) manjinski udjeli podređenog društva izraženi kao procenat svih stavki redovnog osnovnog kapitala tog društva.
- (3) Izračun iz st. (1) i (2) ovog člana obavlja se na potkonsolidovanoj osnovi za svako podređeno društvo iz člana 34. stav (1) tačka a).
 - (4) U slučaju da banka odluči da ne vrši izračun u skladu sa ovim članom, manjinski udio tog podređenog društva ne smije se uključiti u konsolidovani redovni osnovni kapital.

Član 36.

Instrumenti kvalifikovanog osnovnog kapitala i kvalifikovani osnovni kapital uključen u konsolidovani osnovni i dodatni osnovni kapital

- (1) Banka određuje iznos kvalifikovanog osnovnog kapitala podređenog društva koji je uključen u konsolidovani regulatorni kapital tako da se od kvalifikovanog osnovnog kapitala tog društva oduzme proizvod iznosa iz tačke a) i postotka iz tačke b) kako slijedi:
 - a) osnovni kapital podređenog društva umanjn za niže od sljedećeg:
 - 1) iznos osnovnog kapitala podređenog društva koji je potreban za ispunjavanje sljedećeg:
 - zahtjevanje stope kapitala, dodatnih kapitalnih zahtjeva na osnovu SREP procjene, zahtjeva za kombinovani zaštitni sloj i svih dodatnih supervizorskih propisa izvan BiH, u mjeri u kojoj te zahtjeve treba ispuniti osnovnim kapitalom,
 - ako je podređeno društvo investiciono društvo, zbir svih zahtjeva u mjeri u kojoj te zahtjeve treba ispuniti osnovnim kapitalom;
 - 2) iznos konsolidovanog osnovnog kapitala koji se odnosi na podređeno društvo a koji je zahtijevan na konsolidovanoj osnovi, za ispunjavanje zahtjevanje stope osnovnog kapitala, dodatnih kapitalnih zahtjeva na osnovu SREP procjene, zahtjeva za kombinovani zaštitni sloj i svih dodatnih supervizorskih propisa u trećim zemljama, u mjeri u kojoj te zahtjeve treba ispuniti osnovnim kapitalom;
 - b) kvalifikovani osnovni kapital podređenog društva izražen kao postotak svih stavki redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala tog društva.
- (2) Izračun iz stava (1) ovog člana obavlja se na potkonsolidovanoj osnovi za svako podređeno društvo iz članka 34. stav (1) tačka a).
- (3) Banka može odlučiti da taj izračun neće obavljati za podređeno društvo iz člana 34. stav (1) tačka a). Kada banka donese takvu odluku, kvalifikovani osnovni kapital tog podređenog društva ne smije se uključiti u konsolidovani osnovni kapital.
- (4) Banka određuje iznos kvalifikovanog osnovnog kapitala podređenog društva koji je uključen u konsolidovani dodatni osnovni kapital tako da se od kvalifikovanog osnovnog kapitala tog društva uključenog u konsolidovani osnovni kapital oduzmu manjinski udjeli tog društva koji su uključeni u konsolidovani redovni osnovni kapital.

Član 37.

Kvalifikovani regulatorni kapital i instrumenti kvalifikovanog regulatornog kapitala uključeni u konsolidovani regulatorni kapital i konsolidovani dopunski kapital

- (1) Banka određuje iznos kvalifikovanog regulatornog kapitala podređenog društva koji je uključen u konsolidovani regulatorni kapital tako da se od kvalifikovanog regulatornog kapitala tog društva oduzme proizvod iznosa iz tačke a) i postotka iz tačke b) kako slijedi:
 - a) regulatorni kapital podređenog društva umanjn za niže od sljedećega:

- 1) iznos regulatornog kapitala podređenog društva koji je potreban za ispunjavanje sljedećeg:
 - zahtjevane stope regulatornog kapitala, dodatnih kapitalnih zahtjeva na osnovu SREP procjene, zahtjeva za kombinovani zaštitni sloj i svih dodatnih supervizorskih propisa izvan BiH,
 - ako je podređeno društvo investiciono društvo, zbir svih zahtjeva u mjeri u kojoj te zahtjeve treba ispuniti regulatornim kapitalom;
 - 2) iznos regulatornog kapitala koji se odnosi na podređeno društvo, a koji je zahtijevan na konsolidovanoj osnovi, za ispunjavanje zahtjevane stope regulatornog kapitala, dodatnih kapitalnih zahtjeva na osnovu SREP procjene, zahtjeva za kombinovani zaštitni sloj i svih dodatnih supervizorskih propisa u trećim zemljama;
 - b) kvalifikovani regulatorni kapital društva izražen kao postotak svih stavki regulatornog kapitala tog društva, isključujući opšte ispravke vrijednosti za kreditne gubitke do 1,25% iznosa izloženosti ponderisanog rizikom koji se odnosi na to društva.
- (2) Izračun iz stava (1) obavlja se na potkonsolidovanoj osnovi za svako podređeno društvo iz člana 34. stava (1) tačka a).
 - (3) Banka može odlučiti da taj izračun neće obavljati za podređeno društvo iz članka 34. stav (1) tačka a). Kada banka donese takvu odluku, kvalifikovani regulatorni kapital tog podređenog društva ne smije se uključiti u konsolidovani regulatorni kapital.
 - (4) Banka određuju iznos kvalifikovanog regulatornog kapitala podređenog društva koji je uključen u konsolidovani dopunski kapital tako da se od kvalifikovanog regulatornog kapitala tog društva uključenog u konsolidovani regulatorni kapital oduzme kvalifikovani osnovni kapital tog društva koji je uključen u konsolidovani osnovni kapital.

Član 38.

Kapitalni zahtjevi za banke

- (1) Postupajući u skladu sa članom 32. ove odluke i propisanim zahtjevima u pogledu odstupanja za mali obim poslova iz knjige trgovanja iz člana 39. ove odluke, banka mora u svakom trenutku ispunjavati sljedeće kapitalne zahtjeve:
 - a) stopu redovnog osnovnog kapitala od 6,75%;
 - b) stopu osnovnog kapitala od 9%;
 - c) stopu regulatornog kapitala od 12%;
 - d) stopu finansijske poluge od 6% kao podršku kapitalnim zahtjevima koji se zasnivaju na riziku.
- (2) Banka izračunava stope kapitala iz stava (1) tač. a) do c) ovog člana na sljedeći način:
 - a) stopa redovnog osnovnog kapitala je omjer redovnog osnovnog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku izražena u postotku;
 - b) stopa osnovnog kapitala je omjer osnovnog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku izražena u postotku;
 - c) stopa regulatornog kapitala je omjer regulatornog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku izražena u postotku.
- (3) Ukupan iznos izloženosti riziku izračunava se kao zbir tačaka od a) do f) ovog stava nakon uvažavanja odredbi iz stava (4) ovog člana:
 - a) iznosi izloženosti ponderisani rizikom za kreditni rizik u skladu sa poglavljem III ove odluke koji se odnosi na kapitalni zahtjev za kreditni rizik i rizik za izloženosti po osnovu slobodnih isporuka u skladu sa članom 104. ove odluke za sve poslovne aktivnosti banke, osim iznosa izloženosti ponderisanih rizikom za poslove iz knjige trgovanja banke;
 - b) kapitalni zahtjevi za poslove iz knjige trgovanja banke za sljedeće:
 - 1) tržišni rizik u skladu sa poglavljem VIII ove odluke koji se odnosi na kapitalni zahtjev za tržišni rizik;

- 2) velike izloženosti koje prekoračuju ograničenja definirana odlukom o velikim izloženostima;
- c) kapitalni zahtjevi za tržišni rizik određen u skladu sa odredbama iz dijela ove odluke koji se odnosi na tržišne rizike za sve poslovne aktivnosti koje su podložne valutnom riziku i robnom riziku;
 - d) kapitalni zahtjevi za rizik namire izračunati u skladu sa poglavljem VI ove odluke, osim člana 104. ove odluke;
 - e) kapitalni zahtjevi za operativni rizik u skladu sa poglavljem VII ove odluke;
 - f) iznosi izloženosti ponderisani rizikom u skladu sa čl. 50. i 51. ove odluke koji se odnosi na kapitalni zahtjev za kreditni rizik druge ugovorne strane, a proizlazi iz poslova iz knjige trgovanja banke i odnosi se na finansijske derivate navedene u Prilogu II ove odluke, repo transakcije, transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane na osnovu vrijednosnih papira ili robe, transakcije sa dugim rokom namirenja i maržne kredite.
- (4) Sljedeće odredbe primjenjuju se pri izračunu ukupnog iznosa izloženosti iz stava (3) ovog člana:
- a) kapitalni zahtjevi iz stava (3) ovog člana tačke c) i e) uključuju one rizike koji proizlaze iz svih poslovnih aktivnosti banke (stavke iz knjige trgovanja i bankarske knjige);
 - b) banke množe kapitalne zahtjeve iz stava (3) ovog člana, tačke b) do e) sa 8,33.
- (5) Izračun kapitalnih zahtjeva za banku, u skladu sa odredbama ove odluke, podložan je neovisnom pregledu od strane interne i eksterne revizije, a u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima kojima se reguliše funkcija interne i eksterne revizije u bankama.
- (6) Banka izračunava stopu finansijske poluge iz stava (1) tačka d) ovog člana u skladu sa odredbama člana 41. ove odluke.

Član 39.

Odstupanje od kapitalnih zahtjeva za mali obim poslova iz knjige trgovanja

- (1) Odstupajući od člana 38. stav (3) tačka b) banka može izračunati kapitalne zahtjeve za poslove iz knjige trgovanja u skladu sa stavom (2) ovog člana, ako obim njihovih bilansnih i vanbilansnih poslova iz knjige trgovanja jednak ili manji od oba sljedeća uslova na osnovu procjene koja se provodi jedanput mjesečno na osnovu podataka od posljednjeg dana u mjesecu:
- a) 5% ukupne imovine banke;
 - b) 50 miliona EUR (ili protuvrijednost u domaćoj valuti).
- (2) Ako su ispunjeni uslovi iz stava (1) tačka a) i b) banka može izračunati kapitalni zahtjev za poslove iz knjige trgovanja kako slijedi:
- a) za ugovore navedene u tački 1. Priloga II ove odluke, ugovore koji se odnose na vlasnička ulaganja iz tačke 3. do 8. Priloga II ove odluke, banka te pozicije može izuzeti iz kapitalnog zahtjeva za poslove iz knjige trgovanja iz člana 38. stav (3) tačka b);
 - b) za pozicije iz knjige trgovanja osim pozicija iz tačke a) ovog stava, banka može kapitalni zahtjev za poslove iz knjige trgovanja zamijeniti izračunatim kapitalnim zahtjevom za kreditni rizik.
- (3) Banka za potrebe stava (1) izračunava obim bilansnih i vanbilansnih poslova iz knjige trgovanja na osnovu podataka od posljednjeg dana svakog mjeseca u skladu sa sljedećim zahtjevima:
- a) sve pozicije raspoređene u knjigu trgovanja u skladu sa članom 116. ove odluke uključuju se u izračun, osim za pozicije koje se odnose na strane valute i robu;
 - b) sve pozicije uključene u izračun u skladu sa tačkom a) ovog stava vrednuju se po njihovoj tržišnoj vrijednosti na pripadajući datum. Ako nije dostupna tržišna vrijednost pozicije na određeni datum, banka uzima fer vrijednost te pozicije na taj datum. Ako nisu dostupne

- tržišna vrijednost i fer vrijednost pozicije na određeni datum, banka za tu poziciju uzima posljednju tržišnu vrijednost ili fer vrijednost;
- c) apsolutna vrijednost dugih pozicija sabira se sa apsolutnom vrijednošću kratkih pozicija.
- (4) Ako su ispunjeni uslovi iz stava (1) ovog člana, ne primjenjuju se član 114. stav (5) i 115. ove odluke.
- (5) Banka obavještava Agenciju kada izračunava ili prestane izračunavati kapitalne zahtjeve za svoje poslove iz knjige trgovanja u skladu sa stavom (2) ovog člana.
- (6) Banka koja više ne ispunjava jedan ili oba uslova iz stava (1) ovog člana, o tome odmah obavještava Agenciju.
- (7) Banka prestaje izračunavati kapitalne zahtjeve za svoje poslove iz knjige trgovanja u skladu sa stavom (2) ovog člana u roku od tri mjeseca od nastanka jednog od sljedećih slučajeva:
- a) banka ne ispunjava uslove iz stava (1) tačka a) ili b) tokom tri uzastopna mjeseca;
- b) banka ne ispunjava uslove iz stava (1) tačka a) ili b) tokom više od šest mjeseci u posljednjih 12 mjeseci.
- (8) Ako je banka prestala izračunavati kapitalne zahtjeve za svoje poslove iz knjige trgovanja u skladu s ovim članom, dopušteno joj je izračunavati kapitalne zahtjeve za svoje poslove iz knjige trgovanja u skladu sa ovim članom samo ako Agenciji dokaže da su svi uslovi utvrđeni stavom (1) ovog člana bili ispunjeni u neprekidnom razdoblju od jedne godine.
- (9) Banka tokom mjesečne procjene ne zauzima, ne kupuje niti prodaje pozicije iz knjige trgovanja samo kako bi ispunila bilo koji od uslova iz stava (1) ovog člana.
- (10) Izuzetno, Agencija može donijeti odluku kojom od banke zahtijeva da izračunava kapitalne zahtjeve za tržišni rizik i ukoliko banka ne prelazi limite iz stava (7) ovog člana.

Član 40.

Izvještavanje o kapitalnim zahtjevima i dodatnim finansijskim informacijama

- (1) Banka je dužna izvještavati Agenciju o izračunavanju kapitalnih zahtjeva iz člana 38. ove odluke, u skladu sa odredbama Odluke o izvještajima koje banka dostavlja Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine prema standardizovanom regulatornom okviru (COREP) kao i odredbama Odluke o izvještajima koje banka dostavlja Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine u nadzorne i statističke svrhe.
- (2) Agencija može od banke zahtijevati i dodatne izvještaje o finansijskim informacijama koje su potrebne za dobivanje potpunog pregleda rizičnog profila banke, te propisati ostale posebne zahtjeve za izvještavanjem.

II. FINANSIJSKA POLUGA, ZAŠTITNI SLOJEVI KAPITALA I MJERE ZA OČUVANJE KAPITALA

FINANSIJSKA POLUGA

Član 41.

Izračunavanje stope finansijske poluge

- (1) Banka izračunava stopu finansijske poluge u skladu sa metodologijom iz st. (2) do (12) ovog člana.
- (2) Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se mjera kapitala banke podijeli sa mjerom ukupne izloženosti banke, te se izražava u postotku. Banka izračunava stopu finansijske poluge na referentni datum izvještavanja.
- (3) Za potrebe stava (2) ovog člana, mjera kapitala je osnovni kapital.
- (4) Mjera ukupne izloženosti banke je zbir vrijednosti izloženosti:
- a) imovine iz stava (5) ovog člana;
- b) finansijskih derivata iz stava (10) ovog člana;
- c) uvećanja za kreditni rizik druge ugovorne strane na transakcije finansiranja vrijednosnih papira, iz stava (11) ovog člana;

- d) vanbilansnih stavki iz stava (12) ovog člana,
- (5) U vezi sa primjenom stava (4) tačka a) ovog člana, vrijednost izloženosti imovine definisana je članom 49. stav (1) ove odluke, a transakcije finansiranja vrijednosnih papira se ne netiraju izuzev u slučaju ispunjenja svih uslova propisanih podzakonskim aktima Agencije koji se odnose na upravljanje rizikom likvidnosti banke.
- (6) Odstupajući od stava (4) tačka d) ovog člana, vanbilansna stavka koja se u skladu sa primjenjivim računovodstvenim okvirom tretira kao finansijski derivat posmatrati će se kao finansijski derivat u stavu (4) tačka b) ovog člana.
- (7) Banka izračunava mjeru ukupne izloženosti u skladu sa sljedećim načelima:
- tehnike smanjenja kreditnog rizika ne upotrebljavaju se za smanjenje mjere ukupne izloženosti;
 - netiranje imovine i obaveza nije dopušteno.
- (8) Odstupajući od stava (7) tačka b) ovog člana, banka može umanjiti vrijednost izloženosti kredita za pretfinansiranje ili međukredita, pozitivnim saldom na štednom računu dužnika kojem je kredit odobren i uključiti samo preostali iznos u mjeru ukupne izloženosti, samo ukoliko su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- odobranje kredita uslovljeno je otvaranjem štednog računa u banci koja odobrava kredit, te su i kredit i štedni račun uređeni propisima kojima je regulisano otvaranje štednih računa i odobranje kredita;
 - dužnik tokom cjelokupnog trajanja kredita ne može, ni dijelom ni u cijelosti, povući iznos sa štednog računa;
 - banka može bezuslovno i neopozivo upotrijebiti iznos na štednom računu za namirenje bilo kojeg potraživanja koje proizlazi iz ugovora o kreditu u slučajevima koji su uređeni propisima iz tačke a) ovog stava, uključujući slučaj dužnikovog neplaćanja ili nesolventnosti.
- (9) U vezi sa primjenom stava (9) ovog člana, pojmovi „kredit za pretfinansiranje“ ili „međukredit“ znače kredit koji se dužniku odobrava na ograničeni period kako bi se premostili dužnikovi manjkovi u finansiranju dok se ne odobri konačni kredit u skladu s kriterijima utvrđenim u propisima kojima su uređene takve transakcije.
- (10) Banka određuje vrijednost izloženosti za finansijske derivate iz Priloga II ove odluke, uključujući i one vanbilansne, u skladu sa članom 50. ove odluke, samo ukoliko se tom istom metodom koristi za određivanje vrijednosti tih ugovora za potrebe izračunavanja kapitalnih zahtjeva.
- (11) Pored izračunavanja vrijednosti izloženosti za transakcije finansiranja vrijednosnih papira u skladu sa stavom (5) ovog člana, banka utvrđuje vrijednost uvećanja za kreditni rizik druge ugovorne strane na transakcije finansiranja vrijednosnih papira na nivou pojedinačne transakcije na osnovu sljedeće formule:

$$E_i^* = \max\{0, E_i - C_i\}$$

pri čemu je:

E_i^*	= uvećanje;
i	= indeks koji označava transakciju;
E_i	= fer vrijednost vrijednosnih papira ili gotovine pozajmljenih drugoj ugovornoj strani u okviru transakcije „i“; i
C_i	= fer vrijednost vrijednosnih papira ili gotovine primljenih od druge ugovorne strane u okviru transakcije „i“.

- (12) Banka utvrđuje vrijednost izloženosti vanbilansnih stavki u skladu sa članom 49. stav (1) ove odluke, na koje primjenjuju sljedeće:
- konverzijski faktor za vanbilasne stavke niskog rizika iz Priloga I ove odluke, je 10%;

- b) konverzijski faktor za vanbilansne stavke srednjeg/niskog rizika iz Priloga I ove odluke, je 20%;
- c) konverzijski faktor za vanbilansne stavke srednjeg rizika iz Priloga I **ove odluke**, iznosi 50%;
- d) konverzijski faktor za sve druge vanbilansne stavke iz Priloga I ove odluke iznosi 100%.

Član 42.

Izloženosti isključene iz mjere ukupne izloženosti za potrebe izračuna stope finansijske poluge

Banka može bilo koju od sljedećih izloženosti isključiti iz mjere ukupne izloženosti iz člana 41. stav (4) ove odluke:

- a) imovinu odbijenu pri izračunu mjere kapitala iz člana 41. stav (3) ove odluke;
- b) garantovanih dijelova izloženosti koji proizilaze iz izvoznih kredita koji ispunjavaju oba sljedeća uslova:
 - 1) garanciju pruža priznati pružalac nematerijalne kreditne zaštite u skladu s čl. 84. i 85. ove odluke, uključujući agencije za kreditiranje izvoza ili centralne vlade;
 - 2) na garantovani dio izloženosti primjenjuje se ponder rizika od 0%, u skladu s članom 54. st. (2) ili (4) i članom 56. stav (6) ove odluke;

Član 43.

Izvještavanje o finansijskoj poluzi

Banka je dužna izvještavati Agenciju o stopi finansijske poluge i njenim sastavnim dijelovima u skladu sa **odredbama Odluke o izvještajima koje banka dostavlja Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine prema standardizovanom regulatornom okviru (COREP), kao i odredbama Odluke o izvještajima koje banka dostavlja Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine u nadzorne i statističke.**

ZAŠTITNI SLOJEVI KAPITALA

Član 44.

Zahtjev za održavanje zaštitnog sloja za očuvanje kapitala

- (1) Zaštitni sloj za očuvanje kapitala banka mora održavati u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku, a izračunatog u skladu sa članom 38. stav (3) ove odluke.
- (2) Zaštitni sloj iz stava (1) ovog člana sastoji se samo iz stavki redovnog osnovnog kapitala, nakon ispunjenja stope redovnog osnovnog kapitala od 6,75% u skladu sa članom 38. stav (1) tačka a) i ne može se koristiti za održavanje stope osnovnog i stope regulatornog kapitala.
- (3) Ukoliko Agencija od banke, na osnovu procjene rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena, zahtijeva veću stopu redovnog osnovnog kapitala od propisanog minimuma koji iznosi 6,75%, tada zaštitni sloj za očuvanje kapitala predstavlja dio redovnog osnovnog kapitala iznad stope koju je Agencija odredila za tu banku.
- (4) Banka koja ne održava zaštitni sloj za očuvanje kapitala iz stava (1) ovog člana, dužna je primijeniti mjere za očuvanje kapitala iz člana 46. st. (2) i (3) ove odluke i **sastavlja** plana za očuvanje kapitala iz člana 47. ove odluke.

Član 45.

Zahtjevi za ostale zaštitne slojeve kapitala

- (1) Agencija utvrđuje listu sistemski značajnih banaka u skladu sa metodologijom koja je utvrđena zajednički sa Centralnom bankom BiH, Agencijom za osiguranje depozita BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske.

- (2) Metodologija za izradu liste sistemski značajnih banka u BiH uzima u obzir kriterije koji su sa standardima međunarodnih institucija nadležnih za finansijsku stabilnost, prilagođene specifičnostima bankarskog sistema u BiH.
- (3) Agencija može za banku za koju se utvrdi da je sistemski značajna banka, **odrediti** posebne regulatorne zahtjeve u skladu sa ovim članom.
- (4) Agencija može odrediti stopu zaštitnog sloja kapitala za sistemski značajnu banku u visini od 0% do **3%** ukupnog iznosa izloženosti riziku, a izračunatog u skladu sa članom **38.** stav (3) ove odluke.
- (5) Agencija najmanje jednom godišnje objavljuje i preispituje zaštitni sloj kapitala za sistemski značajnu banku.
- (6) Protuciklični zaštitni sloj kapitala kao i zaštitni sloj kapitala za sistemski rizik u slučaju potrebe će se propisati posebnim aktom.
- (7) Zahtjev za kombinirani zaštitni sloj predstavlja redovni osnovni kapital (izražen procentualno u odnosu na ukupni iznos izloženosti riziku izračunat u skladu sa članom **38.** stav (3) ove odluke) koji je namijenjen za ispunjavanje zahtjeva za zaštitnim slojem za očuvanje kapitala, uvećan za sljedeće zaštitne slojeve kapitala, u zavisnosti šta je primjenjivo:
 - a) protuciklički zaštitni sloj specifičan za banku;
 - b) zaštitni sloj za sistemski važnu banku;
 - c) zaštitni sloj za sistemski rizik.
- (8) Primjena protucikličkog zaštitnog sloja specifičnog za banku, zaštitnog sloja za sistemski važnu banku i zaštitnog sloja za sistemski rizik propisat će se zakonskim propisima, te posebnim podzakonskim aktima donesenim na osnovu zakonskog propisa.
- (9) Ako banka ne uspije u potpunosti ispuniti zahtjev iz stava (7) ovog člana, primjenjuju se ograničenja raspodjele iz člana **46.** st. (2) i (3) ove odluke.

MJERE ZA OČUVANJE KAPITALA

Član 46.

Ograničenja raspodjele

- (1) Banka koja ispunjava zahtjev za kombinovani zaštitni sloj ne može vršiti raspodjelu dobiti u vezi sa redovnim osnovnim kapitalom, ako bi to dovelo do smanjenja redovnog osnovnog kapitala do nivoa na kojem više ne ispunjava kombinovani zaštitni sloj.
- (2) Banka koje ne ispunjava zahtjev za kombinovani zaštitni sloj dužna je izračunavati najveći raspodjeljivi iznos (u daljem tekstu: NRI) i obavijestiti Agenciju.
- (3) Banka ne smiju prije izračunavanja NRI-a iz stava (2) ovog člana poduzeti bilo koju od sljedećih aktivnosti:
 - a) izvršiti raspodjelu dobiti vezano uz redovni osnovni kapital;
 - b) formirati obavezu isplate varijabilnih naknada ili diskrecionih penzijskih pogodnosti ili izvršiti isplatu varijabilnih naknada, ukoliko u tom trenutku banka ne ispunjava zahtjev za kombinirani zaštitni sloj iz člana **45.** ove odluke;
 - c) izvršiti plaćanja po instrumentima dodatnog osnovnog kapitala.
- (4) NRI se izračunava množenjem zbira izračunatog u skladu sa stavom (5) ovog člana sa faktorom određenim u skladu sa stavom (6) ovog člana. NRI se umanjuje za sve aktivnosti iz stava (3) tačaka a), b) i c) ovog člana.
- (5) Zbir koji se množi u skladu sa stavom (4) ovog člana sastoji se od:
 - a) dobiti tekuće godine ostvarene tokom poslovne godine koja nije uključena u redovni osnovni kapital u skladu sa članom 6. st. (2) i (3) ove odluke, a koja je ostvarena nakon posljednje odluke o raspodjeli dobiti ili bilo koje od aktivnosti koja se odnosi na stav (3) tač. a), b) ili c) ovog člana i
 - b) dobiti tekuće godine ostvarene na kraju poslovne godine koja nije uključena u redovni osnovni kapital u skladu s članom 6. st. (2) i (3) ove odluke, a koja je ostvarena nakon

posljednje odluke o raspodjeli dobiti ili bilo koje od aktivnosti iz stava (3) tač. a), b) ili c) ovog člana;

umanjeno za iznose koji bi se plaćali na osnovu poreza, ako bi se stavke iz tač. a) i b) ovog stava zadržale.

(6) Faktor se određuje na sljedeći način:

- a) ako redovni osnovni kapital kojeg održava banka, a koji se ne koristi za ispunjavanje kapitalnih zahtjeva iz člana 38. stav (1) tač. a) do c) ove odluke **i dodatnih kapitalnih zahtjeva nakon postupka supervizorskog pregleda i procjene banke**, iskazan kao procentni udio u ukupnom iznosu izloženosti riziku izračunatog u skladu sa članom 38. stavom (3) ove odluke, spada u prvi (odnosno najniži) kvartil distribucije zahtjeva za kombinirani zaštitni sloj, faktor iznosi 0;
- b) ako redovni osnovni kapital kojeg održava banka, a koji se ne koristi za ispunjavanje kapitalnih zahtjeva iz člana 38. stav (1) tač. a) do c) ove odluke **i dodatnih kapitalnih zahtjeva nakon postupka supervizorskog pregleda i procjene banke**, iskazan kao procentualni udio u ukupnom iznosu izloženosti riziku izračunatog u skladu sa članom 38. stav (3) ove odluke, spada u drugi kvartil distribucije zahtjeva za kombinirani zaštitni sloj, faktor iznosi 0,2;
- c) ako redovni osnovni kapital kojeg održava banka, a koji se ne koristi za ispunjavanje kapitalnih zahtjeva iz člana 38. stav (1) tač. a) do c) ove odluke **i dodatnih kapitalnih zahtjeva nakon postupka supervizorskog pregleda i procjene banke**, iskazan kao procentualni udio u ukupnom iznosu izloženosti riziku u skladu sa članom 38. stavom (3) ove odluke, spada u treći kvartil distribucije zahtjeva za kombinirani zaštitni sloj, faktor iznosi 0,4;
- d) ako redovni osnovni kapital kojeg održava banka, a koji se ne koristi za ispunjavanje kapitalnih zahtjeva iz člana 38. stav (1) tač. a) do c) ove odluke **i dodatnih kapitalnih zahtjeva nakon postupka supervizorskog pregleda i procjene banke**, iskazan kao procentualni udio u ukupnom iznosu izloženosti riziku u skladu sa članom 38. stavom (3) ove odluke, spada u četvrti (odnosno najviši) kvartil distribucije zahtjeva za kombinirani zaštitni sloj, faktor iznosi 0,6;
- e) donje i gornje granice svakog kvartila distribucije zahtjeva za kombinirani zaštitni sloj izračunavaju se na sljedeći način:

$$\text{Donja granica kvartila distribucije} = \frac{\text{Zahtjev za kombinirani zaštitni sloj} \times (Q_n - 1)}{4}$$

$$\text{Gornja granica kvartila distribucije} = \frac{\text{Zahtjev za kombinirani zaštitni sloj} \times Q_n}{4}$$

gdje „Q_n” označava redni broj odnosnog kvartila distribucije.

- (7) Ograničenja koja su određena ovim članom odluke primjenjuju se samo na plaćanja koja dovode do smanjenja redovnog osnovnog kapitala ili smanjenja dobiti, te ako obustava plaćanja ili neprovođenje plaćanja ne predstavljaju nastanak statusa neizmirenja obaveza ili nesolventnosti.
- (8) Ako banka ne ispunjava zahtjev za kombinirani zaštitni sloj, a namjerava raspodijeliti neku od svoje raspoložive dobiti ili poduzeti neku od aktivnosti iz tač. a), b) i c) stava (3) ovog člana odluke, o tome obavještava Agenciju i dostavlja sljedeće informacije:
 - a) iznos kapitala kojeg održava banka, podijeljen na:
 - 1) redovni osnovni kapital,
 - 2) dodatni osnovni kapital,
 - 3) dopunski kapital;
 - b) iznos dobiti tekuće godine ostvarene tokom poslovne godine i dobiti tekuće godine ostvarene na kraju poslovne godine;
 - c) iznos NRI-ja izračunat u skladu sa stavom (4) ovog člana odluke;

- d) iznos raspoložive dobiti koju namjerava rasporediti na sljedeće:
 - 1) isplatu dividendi,
 - 2) otkup dionica,
 - 3) plaćanja po instrumentima dodatnog osnovnog kapitala.
 - 4) isplatu varijabilnog naknade ili diskrecionih penzijskih pogodnosti, bilo stvaranjem nove obaveze plaćanja ili plaćanjem u skladu s obavezom plaćanja koja je nastala u vrijeme kada banka nije ispunjavala zahtjev za kombinirani zaštitni sloj.
- (9) Banka je dužna održavati adekvatne interne sisteme kojima osiguravaju tačan izračun iznosa raspoložive dobiti i NRI-ja, te mora biti u mogućnosti dokazati tu tačnost na zahtjev Agencije.
- (10) Za potrebe st. (1) i (2) ovog člana, raspodjela vezana uz redovni osnovni kapital uključuje sljedeće:
 - a) isplatu dividendi u gotovini;
 - b) raspodjelu u cijelosti ili djelimično plaćenih bonusnih dionica ili drugih instrumenata kapitala iz člana 6. stava (1) tačke a) ove odluke;
 - c) otkup ili kupovinu vlastitih dionica ili drugih instrumenata kapitala iz člana 6. stava (1) tačke a) ove odluke od strane banke;
 - d) vraćanje uplaćenih iznosa vezano uz instrumente kapitala iz člana 6. ove odluke, stava (1) tačke a);
 - e) raspodjelu stavki iz člana 6. ove odluke, stava (1) tač. b) do e).

Član 47.

Plan za očuvanje kapitala

- (1) Ako banka ne ispunjava zahtjev za održavanje zaštitnih slojeva za očuvanje kapitala, dužna je sačiniti plan za očuvanje kapitala i dostaviti ga Agenciji najkasnije u roku od pet radnih dana nakon što je ustanovila da neće uspjeti ispuniti taj zahtjev, osim ako Agencija odobri produžetak tog roka na deset dana. Agencija će izdati takvo odobrenje samo u pojedinim slučajevima, na osnovu procjene konkretnih okolnosti u svakoj pojedinačnoj banci, uzimajući u obzir obim i složenost poslovanja banke.
- (2) Plan za očuvanje kapitala iz stava (1) ovog člana sadrži sljedeće:
 - a) procjene prihoda i rashoda i planiranu bilansnu sumu i strukturu stavki bilansa;
 - b) mjere za povećanje propisanih stopa kapitala banke;
 - c) plan i okvir za povećanje **stopa** kapitala kako bi se u cijelosti ispunio zahtjev za održavanje zaštitnih slojeva za očuvanje kapitala;
 - d) sve druge informacije koje Agencija smatra potrebnim za provođenje ocjene koja se zahtijeva u skladu sa stavom (3) ovog člana.
- (3) Agencija vrši ocjenu plana za očuvanje kapitala banke, te odobrava plan samo ukoliko smatra da je vrlo vjerovatno da će se provođenjem plana očuvati ili prikupiti dovoljno kapitala koji bi banci omogućio ispunjavanje zahtjeva za zaštitne slojeve za očuvanje kapitala u roku koji Agencija smatra primjerenim.
- (4) Ako Agencija ne odobri plan za očuvanje kapitala u skladu sa stavom (3) ovog člana, poduzima jednu ili obje sljedeće mjere:
 - a) zahtijeva od banke da poveća regulatorni kapital do određenog nivoa u određenim rokovima;
 - b) propisuje za tu banku stroža pravila za raspodjelu od utvrđenih u članu **46.** ove odluke.

III. KAPITALNI ZAHTJEVI ZA KREDITNI RIZIK

Član 48.

Pristupi kreditnom riziku

- (1) Banka za izračun svojih iznosa izloženosti ponderisanih rizikom za potrebe člana 38. stava (3) tač. a) i f) ove odluke primjenjuje standardizovani pristup za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.
- (2) Za potrebe ove odluke izloženosti prema investicijskom društvu iz treće zemlje, prema kreditnoj instituciji iz treće zemlje i prema berzi iz treće zemlje tretiraju se kao izloženosti prema instituciji samo ako treća zemlja u vezi s tim subjektom primjenjuje bonitetne i nadzorne zahtjeve koji su barem istovjetni onima koji se primjenjuju u EU.
- (3) Za potrebe prethodnog stava Agencija primjenjuje odluku EK o tome primjenjuje li neka treća zemlja regulatorne i supervizorske zahtjeve koji su barem približno jednaki onima koji se primjenjuju u EU u skladu sa Prilogom IV ove odluke.

Član 49.

Vrijednost izloženosti

- (1) Vrijednost izloženosti stavki imovine čini njena knjigovodstvena vrijednost preostala nakon umanjenja za ispravke vrijednosti, dodatnih vrijednosnih usklađenja u skladu sa članom 5. stav (3) ove odluke ostalih smanjenja regulatornog kapitala povezanih sa stavkom imovine. Vrijednost izloženosti vanbilansnih stavki, navedenih u Prilogu I ove odluke, čini njena knjigovodstvena vrijednost nakon umanjenja za rezervisanje za pokriće očekivanih kreditnih gubitaka za vanbilansne izloženosti, pomnožena sljedećim faktorima konverzije:
 - a) 100% za stavke s visokim rizikom;
 - b) 50% za stavke sa srednjim rizikom;
 - c) 20% za stavke sa srednjim/niskim rizikom;
 - d) 0% za stavke s niskim rizikom.Vanbilansne stavke raspoređuju se u kategorije rizika kako je navedeno u Prilogu I ove odluke.
- (2) Ako se banka koristi složenom metodom finansijskog kolaterala iz člana 92. ove odluke, vrijednost izloženosti vrijednosnih papira ili robe, prodatih, ponuđenih kao kolateral ili datih u zajam na osnovu repo transakcije ili u okviru transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane ili maržnih kredita, povećava se za korektivni faktor primjeren za takve vrijednosne papire ili robu kao što je propisano čl. 92. i 93. ove odluke.
- (3) Vrijednost izloženosti finansijskih derivata navedenih u Prilogu II ove odluke određuje se u skladu sa metodom za izračunavanje vrijednosti izloženosti iz čl. 50. i 51. ove odluke, ukoliko je riječ o derivatima koji predstavljaju pozicije knjige trgovanja. Ukoliko finansijski derivati iz Priloga II ove odluke predstavljaju pozicije bankarske knjige, tada se u izračunu iznosa izloženosti predmetnih pozicija koristi trošak zamjene iz člana 51. stav (3) ove odluke.
- (4) Vrijednost izloženosti repo transakcije, transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, transakcija sa dugim rokom namirenja i maržnih kredita može se odrediti u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na CRM tehnike ili u skladu sa čl. 50. i 51. ove odluke.
- (5) Ako se na izloženost primjenjuje materijalna kreditna zaštita, vrijednost izloženosti koja je primjenjiva na tu stavku može se izmijeniti u skladu sa navedenim dijelom odluke koji se odnosi na CRM tehnike.

Član 50.

Metode za izračun vrijednosti izloženosti finansijskih derivata

- (1) Banka utvrđuje vrijednost izloženosti za finansijske derivate navedene u Prilogu II ove odluke na osnovu metode originalne izloženosti iz člana 51. ove odluke, a na osnovu praga koji se definiše stavom (3) ovog člana.
- (2) Banka može odrediti vrijednost izloženosti repo transakcije, transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, transakcija sa dugim rokom namirenja i maržnih kredita u skladu sa članom 51. ove odluke umjesto u skladu sa glavom V ove odluke.
- (3) Banka je dužna izračunavati vrijednosti izloženosti finansijskih derivata iz Priloga II ove odluke u skladu sa metodom originalne izloženosti iz člana 51. ove odluke kada je iznos njenih bilansnih i vanbilansnih poslova sa derivatima jednak ili manji od oba sljedeća praga, a na osnovu procjene koja se provodi jednom mjesečno na osnovu podataka posljednjeg dana u mjesecu:
 - a) 5% ukupne imovine banke;
 - b) 100 miliona EUR (ili protuvrijednost u domaćoj valuti)
- (4) Za potrebe stava (3) ovog člana banka izračunava obim svojih bilansnih i vanbilansnih poslova sa derivatima na osnovu podataka posljednjeg dana svakog mjeseca u skladu sa sljedećim zahtjevima:
 - a) pozicije u finansijskim derivatima vrednuju se po tržišnim vrijednostima na taj određeni datum. Ako nije dostupna tržišna vrijednost pozicije na određeni datum, banka uzima fer vrijednost te pozicije na taj datum. Ako nisu dostupne tržišna vrijednost i fer vrijednost pozicije na određeni datum, banka za tu poziciju uzimaju posljednju tržišnu vrijednost ili fer vrijednost;
 - b) apsolutna vrijednost dugih pozicija u finansijskim derivatima sabira se s apsolutnom vrijednošću kratkih pozicija u finansijskim derivatima;
 - c) uključuju se sve pozicije u finansijskim derivatima, osim kreditnih derivati koje su priznate kao interne zaštite od izloženosti kreditnom riziku iz bankarske knjige.
- (5) Ako poslovi sa finansijskim derivatima na konsolidovanoj osnovi ne prelaze pragove iz stava (3) ovog člana, a banka koja je uključena u konsolidaciju prelazi te pragove na pojedinačnom nivou, može uz odobrenje Agencije, umjesto toga odlučiti primjenjivati metodu koja bi se primjenjivala na konsolidiranoj osnovi.
- (6) Banka koja ne ispunjava uslove definisane stavom (3) ovog člana odmah o tome obavještava Agenciju i prestaje primjenjivati metodu propisanu članom 51. ove odluke u roku od 3 mjeseca od:
 - a) neispunjenja uslove iz stava (3) tač. a) ili b) ovog člana tokom tri uzastopna mjeseca;
 - b) neispunjenja uslove iz stava (3) tač. a) ili b) ovog člana tokom više od šest mjeseci u prethodnih 12 mjeseci.
- (7) Agencija može naknadno propisati dodatne zahtjeve u smislu postupanja za izračun izloženosti finansijskih derivata u slučaju prelaska pragova definisanih u stavu (3) ovog člana, te izvještavanje po istom, a u zavisnosti od opravdanosti uvođenja takvih zahtjeva.
- (8) Ako je banka prestala izračunavati vrijednosti izloženosti svojih pozicija u finansijskim derivatima u skladu sa stavom (3) ovog člana za ponovno izračunavanje izloženosti svojih pozicija u finansijskim derivatima po istoj metodi potrebna je neprekidna ispunjenost uslova definisanih stavom (3) ovog člana u periodu od jedne godine.
- (9) Banka tokom mjesečne procjene neće ulaziti u transakcije sa finansijskim derivatima, neće kupovati niti prodavati finansijske derivate samo kako bi ispunila bilo koji od uslova utvrđenih u stavu (3) ovog člana.
- (10) Pri izračunu iznosa izloženosti ponderiranih kreditnim rizikom za rizik druge ugovorne strane stavki iz knjige trgovanja, banka primjenjuje sljedeća načela:

- a) banka ne smije primjenjivati jednostavnu metodu finansijskoga kolaterala iz člana 41. ove odluke za priznavanje efekata finansijskoga kolaterala;
- b) u slučaju repo transakcija i transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane koje su raspoređene u knjigu trgovanja, banka kao priznati kolateral može priznati sve finansijske instrumente i robu koji ispunjavaju uslove za uključivanje u knjigu trgovanja;
- c) za potrebe izračuna korektivnih faktora kad su finansijski instrumenti ili roba koji ne ispunjavaju uslove iz poglavlja V ove odluke dati u zajam, prodati ili dati kao kolateral odnosno uzeti u zajam, kupljeni ili primljeni kao kolateral ili na drugi način na osnovu te transakcije, i kad banka primjenjuje pristup regulatornih korektivnih faktora iz člana 93. ove odluke, banka primjenjuje isti tretman koji primjenjuje na dionice koje nisu uključene u glavni berzanski indeks, ali koje su uvrštene na priznatu berzu.

Član 51.

Metoda originalne izloženosti

- (1) Banka je dužna svaku transakciju sa derivatima tretirati kao zaseban skup za netiranje i za svaku transakciju izračunati vrijednost izloženosti.
- (2) Banka izračunava vrijednost izloženosti transakcije u skladu sa metodom originalne izloženosti za kreditni rizik druge ugovorne strane kako slijedi:

$$\text{Vrijednost izloženosti} = \alpha \cdot (\text{RC} + \text{PFE})$$

Gdje je:

RC – trošak zamjene izračunat u skladu sa stavom (3) ovog člana

PFE – potencijalna buduća izloženost izračunato u skladu sa stavom (4) ovog člana

$\alpha = 1,4$

- (3) Trošak zamjene banka izračunava kako slijedi:

$$\text{RC} = \max\{\text{CMV}, 0\}$$

pri čemu je:

RC = trošak zamjene;

CMV = sadašnja tržišna vrijednost.

Da bi utvrdili trošak zamjene potrebno je da banka najmanje jednom mjesečno vrši ažuriranje sadašnje tržišne vrijednosti derivata.

- (4) Potencijalna buduća izloženost pojedinačne transakcije je njen zamišljeni iznos pomnožen sa:
 - a) proizvodom 0,5% i preostalog roka do dospijeca transakcije izraženog u godinama za ugovore o kamatnim derivatima;
 - b) proizvodom 6% i preostalog roka do dospijeca transakcije izraženog u godinama za ugovore o kreditnim derivatima;
 - c) 4% za valutne (devizne) derivate;
 - d) 18% za finansijske derivate na zlato i robne derivate koji nisu derivati vezani za električnu energiju;
 - e) 40% za derivate vezane za električnu energiju;
 - f) 32% za derivate vezane za vlasničke instrumente.
- (5) Zamišljena vrijednost za ugovore o derivatima iz stava (4) ovog člana dobije se na način da:
 - a) ako zamišljeni iznos transakcije nije fiksni do ugovorenog dospijeca:
 - 1) za determinističke zamišljene iznose, zamišljeni iznos jeste ponderirani prosjek svih determinističkih vrijednosti zamišljenih iznosa do ugovornog dospijeca transakcije, pri čemu ponderi predstavljaju učešće razdoblja tokom kojeg se svaka vrijednost zamišljenog iznosa primjenjuje u ukupnom razdoblju;

- 2) za stohastičke zamišljene iznose, zamišljeni iznos jest iznos utvrđen određivanjem sadašnjih tržišnih vrijednosti u formuli za izračun budućih tržišnih vrijednosti;
 - b) za ugovore s višestrukim razmjenama zamišljenog iznosa, zamišljeni iznos množi se s brojem preostalih plaćanja koja se još moraju izvršiti u skladu s odredbama ugovora;
 - c) za ugovore kojima se predviđa multiplikacija plaćanja novčanih tokova, banka prilagođava zamišljeni iznos kako bi uzela u obzir efekte multiplikacije na rizičnu strukturu tih ugovora.
- (6) Zamišljena vrijednost za ugovore o derivatima iz stava (4) tačka c) ovog člana dobija se na način kako slijedi:
- a) ako transakcija ima jednu novčanu stranu (engl. one leg), prilagođeni zamišljeni iznos je zamišljeni iznos ugovora o derivatu,
 - b) ako transakcija ima dvije novčane strane (engl. two legs) i ako je zamišljeni iznos jedne novčane strane nominovan u izvještajnoj valuti banke, prilagođeni zamišljeni iznos je zamišljeni iznos druge novčane strane,
 - c) ako transakcija ima dvije novčane strane (engl. two legs) i ako je zamišljeni iznos svake novčane strane nominovan u valuti koja nije izvještajna valuta banke, prilagođeni zamišljeni iznos je veći zamišljeni iznos od dviju novčanih strana nakon konvertovanja tih iznosa u izvještajnu valutu banke po trenutno važećem kursu.
- (7) Zamišljenu vrijednost za ugovore o derivatima iz stava (4) tač. d) do f) ovog člana banka izračunava kao proizvod tržišne cijene jedne jedinice odnosno instrumenta transakcije i broja jedinica odnosno instrumenta na koji se odnosi transakcija. Ako je transakcija ugovorno izražena kao zamišljeni iznos, banka kao zamišljeni iznos koristi taj zamišljeni iznos transakcije, a ne broj jedinica odnosno instrumenta.
- (8) Ako je izračunala zamišljeni iznos u skladu sa ovim članom na osnovu ugovorenog zamišljenog iznosa nominovanog u drugoj valuti, banka je dužna konvertovati zamišljeni iznos transakcije u svoju izvještajnu valutu po važećem srednjem kursu CBBiH.
- (9) Izuzetno od stava (4) tač. a) i b) ovog člana, banka može umjesto preostalog roka do dospijeca transakcije koristiti originalnu ročnost ugovora o derivatima.

Član 52.

Kategorije izloženosti

Svaka izloženost banke raspoređuje se u jednu od sljedećih kategorija izloženosti:

- a) izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama;
- b) izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima;
- c) izloženosti prema subjektima javnog sektora;
- d) izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama;
- e) izloženosti prema međunarodnim organizacijama;
- f) izloženosti prema institucijama;
- g) izloženosti prema privrednim društvima;
- h) izloženosti prema stanovništvu;
- i) izloženosti osigurane nekretninama;
- j) izloženosti u statusu neizmirenja obaveza;
- k) visokorizične izloženosti;
- l) izloženosti u obliku pokrivenih obveznica;
- m) izloženosti prema institucijama i privrednim društvima s kratkoročnom kreditnom procjenom;
- n) izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima;
- o) izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja;
- p) ostale izloženosti.

Član 53.

Izračunavanje iznosa izloženosti ponderisanih rizikom

- (1) Za izračunavanje iznosa izloženosti ponderisanih rizikom ponderi rizika primjenjuju se na sve izloženosti, osim ako predstavljaju odbitnu stavku od regulatornog kapitala, u skladu sa odredbama iz ovog dijela odluke koji se odnosi na pondere rizika. Primjena pondera rizika zasniva se na kategoriji izloženosti u koju se raspoređuje izloženost i na njenoj kreditnoj kvaliteti, iz dijela odluke koji se odnosi na pondere rizika. Kreditni kvalitet moguće je odrediti s obzirom na kreditnu procjenu vanjskih institucija za procjenu kreditnog rejtinga (u daljem tekstu: ECAI) ili agencija za kreditiranje izvoza (u daljem tekstu: ECA), iz dijela odluke koji se odnosi na priznavanje i raspoređivanje kreditnih procjena.
- (2) U svrhu primjene pondera rizika, kao što je navedeno u prethodnom stavu, vrijednost izloženosti množi se ponderom rizika navedenim ili utvrđenim u ovom dijelu odluke koji se odnosi na pondere rizika.
- (3) Ako se na izloženost primjenjuje kreditna zaštita, moguće je primijeniti ponder rizika primjenjiv na tu stavku u skladu sa članom 99. ove odluke.
- (4) Izloženostima za koje nije utvrđen odgovarajući ponder rizika dodjeljuje se ponder rizika od 100%.
- (5) Ulaganja u instrumente regulatornog kapitala subjekta finansijskog sektora iz člana 14. stav (1) ove odluke banka će tretirati kao izloženosti u vidu vlasničkih ulaganja.

Član 54.

Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama

- (1) Osim u slučajevima navedenim u st. (2) do (6) ovog člana, izloženostima prema centralnim vladama i centralnim bankama dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (2) Izloženostima prema centralnim vladama i centralnim bankama za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 1. koji odgovara kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu sa članom 73. ove odluke.

Tabela 1.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	0 %	20 %	50 %	100 %	100 %	150 %

- (3) Izloženostima prema Evropskoj centralnoj banci (u daljem tekstu: ECB) dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- (4) Izloženostima prema Centralnoj vladi BiH, CBBiH, centralnim vladama i centralnim bankama zemalja članica denominiranim u domaćoj valuti tih centralnih vlada i centralnih banaka dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- (5) Za izloženosti prema Centralnoj vladi BiH i CBBiH u eurima ili sa valutnom klauzulom u eurima primjenjuje se ponder rizika 0% za vrijeme trajanja valutnog odbora u BiH.
- (6) Ako nadležna tijela treće zemlje koja primjenjuje nadzorni i regulatorni okvir barem isti onome koji se primjenjuje u EU dodijele ponder rizika koji je niži od pondera navedenog u st. (1) i (2) ovog člana izloženostima prema svojoj centralnoj vladi i centralnoj banci koje su denominirane u domaćoj valuti, banka može ponderisati te izloženosti na isti način. U Prilogu IV ove odluke dat je referentni izvor za utvrđivanje liste trećih zemalja.

Član 55.

Izloženosti prema jedinicama regionalne vlade ili lokalnih vlasti

- (1) Izloženosti prema jedinicama regionalne vlade ili lokalnih vlasti ponderišu se kao izloženosti prema institucijama, osim u slučaju da se na njih primjenjuje ponder rizika naveden u stavu (3) ovog člana. Povlašteni tretman za kratkoročne izloženosti iz člana 59. stava (2) i člana 60. stava (2) ove odluke ne primjenjuje se.

- (2) Izloženosti prema Vladi Federacije BiH, Vladi Republike Srpske i Vladi Distrikta Brčko imaju isti tretman kao i izloženosti prema Centralnoj vladi BiH.
- (3) Za sve izloženosti prema kantonalnim vladama u Federaciji BiH, jedinicama regionalne vlade ili lokalne vlasti **zemlje** članice, koje ne podrazumijevaju izloženosti iz stava (4) ovog člana, a koje su denominirane u domaćoj valuti, odnosno u eurima ili sa valutnom klauzulom u eurima, dodjeljuje se ponder rizika 50%.
- (4) Izloženosti prema vjerskim zajednicama tretiraju se kao izloženosti prema jedinicama regionalne vlade ili lokalnih vlasti, ako su vjerske zajednice u skladu sa javnim pravom osnovane kao pravna lica i ubiru poreze u skladu sa zakonodavstvom koje im daje to pravo.
- (5) **Ako nadležna tijela treće zemlje koja primjenjuje nadzorni i regulatorni okvir barem isti onome koji se primjenjuje u EU tretiraju izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima kao izloženosti prema svojim centralnim vladama, i ne postoji razlika u riziku između takvih izloženosti zato što jedinice regionalne vlade ili lokalne vlasti imaju ovlaštenja prikupljati prihode, te zbog posebnog institucionalnog okvira koji smanjuje rizik nastanka statusa neispunjenja obaveza, banka dodijele ponder rizika na isti način. U Prilogu IV ove odluke dat je referentni izvor za utvrđivanje liste trećih zemalja.**

Član 56.

Izloženosti prema subjektima javnog sektora

- (1) Izloženostima prema subjektima javnog sektora za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa Tabelom 2. u skladu sa stepenom kreditne kvalitete koji je dodijeljen izloženostima prema centralnim vladama u kojoj subjekt javnog sektora ima sjedište.

Tabela 2.						
Stepen kreditne kvalitete dodijeljen centralnoj vladi	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	20 %	50 %	100 %	100 %	100 %	150 %

- (2) Ponder rizika za izloženosti prema subjektima javnog sektora koji imaju sjedište u državama čijim centralnim vladama nije dodijeljen rejting iznosi 100%.
- (3) Izloženosti prema subjektima javnog sektora za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a tretiraju se u skladu sa članom 60. ove odluke. Povlašteni tretman iz člana 59. stav (2) i člana 60. stava (2) ove odluke za kratkoročne izloženosti se ne primjenjuje na te subjekte.
- (4) Za izloženosti prema subjektima javnog sektora sa izvornim rokom dospijeca od tri mjeseca ili manje ponder rizika je 20%.
- (5) Kad nadležna tijela treće zemlje koja primjenjuju nadzorni i **regulatorni** okvir barem isti onome koji se primjenjuje u EU tretiraju izloženosti prema subjektima javnog sektora u skladu sa st. (1) ili (2) ovog člana banka može ponderisati izloženosti tim subjektima javnog sektora na isti način. U suprotnom, banka primjenjuje ponder rizika od 100%. **U Prilogu IV ove odluke dat je referentni izvor za utvrđivanje liste trećih zemalja.**
- (6) U iznimnim slučajevima, izloženosti prema subjektima javnog sektora mogu se tretirati kao izloženosti prema centralnim vladama ili regionalnim vladama i lokalnim vlastima zbog postojanja zakonske obaveze centralne vlade, regionalne vlade ili lokalne vlasti za izmirenje svih obaveza tog subjekta.

Član 57.

Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama

- (1) Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama koje nisu navedene u stavu (2) ovog člana tretiraju se na isti način kao izloženosti prema institucijama. Povlašteni tretman iz člana

59. stava (2), člana 60. stava (2) i člana 61. stava (3) ove odluke za kratkoročne izloženosti se ne primjenjuje.

Međuamerička investicijska korporacija (engl. Inter-American Investment Corporation), Crnomorska trgovinska i razvojna banka (engl. Black Sea Trade and Development Bank), Srednjoamerička banka za ekonomsku integraciju (engl. Central American Bank for Economic Integration) i Razvojna banka Latinske Amerike (engl. CAF-Development Bank of Latin America) smatraju se multilateralnim razvojnim bankama.

- (2) Izloženostima prema sljedećim multilateralnim razvojnim bankama dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- a) Međunarodna banka za obnovu i razvoj (engl. International Bank for Reconstruction and Development);
 - b) Međunarodna finansijska korporacija (engl. International Finance Corporation);
 - c) Međuamerička razvojna banka (engl. Inter-American Development Bank);
 - d) Azijska razvojna banka (engl. Asian Development Bank);
 - e) Afrička razvojna banka (engl. African Development Bank);
 - f) Razvojna banka Vijeća Evrope (engl. Council of Europe Development Bank);
 - g) Nordijska investicijska banka (engl. Nordic Investment Bank);
 - h) Karipska razvojna banka (engl. Caribbean Development Bank);
 - i) Evropska banka za obnovu i razvoj (engl. European Bank for Reconstruction and Development);
 - j) Evropska investicijska banka (engl. European Investment Bank);
 - k) Evropski investicijski fond (engl. European Investment Fund);
 - l) Multilateralna agencija za osiguravanje ulaganja (engl. Multilateral Investment Guarantee Agency);
 - m) Međunarodna finansijska pomoć za imunizaciju (engl. International Finance Facility for Immunisation) i
 - n) Islamska razvojna banka (engl. Islamic Development Bank).
 - o) Međunarodno udruženje za razvoj (engl. International Development Association)
 - p) Azijska banka za ulaganje u infrastrukturu (engl. Asian Infrastructure Investment Bank)
- (3) Ponder rizika od 20% dodjeljuje se dijelu neuplaćenog upisanog kapitala u Evropski investicijski fond.

Član 58.

Izloženosti prema međunarodnim organizacijama

Ponder rizika od 0% dodjeljuje se izloženostima prema sljedećim međunarodnim organizacijama:

- a) Evropska unija (engl. European Union) i **Evropska zajednica za atomsku energiju (engl. European Atomic Energy Community);**
- b) Međunarodni monetarni fond (engl. International Monetary Fund);
- c) Banka za međunarodna namirenja (engl. Bank for International Settlements);
- d) Evropski instrument za finansijsku stabilnost (engl. European Financial Stability Facility);
- e) Evropski mehanizam za stabilnost (engl. European Stability Mechanism);
- f) Međunarodna finansijska institucija koju su osnovale dvije **zemlje** članice ili više njih, a koja ima za cilj osigurati finansiranje i pružiti finansijsku pomoć svojim članicama koje se nalaze u ozbiljnim finansijskim poteškoćama ili im takve poteškoće prijete.

Član 59.

Izloženosti prema institucijama

- (1) Izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a ponderišu se u skladu s članom 60. ove odluke. Izloženosti prema institucijama za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a ponderišu se u skladu sa članom 61. ove odluke.

- (2) Izloženostima prema institucijama čiji je preostali rok do dospijeca tri mjeseca ili kraći koje su nominirane i sa izvorima u nacionalnoj valuti dužnika dodjeljuje se ponder rizika koji je za jednu kategoriju manje povoljan nego povlašteni ponder rizika iz člana 54., st. (4) do (6) ove odluke, koji je dodijeljen izloženostima centralne vlade u kojoj institucija ima sjedište.
- (3) Izloženostima čiji je preostali rok do dospijeca tri mjeseca ili kraći koje su nominirane i sa izvorima sredstava u nacionalnoj valuti dužnika ne smije se dodijeliti ponder rizika manji od 20%.
- (4) Izloženosti prema finansijskim institucijama koje imaju odobrenje za rad i pod nadzorom su nadležnih tijela te podliježu supervizorskim zahtjevima uporedivim i sa onim koji se primjenjuju na banke, tretiraju se kao izloženosti prema institucijama.
- (5) U izloženosti prema institucijama uključuju se i izloženosti prema berzi i investicijskim društvima u BiH, koji posluju u skladu sa zakonskim propisima kojima se uređuje poslovanje berzi i investicijskih društava, investicijska društvima iz zemalja članica koja posluju u skladu sa propisima EU, kao i berzama i investicijskim društvima iz trećih zemalja koji ispunjavaju sljedeće uslove:
- društvo koje bi, da je osnovano u EU, bilo obuhvaćeno definicijom berze ili investicijskog društva;
 - društvo koje ima odobrenje za rad u trećoj zemlji;
 - društvo koje podliježe bonitetnim pravilima i ispunjava bonitetna pravila koja nadležna tijela smatraju barem jednako strogima, kao što su ona koja su definirana propisima EU.

Član 60.

Izloženosti prema institucijama kojima je dodijeljen rejting

- (1) Izloženostima prema institucijama čiji je preostali rok do dospijeca duži od tri mjeseca za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 3. koji odgovara kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu s članom 73. ove odluke.

Tabela 3.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	20 %	50 %	50 %	100 %	100 %	150 %

- (2) Izloženostima prema instituciji čiji je preostali rok do dospijeca jednak ili kraći od tri mjeseca i za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 4. koji odgovara kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu s članom 73. ove odluke.

Tabela 4.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	20 %	20 %	20 %	50 %	50 %	150 %

- (3) Odnos između tretmana kratkoročne kreditne procjene iz člana 68. ove odluke i općeg povlaštenog tretmana za kratkoročne izloženosti iz stava (2) ovog člana je sljedeći:
- ako ne postoji procjena kratkoročne izloženosti, opći povlašteni tretman za kratkoročne izloženosti iz stava (2) ovog člana primjenjuje se na sve izloženosti prema institucijama čiji je preostali rok do dospijeca jednak ili kraći od tri mjeseca;
 - ako postoji kratkoročna procjena i ako takva procjena određuje primjenu povoljnijeg ili jednakog pondera rizika kao i primjenu općeg povlaštenog tretmana za kratkoročne izloženosti iz stava (2) ovog člana, tada se kratkoročna procjena primjenjuje samo za tu navedenu izloženost. Za ostale kratkoročne izloženosti primjenjuje se opći povlašteni tretman za kratkoročne izloženosti iz stava (2) ovog člana;
 - ako postoji kratkoročna procjena i ako takva procjena određuje primjenu manje povoljnog pondera rizika nego primjenom općeg povlaštenog tretmana za kratkoročne izloženosti iz stava (2) ovog člana, tada se opći povlašteni tretman za kratkoročne izloženosti ne primjenjuje, te se svim kratkoročnim potraživanjima kojima nije dodijeljen rejting dodjeljuje isti ponder rizika koji se primjenjuje za tu kratkoročnu procjenu.

Član 61.

Izloženosti prema institucijama kojima nije dodijeljen rejting

- (1) Izloženostima prema institucijama za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa stepenom kreditne kvalitete koji je dodijeljen izloženostima prema centralnim vladama kojoj institucija ima sjedište, u skladu sa Tabelom 5.

Tabela 5.						
Stepen kreditne kvalitete dodijeljen centralnoj vladi	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika izloženosti	20 %	50 %	100 %	100 %	100 %	150 %

- (2) Za izloženosti prema institucijama kojima nije dodijeljen rejting, a koje imaju sjedište u državama čijoj centralnoj vladi nije dodijeljen rejting, ponder rizika je 100%.
- (3) Za izloženosti prema institucijama kojima nije dodijeljen rejting čiji je izvorni efektivni rok do dospijeća tri mjeseca ili kraći, ponder rizika je 20%.

Član 62.

Izloženosti prema privrednim društvima

- (1) Izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 6. koji odgovara kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu s članom 73. ove odluke.

Tabela 6.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	20 %	50 %	100 %	100 %	150 %	150 %

- (2) Izloženostima prema privrednim društvima za koje ne postoji kreditna procjena dodjeljuje se ponder rizika od 100%. Ukoliko se centralnoj vladi u kojoj društvo ima sjedište dodjeljuje veći ponder rizika od 100%, izloženostima prema privrednim društvima za koje ne postoji kreditna procjena dodjeljuje se veći ponder rizika od 100%.

Član 63.

Izloženosti prema stanovništvu

- (1) Izloženosti prema stanovništvu koje ispunjavaju sljedeće kriterije dodjeljuje se ponder rizika od 75%:
- a) izloženost je ili prema jednom fizičkom licu ili više njih ili prema mikro, malim ili srednjim pravnim licima definisanim na način kako se razvrstavaju pravna lica prema zakonskim propisima o računovodstvu i reviziju u BiH;
 - b) izloženost je jedna od značajnog broja izloženosti sa sličnim karakteristikama, tako da se rizici povezani sa takvim kreditiranjem značajno smanjuju;
 - c) ukupni iznos koji dužnik ili grupa povezanih lica duguje banci i njenom matičnom društvima i njihovim podređenim društvima pravnog lica, uključujući sve izloženosti sa statusom neizmirenja obaveza, a isključujući izloženosti koje su u potpunosti obezbjeđene nekretninama, ne prelazi 250 hiljada KM. Banka mora poduzeti razumne mjere da bi došla do takvih saznanja.
- (2) Vrijednosni papiri ne raspoređuju se u kategoriju izloženosti prema stanovništvu.
- (3) Izloženosti koje ne ispunjavaju kriterije iz stava (1) tač. od a) do c) ovog člana, kao ni uslove za raspoređivanje u druge kategorije izloženosti u skladu sa stablom odlučivanja, raspoređuju se u:
- a) kategoriju izloženosti prema stanovništvu, ukoliko se radi o fizičkim licima, te se istima dodjeljuje ponder rizika 100%,
 - b) kategoriju izloženosti prema privrednim društvima, ukoliko se radi o malim i srednjim privrednim društvima, te se istima dodjeljuje ponder rizika 100%.

- (4) Sadašnja vrijednost minimalnih plaćanja za finansijski lizing može se rasporediti u kategoriju izloženosti prema stanovništvu.

Član 64.

Izloženosti osigurane nekretninama

- (1) Izloženosti ili bilo kojem dijelu izloženosti koji je u potpunosti osiguran stambenom i poslovnom nekretninom dodjeljuje se ponder rizika od 100%, ako ne ispunjavaju zahtjeve iz st. (3) i (4) ovog člana, **osim u slučaju da se rasporede** u drugu kategoriju izloženosti.
- (2) Dio izloženosti koji se tretira kao u potpunosti osiguran nekretninom može iznositi najviše 80% tržišne vrijednosti stambene nekretnine, odnosno 60% tržišne vrijednosti poslovne nekretnine, a dijelu izloženosti koji prelazi iznos od 80% tržišne vrijednosti stambene nekretnine ili 60% tržišne vrijednosti poslovne nekretnine dodjeljuje se ponder rizika koji se primjenjuje na neosigurane izloženosti te druge ugovorne strane.
- (3) Izloženostima ili bilo kojem dijelu izloženosti potpuno osiguranim stambenim nekretninama u kojim stanuje ili će stanovati, odnosno koje iznajmljuje ili će iznajmljivati vlasnik, a ispunjavaju zahtjeve iz stava (5) ovog člana, dodjeljuje se ponder rizika 50%.
- (4) Izloženostima ili bilo kojem dijelu izloženosti potpuno osiguranom poslovnom nekretninom koja ispunjava zahtjeve iz stava (5) ovog člana, dodjeljuje se ponder rizika 75%.
- (5) Izloženosti koje su osigurane nekretninama mogu se priznati samo ako su ispunjeni svi zahtjevi iz tačaka a) do c) ovog stava.
 - a) za pravnu sigurnost moraju biti ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - 1) hipoteka ili drugo pravo na naplatu iz vrijednosti nekretnine koje je provedivo u svim područjima sudske nadležnosti koja su relevantna u vrijeme sklapanja ugovora o kreditu, te pravovremeno i propisno upisani;
 - 2) moraju biti ispunjeni svi pravni uslovi za zasnivanje zaloga;
 - 3) ugovorne odredbe kojima se uspostavlja zaštita i s njima povezani pravni postupci omogućavaju banci unovčenje vrijednosti zaštite u razumnom roku.
 - b) moraju biti ispunjeni svi sljedeći uslovi za praćenje vrijednosti i procjenu vrijednosti nekretnine:
 - 1) nakon prvobitne procjene nezavisnog procjenitelja, banka je dužna kontinuirano pratiti vrijednost nekretnina i to za poslovne nekretnine barem jednom godišnje, a za stambene nekretnine jednom u tri godine. Banka prati vrijednosti nekretnina i češće ako su tržišni uslovi podložni značajnim promjenama;
 - 2) vrijednost nekretnine se ponovno procjenjuje ako informacije dostupne banci ukazuju na to da je možda došlo do značajnog smanjenja vrijednosti nekretnine u odnosu na uobičajene tržišne cijene, a tu ponovnu procjenu provodi nezavisni procjenitelj. Za izloženosti koje prelaze iznos od 1 milion KM ili čine više od 5% regulatornoga kapitala banke, taj procjenitelj provodi ponovnu procjenu najmanje svake tri godine. Za praćenje vrijednosti nekretnina i utvrđivanje nekretnine za koju je potrebna ponovna procjena, banka se može koristiti statističkim metodama.
 - c) Banka je dužna jasno dokumentovati vrste stambenih i poslovnih nekretnina koje prihvata **kao kolateral** i s tim povezane politike kreditiranja.
- (6) Izloženosti kojoj bi se u skladu sa drugim odredbama ove odluke dodijelio povoljniji ponder rizika od pondera dodijeljenog za izloženosti osigurane nekretninama, dodjeljuje se povoljniji ponder rizika.

Član 65.

Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza

- (1) Neosiguranom dijelu bilo koje stavke izloženosti u statusu neizmirenja obaveza dodjeljuju se sljedeći ponderi rizika:

- a) 150% kada su **očekivani kreditni gubici** manji od 20% neosiguranog dijela vrijednosti izloženosti, prije smanjenja za **očekivane kreditne gubitke**;
 - b) 100% kada **očekivani kreditni gubici** nisu manji od 20% neosiguranog dijela vrijednosti izloženosti, prije smanjenja za **očekivane kreditne gubitke**.
- (2) Izloženostima u statusu neizmirenja obaveza koje su u potpunosti osigurane stambenim i/ili poslovnim nekretninama dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (3) Za potrebe određivanja osiguranog dijela dospjele obaveze, priznatim kolateralom smatraju se oni koji su priznati u svrhe smanjenja kreditnog rizika.
- (4) Smatra se da je nastupio status neizmirenja obaveza kada je ispunjen jedan ili oba uslova iz člana 2. stav (1) tačke **nn**), odnosno kada:
- a) dužnik kasni sa otplatom dospjelih obaveza prema banci duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu, osim u slučaju da banka dokaže da je kašnjenje nastalo zbog tehničke greške,
 - b) banka smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema banci, njenom matičnom društvu ili bilo kojem od njenih zavisnih društava pravnog lica ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala.
- (5) Pod materijalno značajnim iznosom iz stava (4) tačka a) ovog člana podrazumijeva se materijalno značajan iznos kako je definiran članom 2 stav (1) tačka **nn**) ove odluke.
- (6) Za potrebe stava (4) tačka a) ovog člana, brojač dana kašnjenja uključuje se na datum kada ukupna dospelja potraživanja od tog dužnika pređu materijalno značajan iznos iz stava (5) ovog člana, a isključuje kada se ukupna potraživanja spuste ispod tog nivoa.
Pri tome, brojanje dana kašnjenja za:
- a) prekoračenja po računu počinje sa danom kada dužnik prekorači odobreni limit, kada izvrši isplatu sredstava sa transakcijskog računa bez pokrića ili kada mu je odobreni limit smanjen i niži je od trenutno iskorištenog iznosa, a njihov je iznos materijalno značajan u skladu sa stavom (5) ovog člana. Pri tome, odobreni limit je svaki kreditni limit koji je banka odredila i o kojem je obavijestila dužnika.
 - b) izloženosti po kreditnim karticama počinje sa danom na koji dospijeva obaveza plaćanja minimalnog dijela.
- (7) Banka je dužna imati dokumentovane politike u vezi sa brojanjem dana kašnjenja, posebno s obzirom na produženje roka za ispunjenje obaveze, obnavljanje izloženosti i slično. Te se politike moraju dosljedno primjenjivati tokom vremena i biti u skladu sa uspostavljenim sistemom za upravljanje rizicima.
- (8) Kašnjenje nastalo zbog tehničke greške iz stava (4) tačka a) ovog člana, te uslovi kada se smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema banci iz stava (4) tačka b) ovog člana imaju isto značenje kao u Odluci o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.
- (9) Smatra se da je prestao uslov za raspoređivanje izloženosti u kategoriju izloženosti u statusu neizmirenja obaveza samo kada su ispunjeni svi uslovi za reklasifikaciju izloženosti iz nivoa kreditnog rizika 3 u niže nivoe kreditnog rizika definirane Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Član 66.

Visokorizične izloženosti

- (1) Banka dodjeljuje ponder rizika 150% izloženostima **koje se smatraju visokorizičnim izloženostima**.
- (2) **Za potrebe ovog člana banka tretira sve navedene izloženosti kao visokorizične izloženosti:**
 - a) ulaganja u privredna društva rizičnog kapitala, **osim kada se s takvim ulaganjima postupa u skladu sa članom 69. ove odluke**;
 - b) **vlasnička ulaganja u društva koja ne kotiraju na berzi, osim kada se s takvim ulaganjima postupa u skladu sa članom 69. ove odluke**;

- c) **špekulativno finansiranje nekretnina.**
- (3) Pri procjeni da li su izloženosti koje nisu navedene u stavu (2) ovog člana visokorizične, banka uzima u obzir sljedeće karakteristike rizika:
- a) postoji visok rizik od gubitka kao posljedica nastanka statusa neizmirenja obaveza dužnika;
 - b) nije moguće na odgovarajući način ocijeniti može li se izloženost svrstati u tačku a) ovog stava.
- (4) **Banka je dužna procijeniti sve izloženosti sa ciljem identifikovanja onih koje su povezane sa visokim rizikom, a minimalno izloženosti koje se strukturno razlikuju od drugih transakcija ili dužnika iste klase izloženosti sa aspekta nivoa i obima pokretača rizika.**
- (5) **Banka je dužna u skladu sa stavom (4) ovog člana najmanje razmotriti izloženosti:**
- a) u vidu finansiranja špekulativnih ulaganja, u finansijska i nefinansijska sredstva, izuzev nekretnina i kada dužnik ima namjeru da ta sredstva proda sa ciljem ostvarivanja profita, te kada postoji visok rizik od gubitka u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza dužnika i kada nema dovoljno drugih prihoda i imovine dužnika za ublažavanje gubitka banke,
 - b) u vidu projektnog finansiranja u vidu jedinstvenog projekta u svojoj predoperativnoj fazi, kada projekat još nema pozitivan novčani tok koji je dovoljan da pokrije sve preostale ugovorne obaveze, i gdje njegovi novčani tokovi služe i kao obezbjeđenje i kao izvor otplate, a za koju banka smatra da nije kvalitetna uzimajući u obzir da nije u mogućnosti da blagovremeno ispuni svoje finansijske obaveze,
 - c) prema dužniku kojem je na osnovu kreditne procjene odabranog ECAI-ja dodijeljen ponder rizika 150%.

Član 67.

Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica

- (1) Da bi se mogao primjenjivati povlašteni tretman iz st. (3) i (4) ovog člana, pokrivene obveznice moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u stavu (5) ovog člana i biti osigurane bilo kojom sljedećom priznatom imovinom:
- a) izloženostima prema Centralnoj vladi BiH, Vladi FBiH, Vladi RS-a, Vladi Distrikta Brčko, centralnim vladama, **CBBiH**, centralnim bankama članicama Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB) u EU, **regionalnim vladama i lokalnim vlastima u EU, subjektima javnog sektora u EU** ili izloženostima koje su osigurane njihovim garancijama;
 - b) izloženostima prema centralnim vladama trećih zemalja, centralnim bankama trećih zemalja, multilateralnim razvojnim bankama, međunarodnim organizacijama koje ispunjavaju uslove za 1. stepen kreditne kvalitete ili izloženostima koje su osigurane njihovim garancijama, **izloženostima prema subjektima javnog sektora i jedinicama regionalne vlade ili lokalne vlasti trećih zemalja, ili izloženostima koje su obezbjeđene njihovim garancijama, kojima se u skladu s članom 55. st. (1) i (4) ili članom 56. st. (1), (4) ili (6) dodjeljuje ponder rizika kao za izloženosti prema institucijama ili centralnim vladama i centralnim bankama i koje u skladu sa ovim dijelom odluke ispunjavaju uslove za 1. stepen kreditnog kvaliteta**, te izloženostima u smislu ove tačke koje u skladu sa ovim dijelom odluke ispunjavaju uslove za 2. stepen kreditne kvalitete, pod uslovom da ne prelaze 20% nominalnog iznosa nepodmirenih obaveza koje proizlaze iz pokrivenih obveznica institucija izdavaoca;
 - c) izloženostima prema institucijama koje ispunjavaju uslove za 1. stepen kreditne kvalitete. Ukupna izloženost ove vrste ne smije prelaziti 15% nominalnog iznosa nepodmirenih obaveza koje proizlaze iz pokrivenih obveznica institucije izdavaoca. Izloženosti prema institucijama iz EU sa dospijecem 100 dana ili kraćim ne pripadaju 1. stepenu kreditne kvalitete, nego te institucije moraju ispuniti minimalno uslove za 2. stepen kreditne kvalitete.

- (2) Situacije opisane u tačkama od a) do c) stava (1) ovog člana uključuju kolaterale koji su namijenjeni isključivo zaštiti imaoaca obveznica od gubitaka u skladu sa važećim zakonima.
- (3) Pokrivenim obveznicama za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 7. koji odgovara kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu s članom 73. ove odluke.

Tabela 7.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	10 %	20 %	20 %	50 %	50 %	100 %

- (4) Pokrivenim obveznicama za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika na osnovu pondera rizika dodijeljenog nadređenim neosiguranim izloženostima prema instituciji koja ih izdaje. Primjenjuje se sljedeća veza između pondera rizika:
- ako je izloženostima prema instituciji dodijeljen ponder rizika 20%, pokrivenoj obveznici dodjeljuje se ponder rizika 10%;
 - ako je izloženostima prema instituciji dodijeljen ponder rizika 50%, pokrivenoj obveznici dodjeljuje se ponder rizika 20%;
 - ako je izloženostima prema instituciji dodijeljen ponder rizika 100%, pokrivenoj obveznici dodjeljuje se ponder rizika 50%;
 - ako je izloženostima prema instituciji dodijeljen ponder rizika 150%, pokrivenoj obveznici dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (5) Na izloženosti u obliku pokrivenih obveznica može se primijeniti povlašteni tretman pod uslovom da banka koja ulaže u pokrivene obveznice može Agenciji dokazati:
- da prima informacije o portfelju najmanje o:
 - vrijednosti skupa za pokriće i nepodmirenih obaveza koje proizlaze iz pokrivenih obveznica;
 - geografskoj distribuciji i vrsti imovine koja služi kao pokriće, visini kredita, riziku kamatnih stopa i valutnom riziku;
 - ročnoj strukturi imovine koja služi kao pokriće i pokrivenih obveznica; i
 - postotku kredita koji su dospjeli više od devedeset dana;
 - izdavalac stavlja informacije iz tačke a) ovog stava na raspolaganje banci najmanje polugodišnje.

Član 68.

Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom

Izloženostima prema institucijama i privrednim društvima za koje postoji kratkoročna kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 8. koji odgovara kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu sa članom 73. ove odluke.

Tabela 8.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	20 %	50 %	100 %	150 %	150 %	150 %

Član 69.

Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima

- (1) Banka za svoje izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima izračunava iznos izloženosti ponderisan rizikom koristeći jedan od sljedećih pristupa:
- pristup odnosnih izloženosti (engl. look-through approach) dodjeljivanjem pondera rizika svim izloženostima investicionog fonda kao da je banka direktno izložena prema njima,
 - pristup zasnovan na limitima u skladu sa utvrđenom investicionom politikom fonda i relevantnim propisima (engl. mandate-based approach),

- c) zamjenski pristup (engl. fall-back approach), gdje se svim izloženostima u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima dodjeljuje ponder rizika 1.250%.
- (2) Banka može koristiti pristupe definisane stavom (1) tač. a) i b) ovog člana ukoliko su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- a) investicioni fond je jedno od sljedećeg:
- 1) investicioni fond u EU čiji je rad uređen direktivom vezanom za institucije kolektivnog ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS), investicioni fond izvan EU čiji je rad uređen propisom ekvivalentnim predmetnoj direktivi u EU;
 - 2) alternativni investicioni fond kojim upravlja društvo alternativnih investicionih fondova iz EU i koji je registrovan i ima odobrenje za rad u skladu sa direktivom o društvima za upravljanje alternativnim investicionim fondovima u EU (AIFMD);
 - 3) alternativni investicioni fond u EU kojim upravlja društvo alternativnih investicionih fondova izvan EU koje ima odobrenje za rad u skladu sa direktivom iz podtačke 2) ove tačke;
 - 4) alternativni investicioni fond izvan EU kojim upravlja društvo alternativnih investicionih fondova izvan EU i kojim se trguje u skladu sa direktivom iz podtačke 2) ove tačke;
 - 5) alternativni investicioni fond izvan EU kojim se ne trguje u EU i kojim upravlja društvo alternativnih investicionih fondova izvan EU sa poslovnim sjedištem izvan EU, a koje posluje u skladu sa propisima koji su ekvivalentni propisima definisanim u skladu sa direktivom iz podtačke 2) ove tačke;
 - 6) otvoreni investicioni fond sa javnom ponudom u BiH kojim upravlja društvo investicionih fondova u BiH a koji posluje u skladu sa propisima primjenjivim na predmetne investicione fondove u BiH;
- b) prospekt investicionog fonda ili ekvivalentan dokument uključuje:
- 1) kategorije imovine u koje je investicioni fond ovlašćen ulagati;
 - 2) ako se primjenjuju investicioni limiti, relativne limite i metodologiju njihovog izračuna;
- c) izvještavanje investicionog fonda ili društva za upravljanje investicionim fondom prema banci u skladu je sa sljedećim zahtjevima:
- 1) o izloženostima investicionog fonda izvještava se najmanje onoliko često koliko i o izloženostima banke;
 - 2) nivo detalja finansijskih informacija dovoljan je kako bi banka mogla izračunati iznos izloženosti ponderisan rizikom u skladu sa pristupom koji je odabrala;
 - 3) ako banka primjenjuje pristup odnosnih izloženosti, informacije o odnosnim izloženostima provjerava nezavisna treća strana iz stava (5) ovog člana.
- (3) Banka iznos izloženosti ponderisan rizikom za svoje izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima dobija množenjem iznosa izloženosti investicionog fonda ponderisanog rizikom, izračunatog u skladu sa pristupima iz stava (1) tač. a) i b) ovog člana, sa procentom udjela ili dionica koje banka drži u odnosu na ukupne udjele i dionice fonda.
- (4) Ukoliko banka, uz ispunjenje uslova iz stava (2) ovog člana, raspolaže informacijama o pojedinačnim ulaganjima investicionog fonda, banka može koristiti pristup odnosnih izloženosti. U suprotnom, uz ispunjenje uslova iz stava (2) ovog člana, banka može koristiti pristup zasnovan na limitima u skladu sa utvrđenom investicionom politikom i relevantnim propisima pod sljedećim uslovima:
- a) pod pretpostavkom da investicioni fond najprije do maksimalno dozvoljenog iznosa investira u izloženosti koje, na osnovu svoje investicione politike, imaju najveće kapitalne zahtjeve,
- b) i dalje nastavlja ulagati u izloženosti padajućim redoslijedom sve dok se ne dostigne najveći ukupni limit izloženosti, na osnovu svoje investicione politike ili relevantnog propisa.

- (5) Banka koje nema odgovarajuće podatke ili informacije za izračun iznosa izloženosti ponderisanog rizikom za izloženosti investicionog fonda u skladu sa pristupima iz stava (1) tač. a) i b) ovog člana može koristiti izračune treće strane pod sljedećim uslovima:
- a) treća strana je:
 - 1) depozitar investicionog fonda, pod uslovom da investicioni fond ulaže isključivo u vrijednosne papire i deponuje sve vrijednosne papire kod navedenog depozitara ili
 - 2) za investicione fondove koji nisu obuhvaćeni podtačkom 1) ove tačke, društvo za upravljanje investicionim fondom, ako to društvo ispunjava uslov iz stava (2) tačke a) ovog člana;
 - b) treća strana vrši izračun u skladu sa pristupima iz stava (1) tač. a) i b) ovog člana;
 - c) eksterni revizor potvrdio je tačnost izračuna treće strane.
- (6) Banka koja koristi izračune trećih strana iznos izloženosti ponderisan rizikom za izloženosti investicionog fonda koji proizlazi iz tih izračuna množi s faktorom 1,2, izuzev u slučaju da banka ima neograničen pristup detaljnim izračunima koje je provela treća strana.
- (7) Banka izračune iz stava (6) ovog člana dostavlja Agenciji na zahtjev.
- (8) Ukoliko banka koristi pristup u skladu sa stavom (1) tačka b) ovog člana, izvještavanje investicionog fonda ili društva za upravljanje investicionim fondom prema banci u skladu sa stavom (2) tačka c) podtačka 1) ovog člana može biti ograničeno samo na investicionu politiku fonda i promjene u istoj, te se može provesti samo kada banka izvrši prvo ulaganje u investicioni fond i kada dođe do izmjene politike ulaganja fonda.
- (9) Ukoliko banka koristi pristupe iz stava (1) tač. a) i b) ovog člana za potrebe utvrđivanja iznosa izloženosti ponderisanog rizikom za izloženosti investicionog fonda („nivo 1 IF“), i ukoliko neka od izloženosti fonda predstavlja izloženost u obliku udjela ili dionica u drugom investicionom fondu („nivo 2 IF“), iznos izloženosti ponderisan rizikom za „nivo 2 IF“ izloženosti može se izračunati koristeći bilo koji od tri pristupa iz stava (1) ovog člana.
- (10) Banka u izračunu iznosa izloženosti ponderisanog rizikom može koristiti kombinaciju pristupa iz stava (1) ovog člana ukoliko su ispunjeni svi propisani uslovi za korišćenje pojedinačnih pristupa.
- (11) Gornja granica iznosa izloženosti ponderisanog rizikom izračunatog u skladu sa pristupima iz stava (1) tač. a) i b) ovog člana predstavlja iznos izloženosti ponderisan rizikom koji je izračunat u skladu sa stavom (1) tačka c) ovog člana.
- (12) Banka može iz izračuna iz stava (1) ovog člana isključiti instrumente regulatornog kapitala koji su u vlasništvu investicionog fonda, a koji predstavljaju odbitnu stavku regulatornog kapitala banke.
- (13) Agencija može naknadno propisati način izračunavanja iznosa izloženosti ponderisanog rizikom za vanbilansne izloženosti, a u zavisnosti od opravdanosti uvođenja takvih zahtjeva.

Član 70.

Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja

- (1) Sljedeće izloženosti smatraju se izloženostima na osnovu vlasničkih ulaganja:
- a) izloženosti koje nisu dužničke, te predstavljaju podređeno rezidualno pravo na imovinu ili prihod izdavaoca;
 - b) dužničke izloženosti i drugi vrijednosni papiri, partnerstva, instrumenti čija je ekonomska suština slična izloženostima navedenima u tački a) ovog stava.
- (2) Izloženostima po osnovu vlasničkih ulaganja dodjeljuje se ponder rizika 100%, osim ako predstavljaju odbitnu stavku od regulatornog kapitala, ako se tretiraju kao visokorizične izloženosti u skladu sa članom 66. ove odluke ili ako im se dodjeljuje ponder rizika 1 250%, u skladu sa članom 9. ove odluke.
- (3) Ulaganja u **instrumente vlasničkog ili** regulatornog kapitala koje izdaje banka smatraju se potraživanjima po osnovu vlasničkih ulaganja, osim ako predstavljaju odbitnu stavku od

regulatornog kapitala ili ako se tretiraju kao visokorizične izloženosti u skladu s članom 66. ove odluke.

Član 71.

Ostale izloženosti

- (1) Materijalnoj imovini (zemljište i građevinski objekti, oprema, avansi za materijalnu imovinu i materijalna imovina u pripremi) dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (2) Plaćenim avansima i prihodima budućih razdoblja za koje banka ne može odrediti druge ugovorne strane dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (3) Gotovinskim stavkama u postupku naplate dodjeljuje se ponder rizika 20%. Novcu u blagajni i ekvivalentu gotovine dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- (4) Zlatu u trezoru ili na posebnoj lokaciji u mjeri u kojoj je pokriveno obavezama u zlatu dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- (5) Kod ugovora o prodaji i ponovnoj kupovini imovine (engl. asset sale and repurchase agreements) i ugovora o direktnim terminskim kupovinama primjenjuje se ponder rizika koji se dodjeljuje za imovinu na koju se ugovori odnose, a ne za druge ugovorne strane u tom pravnom poslu.
- (6) Vrijednost izloženosti na osnovu lizinga jednaka je diskontiranim minimalnim plaćanjima lizinga. Minimalna plaćanja lizinga su plaćanja koje banka zahtijeva ili može zahtijevati od najmoprimca tokom trajanja ugovora o lizingu i plaćanja na osnovu bilo koje opcije kupovine predmeta lizinga koja će vrlo vjerovatno biti izvršena.

IV. PRIZNAVANJE KREDITNIH PROCJENA ECAI

Član 72.

Upotreba kreditnih procjena ECAI

- (1) Vanjska kreditna procjena može se koristiti za određivanje pondera rizika izloženosti samo ako ju je dodijelio ili je potvrdio ECAI.
- (2) Evropsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržište (ESMA) ažurira i objavljuje spisak registrovanih i certificiranih agencija za procjenu kreditnog rizika na svojoj web stranici čije procjene banka može koristiti.

Član 73.

Raspoređivanje kreditnih procjena ECAI

- (1) Evropsko bankarsko nadzorno tijelo (EBA), Evropsko nadzorno tijelo za osiguranja i penziono osiguranje (EIOPA) i ESMA preko Zajedničkog odbora sastavljaju nacrt provedbenih dokumenata u kojima utvrđuju način raspoređivanja kreditnih procjena ECAI u odgovarajuće stepene kreditnog kvaliteta iz dijela III. ove odluke. Taj postupak mora biti objektivan i dosljedan.
- (2) Agencija će objaviti web stranice na kojima se mogu preuzeti dokumenti iz stava (1) ovog člana.

Član 74.

Upotreba kreditnih procjena ECA

- (1) Za potrebe člana 54. ove odluke, banka može upotrebljavati kreditne procjene ECA koje je odabrala banka ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:
 - a) ako se radi o općeprihvaćenom rejtingu za ocjenu rizičnosti koji dodjeljuje ECA, a koje učestvuju u kreiranju smjernica Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (u daljem tekstu: OECD) za službeno podržano kreditiranje izvoza,

- b) ECA objavljuje svoje kreditne procjene, te se obavezuje da će upotrebljavati dogovorenu metodologiju OECD-a, a kreditna procjena povezana je sa jednom od osam minimalnih premija osiguranja izvoznih poslova (MPOIP) utvrđenih dogovorenim metodologijom OECD-a. Banka može opozvati svoj odabir ECA. Ukoliko postoje konkretne naznake da je cilj opoziva smanjenje zahtjeva koji se odnose na adekvatnost kapitala, banka mora obrazložiti taj opoziv.
- (2) Izloženostima kod kojih se kreditna procjena ECA priznaje za potrebe dodjeljivanja pondera rizika dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 9.

Tabela 9.								
MPOIP	0	1	2	3	4	5	6	7
Ponder rizika	0 %	0 %	20 %	50 %	100 %	100 %	100 %	150 %

Član 75.

Opći zahtjevi za upotrebu kreditnih procjena ECAI za određivanje pondera rizika

Banka može odabrati jedan ECAI ili više njih koji će se upotrebljavati za određivanje pondera rizika koji se dodjeljuju bilansnoj i vanbilansnoj imovini. Banka može opozvati svoj odabir ECAI. Banka mora obrazložiti taj opoziv ako postoje konkretne naznake da je cilj **opoziva** smanjenje zahtjeva koji se odnose na adekvatnost kapitala. Kreditne procjene ne smiju se primjenjivati selektivno. Banka upotrebljava zatražene kreditne procjene. Kod primjene kreditne procjene banka se mora pridržavati sljedećih zahtjeva:

- banka koja odluči upotrebljavati kreditne procjene koje dodjeljuje ECAI za određene kategorije stavki mora upotrebljavati te kreditne procjene dosljedno za sve izloženosti iz navedene kategorije;
- banka koja odluči upotrebljavati kreditne procjene koje dodjeljuje ECAI mora ih upotrebljavati kontinuirano i dosljedno;
- banka smije upotrebljavati samo kreditne procjene ECAI koje uzimaju u obzir sve iznose koje institucija potražuje, kako glavnice tako i pripadajuće kamate;
- ako za stavku postoji samo jedna kreditna procjena odabranog ECAI-a, za određivanje pondera rizika za navedenu stavku upotrebljava se ta kreditna procjena;
- ako za stavku postoje dvije kreditne procjene odabranih ECAI koje odgovaraju različitim ponderima rizika, navedenoj stavci dodjeljuje se viši ponder rizika;
- ako za stavku postoji više od dvije kreditne procjene odabranih ECAI, upotrebljavaju se kreditne procjene koje daju dva najniža pondera rizika. Ako se spomenuta dva najniža pondera rizika razlikuju, dodjeljuje se viši ponder rizika. Ako su spomenuta dva najniža pondera rizika jednaka, upotrebljava se taj ponder rizika.

Član 76.

Kreditna procjena izdavaoca i izdanja

- Ako postoji kreditna procjena za određeni program izdanja ili za finansijski instrument kojem pripada stavka koja predstavlja izloženost, navedena kreditna procjena upotrebljava se za određivanje pondera rizika koji se dodjeljuje toj stavci.
- Ako za određenu stavku ne postoji direktna kreditna procjena, a postoji kreditna procjena za određeni program izdanja ili finansijski instrument kojem ne pripada stavka koja predstavlja izloženost ili ako postoji opća kreditna procjena za izdavaoca, ta se kreditna procjena upotrebljava u sljedećim slučajevima:
 - ako daje viši ponder rizika nego što bi to inače bio slučaj, te je predmetna izloženost u svakom pogledu istog ranga ili podređena u odnosu na određeni program izdanja ili finansijski instrument ili na nadređene neosigurane izloženosti tog izdavaoca;

- b) ako daje niži ponder rizika, te je data izloženost u svakom pogledu istog ranga ili nadređena u odnosu na određeni program izdanja ili finansijski instrument ili na nadređene neosigurane izloženosti tog izdavaoca;
- U svim ostalim slučajevima izloženost se tretira kao pozicija bez rejtinga.
- (3) Primjena st. (1) i (2) ovog člana ne sprečava primjenu člana 67. ove odluke.
- (4) Kreditne procjene za izdavaoca iz grupe privrednih društava ne mogu se koristiti kao kreditne procjene drugog izdavaoca iz iste grupe privrednih društava.

Član 77.

Dugoročne i kratkoročne kreditne procjene

- (1) Kratkoročne kreditne procjene mogu se koristiti samo za kratkoročnu imovinu i vanbilansne stavke koje predstavljaju izloženost prema institucijama i privrednim društvima.
- (2) Kratkoročne kreditne procjene koriste se samo za stavke na koje se odnosi kratkoročna kreditna procjena, te se ne upotrebljavaju da bi se iz njih izveo ponder rizika za neku drugu stavku, osim u sljedećim slučajevima:
- a) ako je finansijskom instrumentu za koji postoji kratkoročna kreditna procjena dodijeljen ponder rizika 150%, onda se svim neosiguranim izloženostima prema istom dužniku kojima nije dodijeljen rejting, bez obzira na to jesu li one kratkoročne ili dugoročne, također dodjeljuje ponder rizika 150%;
- b) ako je finansijskom instrumentu za koji postoji kratkoročna kreditna procjena dodijeljen ponder rizika 50%, niti jednoj kratkoročnoj izloženosti bez rejtinga ne smije se dodijeliti ponder rizika niži od 100%.

Član 78.

Stavke u domaćoj i stranoj valuti

- (1) Kreditna procjena koja se odnosi na stavke nominirane u domaćoj valuti dužnika ne može se upotrebljavati za izvođenje pondera rizika za drugu izloženost prema istom dužniku koja je nominirana u stranoj valuti.
- (2) Ako izloženost nastane zbog učestvovanja banke u kreditu koji je odobrila multilateralne razvojne banke čiji je status povjerioca sa pravom prvenstva priznat na tržištu, kreditna procjena za dužnikovu stavku u domaćoj valuti može se upotrijebiti za određivanje pondera rizika.

V. TEHNIKE SMANJENJA KREDITNOG RIZIKA (CRM)

Član 79.

Opće odredbe za priznavanje efekata CRM

- (1) Za potrebe ovog dijela odluke, banka kreditor predstavlja banku koja je primalac kreditne zaštite.
- (2) Nijedna izloženost na koju je primijenjena tehnika smanjenja kreditnog rizika ne smije dovesti do većeg iznosa izloženosti ponderisanog rizikom od identične izloženosti na koju nije primijenjena tehnika smanjenja kreditnog rizika.
- (3) Ako su ispunjeni uslovi za priznavanje materijalne i nematerijalne kreditne zaštite, banka može prilagoditi izračun iznosa izloženosti ponderisanog rizikom koji je izvršen u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu.
- (4) Banka je dužna gotovinu, vrijednosne papire ili robu kupljene, pozajmljene ili primljene na osnovu repo transakcija ili transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane smatrati kolateralom.

- (5) Ako banka koja izračunava iznose izloženosti ponderisane rizikom prema standardizovanom pristupu upotrebljava više vrsta instrumenata za smanjenje kreditnog rizika koje pokrivaju jednu izloženost dužna je postupiti na sljedeći način:
- a) podijeliti izloženost na dijelove pokrivene pojedinom vrstom sredstava za smanjenje kreditnog rizika i
 - b) posebno izračunati iznos izloženosti ponderisan rizikom za svaki dio dobijen prema tački a) ovog stava u skladu sa odredbama odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu i ovog dijela odluke.
- (6) Ako banka koja izračunava iznose izloženosti ponderisane rizikom prema standardizovanom pristupu pokriva jednu izloženost kreditnom zaštitom jednog pružaoca zaštite, a ta zaštita ima različita dospijeca dužna je postupiti na sljedeći način:
- a) podijeliti izloženost na dijelove pokrivene pojedinom vrstom instrumenata za smanjenje rizika i
 - b) posebno izračunati iznos izloženosti ponderisan rizikom za svaki dio dobiven prema tački a) ovog stava u skladu sa odredbama odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu i ovog dijela odluke.

Član 80.

Načela za priznavanje efekata smanjenja kreditnog rizika

- (1) Tehnika koja se koristi za pribavljanje kreditne zaštite, zajedno sa poduzetim aktivnostima i postupcima, te procedurama i politikama koje provodi banka kreditor mora obezbijediti aranžmane kreditne zaštite koji su provodivi u svim relevantnim područjima sudske nadležnosti.
- Banka kreditor dužna je na zahtjev Agencije dostaviti ažurno, pisano, obrazloženo i nezavisno pravno mišljenje ili više njih kojima se koristila kako bi utvrdila zadovoljava li aranžman kreditne zaštite, odnosno aranžmani kreditne zaštite, te uslove.
- (2) Banka kreditor dužna je poduzeti sve odgovarajuće mjere da bi osigurala provodivost aranžmana kreditne zaštite i upravljala rizicima povezanim sa tim aranžmanom.
- (3) Banka može priznati materijalnu kreditnu zaštitu pri izračunu efekata smanjenja kreditnog rizika samo ako imovina koja predstavlja zaštitu ispunjava oba sljedeća zahtjeva:
- a) predstavlja imovinu koja se u skladu s čl. 81. do 83. ove odluke priznaje kao kolateral;
 - b) dovoljno je likvidna, a njena je vrijednost tokom vremena dovoljno stabilna, te pruža odgovarajuću sigurnost u vezi sa nivoom postignute kreditne zaštite, uzimajući u obzir dopušteni stepen priznavanja kreditne zaštite za potrebe izračunavanja iznosa izloženosti ponderisanih rizikom.
- (4) Banka može priznati materijalnu kreditnu zaštitu prilikom izračunavanja efekata smanjenja kreditnog rizika samo ako banka kreditor ima pravo da pravovremeno unovči ili zadrži imovinu koja predstavlja kreditnu zaštitu u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza, likvidacije ili stečaja **dužnika ili**, kada je to primjenjivo, lica kod kojeg se nalazi kolateral, te u slučaju nastanka drugog kreditnog događaja navedenog u dokumentaciji o transakciji. Stepenn korelacije između vrijednosti imovine koja predstavlja materijalnu kreditnu zaštitu i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti previsok.
- (5) U slučaju nematerijalne kreditne zaštite pružalac zaštite priznaje se samo ako je kao priznati pružalac zaštite naveden u članu 84. ove odluke.
- (6) U slučaju nematerijalne kreditne zaštite predmetni ugovor o zaštiti priznaje se u skladu sa čl. 84. i 85. ove odluke i uz uslov da je ugovor pravno provodiv u svim relevantnim područjima sudske nadležnosti i pruža odgovarajuću sigurnost u vezi sa nivoom postignute kreditne zaštite, uzimajući u obzir pristup koji se koristi za izračun iznosa izloženosti ponderisanih rizikom, te dopušteni stepen priznavanja kreditne zaštite.
- (7) Kreditna zaštita mora ispunjavati uslove iz dijela odluke koji se odnosi na zahtjeve za priznavanja kreditne zaštite.

- (8) Banka je dužna na zahtjev Agencije dokazati da ima adekvatne procese upravljanja rizikom, kako bi kontrolisala rizike kojima može biti izložena zbog provođenja postupaka smanjenja kreditnog rizika.
- (9) Nezavisno od priznatog smanjenja kreditnog rizika prilikom izračuna iznosa izloženosti ponderisanih rizikom, banka je dužna nastaviti provoditi potpunu procjenu kreditnog rizika osnovne izloženosti i biti u mogućnosti da **Agenciji** dokaže da ispunjava taj zahtjev. Za potrebe ovoga stava, za repo transakcije i transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane osnovnom izloženosti smatra se neto iznosom izloženosti.

PRIZNAVANJE MATERIJALNE KREDITNE ZAŠTITE

Član 81.

Priznavanje kolaterala prema svim pristupima i metodama

- (1) Banka može upotrebljavati sljedeće stavke kao priznati kolateral prema svim pristupima i metodama:
- a) gotovinski polog položen kod banke kreditora ili druge instrumente koji se mogu smatrati gotovinom koje drži banka kreditor;
 - b) dužnički vrijednosni papiri centralnih vlada ili centralnih banaka koji imaju kreditnu procjenu ECAI-a ili ECA koja je priznata za potrebe dijela odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik i za koju je utvrđeno da pripada najmanje 4. stepenu kreditne kvalitete prema pravilima za ponderisanje izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama u skladu sa tim dijelom odluke;
 - c) dužnički vrijednosni papiri institucija **ili investicionih društava** koji imaju kreditnu procjenu ECAI-a i za koju je utvrđeno da pripada najmanje 3. stepenu kreditne kvalitete prema pravilima za ponderisanje izloženosti prema institucijama u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik;
 - d) dužnički vrijednosni papiri ostalih subjekata koji imaju kreditnu procjenu ECAI-a i za koju je utvrđeno da pripada najmanje 3. stepenu kreditne kvalitete prema pravilima za ponderisanje izloženosti prema privrednim društvima u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik;
 - e) dužnički vrijednosni papiri koji imaju kratkoročnu kreditnu procjenu ECAI-a i za koju je utvrđeno da pripada najmanje 3. stepenu kreditne kvalitete prema pravilima za ponderisanje kratkoročnih izloženosti u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik;
 - (f) dionice ili konvertibilne obveznice uključene u glavni berzanski indeks;
 - (g) zlato.
- (2) Za potrebe stava (1) tačke b) ovog člana dužnički vrijednosni papiri centralnih vlada ili centralnih banaka uključuju:
- a) dužničke vrijednosne papire Vlade FBiH, Vlade RS-a i Vlade Brčko Distrikta, **dužničke vrijednosne papire regionalnih vlada ili lokalnih vlasti koje se u skladu sa članom 55. stav (5) ove odluke tretiraju kao izloženosti prema centralnim vladama;**
 - b) **dužničke vrijednosne papire subjekata javnog sektora koji se u skladu sa članom 56. stav (6) ove odluke tretiraju kao izloženosti prema centralnim vladama;**
 - c) dužničke vrijednosne papire multilateralne razvojne banke na koje se u skladu sa članom 57. stavom (2) ove odluke primjenjuje ponder rizika od 0%;
 - d) dužničke vrijednosne papire međunarodnih organizacija na koje se u skladu sa članom 58. ove odluke primjenjuje ponder rizika od 0%.
- (3) Za potrebe stava (1) tačke c) ovog člana dužnički vrijednosni papiri institucija uključuju:
- a) dužničke vrijednosne papire regionalnih vlada i lokalnih vlasti, osim onih iz stava (2) tačka a) ovog člana;

- b) dužničke vrijednosne papire subjekata javnog sektora, prema kojima ima tretman u skladu sa članom 56. st. (1) **do (3)** ove odluke;
 - c) dužničke vrijednosne papire multilateralnih razvojnih banaka, osim onih na koje se primjenjuje ponder rizika od 0% u skladu sa članom 57. stav (2) ove odluke.
- (4) Banka može dužničke vrijednosne papire drugih institucija **ili investicionih društava** koje nemaju kreditnu procjenu ECAI-a upotrebljavati kao priznati kolateral ako ti dužnički vrijednosni papiri ispunjavaju sve sljedeće kriterije:
- a) kotiraju na priznatoj berzi;
 - b) smatraju se nadređenim potraživanjem (sa aspekta naplate);
 - c) sva ostala izdanja institucije izdavaoca s istim statusom u redoslijedu naplate, koja imaju rejting, imaju kreditnu procjenu ECAI-a za koju je u skladu sa članom 73. ove odluke utvrđeno da pripada najmanje 3. stepen kreditne kvalitete prema pravilima za ponderisanje izloženosti prema institucijama ili pravilima za ponderisanje kratkoročnih izloženosti u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik - standardizovani pristup;
 - d) banka kreditor nema informacija koje bi upućivale na kreditnu procjenu izdanja manje povoljnu od one navedene u tački c) **ovog stava**;
 - e) tržišna likvidnost instrumenta dovoljna je za ove potrebe.
- (5) Banka može upotrebljavati udjele ili dionice u investicijskim fondovima kao priznati kolateral ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- a) cijena udjela ili dionica javno svakodnevno se objavljuje;
 - b) investicijski fond ograničen je na ulaganja u instrumente koji se mogu priznati u skladu sa odredbama st. (1) i (4) ovog člana;
 - c) investicioni fond ispunjava uslove propisane članom 69. stav (2) ove odluke.**
- Ako investicijski fond ulaže u dionice ili udjele drugog investicijskog fonda, na svaki takav odnosni investicijski fond primjenjuju se uslovi jednaki tačkama od a) do **c)** ovog stava.
- Ako investicijski fond koristi izvedene instrumente za zaštitu dopuštenih ulaganja to ne sprečava da udjeli i dionice u takvim investicijskim fondovima budu priznati kao kolateral.
- (6) Za potrebe stava (5) ovog člana, ako investicijski fond („izvorni investicijski fond”) ili neki od njegovih odnosnih investicijskih fondova ulaže i u instrumente koji se ne mogu priznati prema st. (1) i (4) ovog člana, banka može koristiti udjele ili dionice u tom investicijskom fondu kao kolateral do iznosa koji je jednak vrijednosti priznate imovine koju drži investicijski fond, pod pretpostavkom da je taj investicijski fond ili neki od njegovih odnosnih investicijskih fondova do maksimalnog dopuštenog iznosa iskoristio mogućnost ulaganja u imovinu koja se ne priznaje.
- Kada odnosni investicijski fond i sam ima odnosne investicijske fondove, banka može upotrebljavati udjele ili dionice u izvornom investicijskom fondu kao priznati kolateral pod uslovom da primjenjuju metodologiju iz prvog podstava.
- U slučajevima kada imovina koja se ne priznaje ima negativnu vrijednost zbog obaveza ili potencijalnih obaveza proizašlih iz vlasništva, banka je dužna učiniti sljedeće:
- a) izračunati ukupnu vrijednost imovine koja se ne priznaje i
 - b) ako je iznos dobiven u skladu sa tačkom a) ovog stava negativan, oduzeti apsolutnu vrijednost tog iznosa od ukupne vrijednosti priznate imovine.
- (7) U pogledu stava (1) tačaka b) do e) ovog člana, ako vrijednosni papiri imaju dvije kreditne procjene ECAI, banka je dužna primijeniti manje povoljnu procjenu. Ako vrijednosni papiri imaju više od dvije kreditne procjene ECAI, banka je dužna primijeniti dvije najpovoljnije procjene. Ako su dvije najpovoljnije kreditne procjene različite, banka je dužna primijeniti onu koja je manje povoljna.

Član 82.

Dodatno priznavanje kolaterala prema složenoj metodi finansijskog kolaterala

- (1) Banka koja primjenjuje složenu metodu finansijskog kolaterala iz člana 92. ove odluke, osim kolaterala navedenih u članu 81. ove odluke, može kao kolateral priznati i sljedeće stavke:
- a) dionice ili konvertibilne obveznice koje nisu uključene u glavni berzanski indeks, ali kojima se trguje na priznatoj berzi;
 - b) udjele ili dionice u investicijskim fondovima ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - 1) cijena udjela ili dionica svakodnevno se javno objavljuje;
 - 2) investicijski fond ograničen je na ulaganja u instrumente koji se mogu priznati u skladu sa odredbama člana 81. st. (1) i (4) ove odluke, te u instrumente iz tačke a) ovoga stava.Ako investicijski fond ulaže u udjele ili dionice drugog investicijskog fonda, na takav odnosni investicijski fond primjenjuju se uslovi jednaki onima iz tačaka a) i b) ovog stava.
Ako investicijski fond koristi derivate za zaštitu dopuštenih ulaganja to ne sprečava da udjeli i dionice u takvim investicijskim fondovima budu priznati kao kolateral.
- (2) Ako investicijski fond ili neki od njegovih odnosnih investicijskih fondova ulaže i u instrumente koji se ne mogu priznati prema članu 81. st. (1) i (4) ove odluke i instrumente iz tačke a) stava (1) ovog člana, banka može priznati udjele ili dionice u tom investicijskom fondu kao kolateral do iznosa koji je jednak vrijednosti priznate imovine koju drži investicijski fond, pod pretpostavkom da je investicijski fond ili neki od njegovih odnosnih investicijskih fondova do maksimalnog dopuštenog iznosa iskoristio mogućnost ulaganja u imovinu koja se ne priznaje.
- U slučajevima kada imovina koja se ne priznaje ima negativnu vrijednost zbog obaveza ili potencijalnih obaveza koje proizlaze iz vlasništva, banka je dužna:
- a) izračunati ukupnu vrijednost imovine koja se ne priznaje i
 - b) ako je iznos dobijen u skladu sa tačkom a) ovog stava negativan, oduzeti apsolutnu vrijednost tog iznosa od ukupne vrijednosti priznate imovine.

Član 83.

Ostala materijalna kreditna zaštita

Banka može koristiti sljedeću ostalu materijalnu kreditnu zaštitu kao priznati kolateral:

- a) gotovinske pologe položene kod druge banke ili instrumente koji se mogu smatrati gotovinom koje drži druga banka, u neskrbničkom odnosu, a koji su dati kao zalog banci kreditoru;
- b) police životnog osiguranja založene u korist banke kreditora;
- c) instrumente izdate od druge banke ili investicionog društva koje će na zahtjev otkupiti ta banka ili to investicijsko društvo.

PRIZNAVANJE NEMATERIJALNE KREDITNE ZAŠTITE

Član 84.

Priznavanje pružaoca zaštite prema svim pristupima

Banka može sljedeće subjekte smatrati priznatim pružiocima nematerijalne kreditne zaštite:

- a) centralne vlade i centralne banke;
- b) jedinice regionalne vlade i lokalne vlasti;
- c) multilateralne razvojne banke;
- d) međunarodne organizacije čijim se izloženostima, u skladu sa odredbama člana 58. ove odluke, dodjeljuje ponder rizika od 0%;
- e) subjekti javnog sektora, potraživanja koja se tretiraju u skladu sa članom 56. ove odluke;

- f) institucije i finansijske institucije za koje se izloženosti prema finansijskim institucijama tretiraju kao izloženosti prema institucijama u skladu sa članom 59. stavom (4) ove odluke;
- g) ostala privredna društva, uključujući i matična privredna društva, zavisno društvo pravnog lica i pridružena privredna društva banke ako ta druga privredna društva imaju kreditnu procjenu ECAI-a;

Član 85.

Priznavanje garancija kao nematerijalne kreditne zaštite

Banka može upotrebljavati garancije kao priznatu nematerijalnu kreditnu zaštitu.

ZAHTJEVI ZA MATERIJALNU ZAŠTITU

Član 86.

Zahtjevi za finansijski kolateral

- (1) Finansijski kolateral i zlato mogu se upotrebljavati kao priznati kolateral prema svim pristupima i metodama, ako su ispunjeni svi zahtjevi iz st. (2) do (4) ovog člana.
- (2) Kreditna kvaliteta dužnika i vrijednost kolaterala ne smiju biti značajno međuzavisne. Ako se vrijednost kolaterala značajno smanji, to samo po sebi ne znači da je došlo do značajnog pogoršanja kreditnog kvaliteta dužnika. Ako se kreditna kvaliteta dužnika značajno pogorša, to samo po sebi ne znači da je došlo do značajnog smanjenja vrijednosti kolaterala.
Vrijednosni papiri dužnika ili bilo kojeg drugog lica iz grupe povezane s dužnikom ne mogu se upotrebljavati kao priznati kolateral. Nezavisno od toga, u priznati kolateral mogu se uključiti vlastita izdanja pokrivenih obveznica dužnika prema uslovima iz člana 67. ove odluke, ako su založene za repo transakciju, uz ispunjenje uslova iz prvog stava ovog člana.
- (3) Banka je dužna ispuniti sve ugovorne i zakonske obaveze, te poduzeti sve potrebne aktivnosti da bi se osigurala provodivost ugovora o kolateralu prema propisima koji se primjenjuju na takve ugovore.
Banka je dužna osigurati valjanu pravnu ocjenu kojom se potvrđuje provodivost ugovora o kolateralu u svim relevantnim područjima sudske nadležnosti. Prema potrebi, banka je dužna provesti naknadnu pravnu ocjenu kako bi se osigurala kontinuirana provodivost tog ugovora.
- (4) Banka je dužna ispuniti sve sljedeće operativne zahtjeve:
 - a) propisno dokumentovati ugovore o kolateralu te imati jasne i efikasne postupke za pravovremenu realizaciju kolaterala;
 - b) koristiti efikasne postupke i procese za kontrolu rizika koji proizlaze iz korištenja kolaterala, uključujući i rizike neefikasnosti i smanjene efikasnosti kreditne zaštite, rizike vrednovanja, rizike povezane sa prekidom kreditne zaštite, rizike koncentracija koji proizlaze iz korištenja kolaterala i međuzavisnosti kolaterala i cjelokupnog rizičnog profila banke;
 - c) imati dokumentovane politike i procedure kojima se definiraju vrste i iznosi prihvaćenih kolaterala;
 - d) izračunati tržišnu vrijednost kolaterala, te je usklađivati sa tržišnom vrijednošću najmanje jednom kvartalno, odnosno češće ako raspolažu informacijama koje upućuju na značajno smanjenje tržišne vrijednosti kolaterala;
 - e) ako se kolateral nalazi kod trećih lica, poduzeti razumne aktivnosti koje osiguravaju da treća lica takve kolaterale evidentiraju odvojeno od vlastite imovine;
 - f) osigurati da imaju dovoljno resursa za uredno funkcioniranje ugovora o marži sa drugim ugovornim stranama i transakcijama finansiranja vrijednosnih papira, mjereno pravovremeno i tačno, **vodeći računa o njihovim odlaznim zahtjevima za maržu i vremenu odaziva na dolazne zahtjeve za maržu;**
 - g) imati politike za upravljanje kolateralima kako bi kontrolirale, nadzirale i izvještavale o:

- 1) rizicima kojima su izložene zbog ugovora o marži;
 - 2) riziku koncentracija prema pojedinoj vrsti imovine koja čini kolateral;
 - 3) ponovnoj upotrebi kolaterala, uključujući potencijalni manjak likvidnosti koji proizlazi iz ponovne upotrebe kolaterala primljenog od drugih ugovornih strana;
 - 4) predaji prava na kolateral koji je dat drugim ugovornim stranama.
- (5) Osim što moraju biti ispunjeni svi zahtjevi iz st. (2) do (4) ovog člana da bi se finansijski kolateral mogao upotrebljavati kao priznati kolateral prema jednostavnoj metodi finansijskog kolaterala, preostali rok do dospijeca zaštite mora biti najmanje jednak preostalom roku do dospijeca izloženosti.

Član 87.

Zahtjevi za ostalu materijalnu kreditnu zaštitu

- (1) Tretman iz člana 97. stava (1) ove odluke može se primijeniti na gotovinske pologe položene kod neke druge banke ili na instrumente koji se mogu smatrati gotovinom koje drži neka druga banka, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - a) dužnikovo potraživanje od te druge banke mora biti bezuslovno i neopozivo založeno ili preneseno na banku kreditora, a takav zalog ili prijenos je u svim relevantnim područjima sudske nadležnosti pravno provodiv;
 - b) druga banka mora biti obaviještena o zalogu ili prijenosu;
 - c) na osnovu navedene obavijesti, druga banka može obavljati plaćanja banci kreditoru ili drugim stranama samo uz prethodnu saglasnost banke kreditora.
- (2) Police životnog osiguranja založene kod banke kreditora mogu se upotrebljavati kao priznati kolateral ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - a) polica životnog osiguranja založena je kod ili prenesena na banku kreditora;
 - b) društvo koje je izdalo policu životnog osiguranja obaviješteno je o zalogu ili prijenosu i zbog te obavijesti ne smije obavljati isplate na osnovu ugovora bez prethodne saglasnosti banke kreditora;
 - c) banka kreditor ima pravo otkazati policu osiguranja u slučaju nastanka dužnikova statusa neizmirenja obaveza i naplatiti otkupnu vrijednost police;
 - d) banka kreditor obavještava se o svakom neplaćanju osiguranika po polici osiguranja;
 - e) polica životnog osiguranja mora trajati do dospijeca kredita. Kada to nije moguće zato što polica osiguranja ističe prije nego što završava kreditni odnos, banka mora osigurati da iznos dobijen nakon isteka police osiguranja služi kao zaštita do završetka ugovora o kreditu;
 - f) zalog ili prijenos ima pravno dejstvo i provodiv je u svim područjima sudske nadležnosti relevantnim u vrijeme zaključenja ugovora o kreditu;
 - (g) otkupnu vrijednost police objavljuje društvo koje je izdalo policu životnog osiguranja i ona ne može biti umanjena;
 - (h) društvo koje je izdalo policu životnog osiguranja mora na zahtjev pravodobno isplatiti otkupnu vrijednost police;
 - (i) otkupna vrijednost police ne može se tražiti bez prethodne saglasnosti banke;
 - (j) privredno društvo koje je izdalo polisu životnog osiguranja podliježe zakonskom okviru važećem u BiH ili EU ili je predmet nadzora nadležnog tijela treće zemlje u kojoj je nadzorni i pravni okvir barem isti onome koji se primjenjuje u EU.

NEMATERIJALNA KREDITNA ZAŠTITA

Član 88.

Zahtjevi u vezi sa garancijama

- (1) Uvažavajući uslove iz člana 89. stav (1) ove odluke, kreditna zaštita koja proizlazi iz garancija može se upotrebljavati kao nematerijalna kreditna zaštita ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- a) kreditna zaštita je direktna;
 - b) obuhvat kreditne zaštite jasno je definiran i neupitan;
 - c) ugovor o kreditnoj zaštiti ne sadrži klauzulu čije je ispunjavanje izvan direktne kontrole kreditora, a koja bi:
 - 1) omogućila pružaocu zaštite jednostrani raskid zaštite;
 - 2) povećala efektivni trošak zaštite zbog pogoršanja kreditne kvalitete zaštićene izloženosti;
 - 3) mogla spriječiti da pružalac zaštite pravovremeno izvrši isplatu ako izvorni dužnik ne izvrši bilo koja dospjela plaćanja ili u slučaju isteka ugovora o lizingu za potrebe priznavanja garantnog ostatka vrijednosti imovine date u lizing iz člana 71. stav (6). ove odluke;
 - 4) mogla omogućiti da pružalac zaštite skрати rok na koji je ugovorena kreditna zaštita;
 - d) ugovor o kreditnoj zaštiti je pravno provodiv u svim područjima sudske nadležnosti koja su relevantna u vrijeme sklapanja ugovora o kreditu.
- (2) Banka je dužna dokazati Agenciji da ima uspostavljene sisteme za upravljanje potencijalnim rizikom koncentracije koji proizlazi iz korištenja garancije. Banka je dužna dokazati kako je njena strategija korištenja garancije povezana sa njenim upravljanjem cjelokupnim profilom rizičnosti.
- (3) Banka je dužna ispuniti sve ugovorne i zakonske obaveze, te poduzeti sve potrebne aktivnosti da bi se osigurala provodivost nematerijalne kreditne zaštite prema propisima koji se primjenjuju na takve ugovore.
- Banka je dužna osigurati pravnu ocjenu kojom se potvrđuje provodivost nematerijalne kreditne zaštite u svim relevantnim područjima sudske nadležnosti. Banka je, prema potrebi, dužna provesti naknadnu pravnu ocjenu kako bi se osigurala kontinuirana provodivost.

Član 89.

Zahtjevi za kontragarancije države i drugih subjekata iz javnog sektora

- (1) Banka može tretirati izloženosti navedene u stavu (2) ovog člana kao da su zaštićene garancijom subjekata navedenih u tom stavu, **ako** su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- a) kontragarancija pokriva sve elemente kreditnog rizika kod potraživanja;
 - b) i izvorna garancija i kontragarancija ispunjavaju uslove koji se odnose na garancije iz člana 88. i člana 90. stava (1) ove odluke, osim što kontragarancija ne mora biti direktna;
 - c) pokriće je pouzdano i ne postoje historijski podaci koji bi pokazivali da je pokriće kontragarancije manje od efektivnog istog pokrića direktne garancije tog subjekta.
- (2) Tretman naveden u stavu (1) ovog člana primjenjuje se na izloženosti koje su zaštićene garancijom za koje postoji kontragarancija nekog od sljedećih subjekata:
- a) centralne vlade i centralne banke;
 - b) jedinice regionalne vlade i lokalne vlasti;
 - c) **subjekta javnog sektora, potraživanja prema kojim se tretiraju u skladu sa članom 56. stav (6) ove odluke;**
 - d) multilateralne razvojne banke ili međunarodne organizacije kojima je dodijeljen ponder rizika 0% u skladu sa članom 57. stavom (2) i članom 58. ove odluke ili na osnovu tih članova;

- (3) Banka primjenjuje tretman iz stava (1) ovog člana i na izloženost za koju je izdata kontragarancija drugih lica osim subjekata iz stava (2) ovog člana ako je ta kontragarancija pokrivena direktnom garancijom nekog od tih subjekata i ako su ispunjeni uslovi iz stava (1) ovog člana.

Član 90.

Dodatni zahtjevi za garancije

- (1) Garancije se mogu upotrebljavati kao priznata nematerijalna kreditna zaštita ako su ispunjeni svi uslovi iz člana 88. ove odluke, kao i svi sljedeći uslovi:
- a) u slučaju kvalifikovanog nastanka statusa neizmirenja obaveza ili neplaćanja druge ugovorne strane, banka kreditor ima pravo u **razumnom roku** zahtijevati od davatelja garancije plaćanje bilo kojeg dospelog novčanog iznosa u vezi sa potraživanjem za koje je pribavljena zaštita.
U slučaju nematerijalne kreditne zaštite koja pokriva kredite osigurane stambenim nekretninama, obaveza ispunjavanja uslova iz člana 88. stava (1) tačke c) alineje 3) ove odluke i prve rečenice tačke a) ovog stava ograničena je na 24 mjeseca;
 - b) garancija je izričito dokumentovana obaveza koju je preuzeo davalac garancije;
 - c) ispunjen je jedan od sljedećih uslova:
 - 1) garancija pokriva sve vrste plaćanja za koja se očekuje da ih u vezi sa potraživanjem podmiri dužnik;
 - 2) ako su neke vrste plaćanja izostavljene iz garancije, banka kreditor prilagodila je vrijednost garancije tako da odražava takvo ograničeno pokriće.
- (2) U slučaju garancije, odnosno kontragarancija subjekata navedenih u članu 89. stavu (2) ove odluke, smatra se da je zahtjev iz tačke a) stava (1) ovog člana ispunjen ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:
- a) banka kreditor ima pravo od davatelja garancije pravovremeno primiti privremeno plaćanje koje ispunjava oba sljedeća uslova:
 - 1) predstavlja sveobuhvatnu procjenu iznosa gubitka, uključujući gubitke koji proizlaze iz neplaćanja kamata i ostalih vrsta plaćanja, koji je dužnik obavezan izvršiti, a koje će banka kreditor vjerojatno pretrpjeti;
 - 2) srazmjerno je pokriću garancije;
 - b) banka kreditor može dokazati **Agenciji** da efekti garancije, koje pokriva i gubitke koji proizlaze iz neplaćanja kamata i ostalih vrsta plaćanja koje je dužnik obavezan izvršiti, opravdava takav tretman.

IZRAČUN EFEKATA CRM-A KOD MATERIJALNE KREDITNE ZAŠTITE

Član 91.

Jednostavna metoda finansijskog kolaterala

- (1) Banka može primjenjivati jednostavnu metodu finansijskog kolaterala samo ako iznose izloženosti ponderisane rizikom izračunava u skladu sa standardizovanim pristupom. Banka ne smije primjenjivati obje metode, jednostavnu metodu finansijskog kolaterala i složenu metodu finansijskog kolaterala.
- (2) Prema jednostavnoj metodi finansijskog kolaterala, priznatom finansijskom kolateralu banke dodjeljuju vrijednost jednaku njegovoj tržišnoj vrijednosti kako je određeno u članu 86. stavu (4) tački d) ove odluke.
- (3) Vrijednosti izloženosti koja je osigurana do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala banka dodjeljuje ponder rizika koji bi dodijelila prema dijelu odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik kada bi banka kreditor imala direktnu izloženost prema tom kolateralu. U tu svrhu vrijednost izloženosti vanbilansne stavke

navedene u Prilogu I ove odluke jednaka je 100% vrijednosti stavke, a ne vrijednosti izloženosti iz člana 49. stava (1) ove odluke.

Na osigurani dio izloženosti primjenjuje se ponder rizika od minimalno 20%, osim u slučajevima navedenima u st. (4) do (6) ovog člana. Ostalom dijelu vrijednosti izloženosti banka dodjeljuje ponder rizika koji bi dodijelila neosiguranoj izloženosti prema drugoj ugovornoj strani u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.

- (4) Banka primjenjuje ponder rizika 0% na osigurani dio izloženosti koja proizlazi iz repo transakcija i transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane koje ispunjavaju kriterije iz člana 95. ove odluke. Ako druga ugovorna strana u ugovoru nije učesnik osnovnog tržišta, banka je dužna primjenjivati ponder rizika od 10%.

- (5) Banka za finansijske derivate iz Priloga II ove odluke, čija se tržišna cijena utvrđuje dnevno i koji su osigurani gotovinom ili instrumentom koji se može smatrati gotovinom i nominirani su u istoj valuti, primjenjuje ponder rizika 0% na osigurani dio vrijednosti izloženosti koji su utvrđeni u čl. 50. i 51. ove odluke.

Banka primjenjuje ponder rizika 10% na osigurani dio vrijednosti izloženosti za transakcije koje su osigurane dužničkim vrijednosnim papirima centralnih vlada ili centralnih banaka, a kojima se u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, dodjeljuje ponder rizika 0%.

- (6) Za ostale transakcije koje nisu navedene u st. (4) i (5) ovog člana banka može primijeniti ponder rizika 0% ako su izloženost i kolateral nominirani u istoj valuti ili kada je valuta izloženosti i kolaterala u KM i euro ili obrnuto, a za vrijeme trajanja valutnog odbora u BiH, te ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:

- a) kolateral je gotovinski polog ili instrument koji se može smatrati gotovinom;
- b) kolateral je u obliku dužničkih vrijednosnih papira centralnih vlada ili centralnih banaka na koje se u skladu s članom 54. ove odluke primjenjuje ponder rizika 0%, pri čemu je njegova tržišna vrijednost umanjena za 20%.

- (7) Za potrebe st. (5) i (6) ovog člana, dužnički vrijednosni papiri centralnih vlada i centralnih banaka uključuju:

- a) dužničke vrijednosne papire Vlade FBiH, Vlade RS-a i Vlade Brčko Distrikta, te **dužničke vrijednosne papire regionalnih vlada ili lokalnih vlasti koje se u skladu sa članom 55. stav (5) ove odluke tretiraju kao izloženosti prema centralnim vladama;**
- b) dužničke vrijednosne papire multilateralnih razvojnih banaka na koje se u skladu s članom 57. stavom (2) ove odluke primjenjuje ponder rizika 0%;
- c) dužničke vrijednosne papire međunarodnih organizacija na koje se u skladu s članom 58. ove odluke primjenjuje ponder rizika 0%;
- d) **dužničke vrijednosne papire subjekta javnog sektora, koji se tretiraju u skladu sa članom 56. stav (6) ove odluke tretiraju kao izloženosti prema centralnim vladama.**

Član 92.

Složena metoda finansijskog kolaterala

- (1) Banka pri vrednovanju finansijskog kolaterala za potrebe složene metode finansijskog kolaterala primjenjuje korektivne faktore na tržišnu vrijednost finansijskog kolaterala u skladu sa odredbama čl. 93. do 95. ove odluke, kako bi se u obzir uzela volatilnost cijena **kolaterala.**

Ako je kolateral nominiran u valuti različitoj od valute u kojoj je nominirana odnosna izloženost, uz korektivni faktor za kolateral, utvrđen u skladu s čl. 93. do 95. ove odluke, banka primjenjuje i korektivni faktor za valutnu neusklađenost.

- (2) Prilikom izračunavanja vrijednosti kolaterala korigirane korektivnim faktorom (CVA) banka uzima u obzir:

$$C_{VA} = C \cdot (1 - H_C - H_{fx})$$

gdje je:

C = vrijednost kolaterala;

H_C = korektivni faktor za kolateral, izračunat u skladu s članovima 93. i 95. ove odluke;

H_{fx} = korektivni faktor za valutnu neusklađenost, izračunat u skladu sa članovima 93. i 95. ove odluke.

Banka primjenjuje formulu iz ovoga stava prilikom izračunavanja vrijednosti kolaterala korigovane korektivnim faktorom za sve transakcije.

- (3) Prilikom izračunavanja vrijednosti izloženosti korigovane korektivnim faktorom (EVA) banka je dužna uzeti u obzir:

$$E_{VA} = E \cdot (1 + H_E)$$

gdje je:

E = vrijednost izloženosti koja bi bila utvrđena prema dijelu odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu, **da izloženost nije osigurana kolateralom**;

H_E = korektivni faktor za izloženosti, izračunat u skladu s čl. 93. i 95. ove odluke.

- (4) Za potrebe izračunavanja "E" u stavu (3) ovog člana, vrijednost izloženosti vanbilansnih stavki navedenih u Prilogu I ove odluke jednaka je 100% vrijednosti izloženosti, a ne vrijednost izloženosti iz člana 49. stava (1) ove odluke.
- (5) Banka je dužna izračunavati potpuno prilagođenu vrijednost izloženosti (E*), uzimajući u obzir volatilnost kolaterala i njegove efekte na smanjenje rizika na sljedeći način:

$$E^* = \max\{0, E_{VA} - C_{VAM}\}$$

gdje je:

E_{VA} = vrijednost izloženosti korigovana korektivnim faktorom, izračunata u skladu sa stavom (3) **ovog člana**;

C_{VAM} = C_{VA} koja je dodatno prilagođena za bilo koju ročnu neusklađenost u skladu s **čl. 100. do 102. ove odluke**.

- (6) Ako se kolateral sastoji od većeg broja priznatih stavki, banka je dužna izračunavati korektivni faktor (H) na sljedeći način:

$$H = \sum_i a_i H_i$$

gdje je:

a_i = udio vrijednosti pojedine priznate stavke „i“ u ukupnoj vrijednosti kolaterala;

H_i = korektivni faktor primjenjiv na priznatu stavku „i“.

Član 93.

Regulatorni korektivni faktori prema složenoj metodi finansijskog kolaterala

- (1) Korektivni faktori koje primjenjuje banka prema pristupu regulatornih korektivnih faktora, pod pretpostavkom dnevne revalorizacije, su faktori navedeni u tabelama od 10. do 13. ovoga stava.

KOREKTIVNI FAKTORI

Tabela 10.			
Stepen kreditne kvalitete pridružen kreditnoj procjeni dužničkoga vrijednosnog papira	Preostali rok do dospijeca	Korektivni faktori za dužničke vrijednosne papire subjekata navedenih u članu 81. stavu (1) tački b) ove Odluke	Korektivni faktori za dužničke vrijednosne papire subjekata navedenih u članu 81. stavu (1) tačkama c) i d) ove Odluke

		razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)	razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)
1	≤ 1 godina	0,707	0,5	0,354	1,414	1	0,707
	> 1 ≤ 5 godina	2,828	2	1,414	5,657	4	2,828
	> 5 godina	5,657	4	2,828	11,314	8	5,657
2-3	≤ 1 godina	1,414	1	0,707	2,828	2	1,414
	> 1 ≤ 5 godina	4,243	3	2,121	8,485	6	4,243
	> 5 godina	8,485	6	4,243	16,971	12	8,485
4	≤ 1 godina	21,213	15	10,607	N/A	N/A	N/A
	> 1 ≤ 5 godina	21,213	15	10,607	N/A	N/A	N/A
	> 5 godina	21,213	15	10,607	N/A	N/A	N/A

Tabela 11.

Stepen kreditne kvalitete pridružen kreditnoj procjeni kratkoročnog dužničkog vrijednosnog papira	Korektivni faktori za dužničke vrijednosne papire subjekata navedenih u članu 81. stavu (1) tački b) ove odluke, s kratkoročnom kreditnom procjenom			Korektivni faktori za dužničke vrijednosne papire subjekata navedenih u članu 81. stavu (1) tačkama c) i d) ove odluke, s kratkoročnom kreditnom procjenom		
	razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)	razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)
1	0,707	0,5	0,354	1,414	1	0,707
2-3	1,414	1	0,707	2,828	2	1,414

Tabela 12.

Ostali kolaterali ili vrste izloženosti			
	razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)
Dionice uključene u glavni berzanski indeks i konvertibilne obveznice uključene u glavni berzanski indeks	21,213	15	10,607
Ostale dionice ili konvertibilne obveznice kojima se trguje na priznatoj berzi	35,355	25	17,678
Gotovina	0	0	0
Zlato	21,213	15	10,607

Tabela 13.		
Korektivni faktori za valutnu neusklađenost		
razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)
11,314	8	5,657

- (2) Prilikom izračunavanja korektivnih faktora u skladu sa stavom (1) ovog člana moraju biti ispunjeni sljedeći uslovi:
- period realizacije za transakcije osigurane kolateralom je 20 radnih dana;
 - za repo transakcije, osim ako takve transakcije uključuju prijenos robe ili osiguranih prava vezanih uz pravo na robu, i za transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, razdoblje realizacije je 5 radnih dana;
 - za ostale transakcije ovisne o kretanju na tržištu kapitala razdoblje realizacije je 10 radnih dana.
- (3) Stepenn kreditne kvalitete kojem je pridružena kreditna procjena dužničkoga vrijednosnog papira, a koji se navodi u tabelama od 10. do 13. i st. (4) do (6) ovog člana, predstavlja onaj stepenn kreditne kvalitete iz dijela ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.
- Za potrebe utvrđivanja stepena kreditne kvalitete kojem je pridružena kreditna procjena dužničkoga vrijednosnog papira, a koji se navodi u stavu (1), primjenjuje se i član 81. stav (7) ove odluke.
- (4) Za vrijednosne papire koji se ne priznaju, kao i za robu datu u zajam ili prodanu na osnovu repo transakcija ili transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, korektivni faktor je isti kao i onaj koji se primjenjuje na dionice koje nisu uključene u glavni berzanski indeks, a kojima se trguje na priznatoj berzi.
- (5) Za priznate udjele u investicijskim fondovima korektivni faktor je ponderisani prosječni korektivni faktor koji bi se primijenio na imovinu u koju fond ulaže, pri čemu je banka dužna uzeti u obzir razdoblje realizacije transakcija iz stava (2) ovog člana.
- Ako banka ne raspolaže informacijama o imovini u koju je fond uložio, korektivni faktor je najviši korektivni faktor koji bi se primijenio na imovinu u koju fond ima pravo ulagati.
- (6) Za dužničke vrijednosne papire kojima nije dodijeljen rejting, a izdaju ih institucije te udovoljavaju kriterijima za priznavanje iz člana 81. stava (4) ove odluke, primjenjuju se korektivni faktori za vrijednosne papire institucija ili privrednih društava koji imaju vanjsku kreditnu procjenu koja je povezana sa 2. ili 3. stepenom kreditne kvalitete.
- (7) U slučaju kada postoji valutna neusklađenost između izloženosti i depozita koji služi za osiguranje izloženosti, banka primjenjuje korektivni faktor iz Tabele 13. ovog člana, osim što se za vrijeme trajanja valutnog odbora u BiH primjenjuje korektivni faktor 0% kada je valuta izloženosti i depozita konvertibilna marka i euro ili obrnuto.

Član 94

Povećanje korektivnih faktora prema složenoj metodi finansijskog kolaterala

Korektivni faktori navedeni u članu 93. ove odluke su korektivni faktori koje je banka dužna primjenjivati ako se revalorizacija provodi svakodnevno. Ako se revalorizacija ne provodi svakodnevno, banka je dužna primijeniti veće korektivne faktore. Banka izračunava korektivne faktore povećanjem korektivnih faktora na osnovu dnevne revalorizacije, primjenom sljedeće formule:

$$H = H_M \cdot \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{T_M}}$$

gdje je:

- H = korektivni faktor koji će se primijeniti;
H_M = korektivni faktor u slučaju dnevne revalorizacije;
N_R = stvarni broj radnih dana između revalorizacija;
T_M = razdoblje realizacije za tu vrstu transakcije.

Član 95.

Uslovi za primjenu korektivnog faktora od 0% prema složenoj metodi finansijskog kolaterala

- (1) Banka koja primjenjuje pristup regulatornih korektivnih faktora iz člana 93. ove odluke, može umjesto korektivnih faktora izračunatih prema čl. 93. i 94. ove odluke, na repo transakcije i transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, primijeniti korektivni faktor od 0%, ako su ispunjeni uslovi iz stava (2) tač. od a) do (h) ovog člana.
- (2) Banka može primijeniti korektivni faktor od 0% ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - a) izloženost i kolateral u obliku su gotovine ili dužničkih vrijednosnih papira centralnih vlada i centralnih banaka u smislu člana 81. stava (1) tačke b) ove odluke, a kojima se u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik dodjeljuje ponder rizika 0%;
 - b) izloženost i kolateral nominirani su u istoj valuti;
 - c) dospjeće transakcije nije duže od jednog dana ili se vrijednost izloženosti i vrijednost kolaterala svakodnevno usklađuju s tržišnom vrijednošću, odnosno svakodnevno se utvrđuje marža (engl. daily re-margining);
 - d) razdoblje između posljednjeg usklađivanja s tržišnom vrijednošću, a prije izostanka uplate marže koju je dužna izvršiti druga ugovorna strana i namirenja iz kolaterala ne može biti duže od četiri radna dana;
 - e) namirenje transakcije izvršava se kroz sistem namirenja dopušten za takve vrste transakcija;
 - f) dokumentacija koja se odnosi na sporazum ili transakciju jeste standardna dokumentacija koja se na tržištu koristi za repo transakcije ili transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane;
 - g) dokumentacijom je utvrđeno da se u slučaju da druga ugovorna strana ne ispunjava obaveze isplate gotovine ili predaje vrijednosnih papira ili dodatnog povećanja kolaterala ili na neki drugi način nastupi status neizmirenja obaveza te druge ugovorne strane, ta transakcija može se odmah prekinuti;
 - h) nadležna tijela za regulaciju tržišta smatraju drugu ugovornu stranu učesnikom priznatog tržišta (engl. core market).
- (3) Učesnici na priznatom tržištu iz stava (2) tačke h) ovog člana sljedeći su subjekti:
 - a) subjekti iz člana 81. stava (1) tačke b) ove odluke čijim se izloženostima u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu dodjeljuje ponder rizika 0%;
 - b) institucije;
 - c) investiciona društva;
 - d) ostale finansijske institucije čijim se izloženostima u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik dodjeljuje ponder rizika 20%;
 - e) pravno uređeni investicijski fondovi koji podliježu izračunu kapitalnih zahtjeva ili zahtjeva koji se odnose na finansijsku polugu;
 - f) pravno uređeni penzijski fondovi;
 - g) priznate klirinške kuće.

Član 96.

Izračun iznosa izloženosti ponderisanih rizikom u skladu sa složenom metodom finansijskog kolaterala

Prema standardizovanom pristupu, banka je dužna primijeniti "E*" koji je izračunat u skladu s članom 92. stavom (5) ove odluke, kao vrijednost izloženosti za potrebe člana 53. ove odluke. Kod vanbilansnih stavki navedenih u Prilogu I ove odluke, banka je dužna primijeniti "E*" kao vrijednost na koju se primjenjuju postoci propisani u članu 49. stav (1) ove odluke kako bi se došlo do vrijednosti izloženosti.

Član 97.

Ostala materijalna kreditna zaštita

- (1) Ako su ispunjeni uslovi iz člana 87. stava (1) ove odluke, gotovinski polozi kod drugih banaka mogu se tretirati kao garancija tih drugih banaka.
- (2) Ako su ispunjeni uslovi iz člana 87. stav (2) ove odluke, na iznos izloženosti pokriven sadašnjom otkupnom vrijednošću polica životnog osiguranja koje su založene kod banke kreditora, banka dodjeljuje izloženosti ponder rizika iz stava (3) ovog člana, ako se na izloženost primjenjuje standardizovani pristup.
Ako postoji valutna neusklađenost, banka je dužna umanjiti sadašnju otkupnu vrijednost u skladu s članom 98. stavom (3) ove odluke, pri čemu je vrijednost kreditne zaštite jednaka sadašnjoj otkupnoj vrijednosti police životnog osiguranja.
- (3) Za potrebe stava (2) ovog člana banka je dužna dodjeljivati sljedeće pondere rizika na osnovu pondera rizika koji se primjenjuju na neosigurane izloženosti sa pravom prvenstva naplate prema društvu koje je izdalo policu životnog osiguranja u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik:
 - a) ako je neosiguranoj izloženosti sa pravom prvenstva naplate prema privrednom društvu koje izdaje police životnog osiguranja dodijeljen ponder rizika 20%, primjenjuje se ponder rizika 20%;
 - b) ako je neosiguranoj izloženosti sa pravom prvenstva naplate prema privrednom društvu koje izdaje police životnog osiguranja dodijeljen ponder rizika 50%, primjenjuje se ponder rizika 35%;
 - c) ako je neosiguranoj izloženosti sa pravom prvenstva naplate prema privrednom društvu koje izdaje police životnog osiguranja dodijeljen ponder rizika 100%, primjenjuje se ponder rizika 70%;
 - d) ako je neosiguranoj izloženosti sa pravom prvenstva naplate prema privrednom društvu koje izdaje police životnog osiguranja dodijeljen ponder rizika 150%, primjenjuje se ponder rizika 150%.
- (4) Banka može tretirati instrumente koji će na zahtjev biti otkupljeni, a koji se mogu priznati na osnovu člana 83. tačke c) ove odluke, kao garancija banke ili **investicionog društva** koje ih je izdalo. Vrijednost priznate kreditne zaštite je sljedeća:
 - a) nominalni iznos, ako se instrument otkupljuje po nominalnoj vrijednosti;
 - b) vrijednost instrumenta koja se izračunava na isti način kao i za dužničke vrijednosne papire koji ispunjavaju uslove iz člana 81. stava (4) ove odluke, ako se instrument otkupljuje po tržišnoj cijeni.

IZRAČUN EFEKATA CRM-A KOD NEMATERIJALNE KREDITNE ZAŠTITE

Član 98.

Vrednovanje

- (1) Za potrebe izračunavanja efekata nematerijalne kreditne zaštite u skladu sa ovim dijelom odluke, vrijednost nematerijalne kreditne zaštite (G) iznos je koji se pružatelj zaštite obavezao

platiti u slučaju dužnikova neplaćanja ili u slučaju nastanka drugih ugovorenih kreditnih događaja.

- (2) Kada je nematerijalna kreditna zaštita nominirana u valuti različitoj od valute izloženosti, banka je dužna umanjiti vrijednost kreditne zaštite primjenom korektivnog faktora na sljedeći način:

$$G^* = G \cdot (1 - H_{fx})$$

gdje je:

G^* = iznos kreditne zaštite prilagođen za valutni rizik,

G = nominalni iznos kreditne zaštite;

H_{fx} = korektivni faktor za bilo koju valutnu neusklađenost između kreditne zaštite i odnosne obaveze određen u skladu sa stavom (3) ovog člana.

Ako ne postoji valutna neusklađenost, „ H_{fx} “ je jednak nuli, a za vrijeme trajanja valutnog odbora u BiH primjenjuje se vrijednost nula I u slučajevima kada je valuta izloženosti I nematerijalne kreditne zaštite KM I euro ili obrnuto.

- (3) Banka je dužna zasnivati korektivne faktore koji se primjenjuju na bilo koju valutnu neusklađenost na razdoblju realizacije od 10 radnih dana, ako se revalorizacija provodi svakodnevno, a može ih izračunavati pomoću pristupa regulatornih korektivnih faktora na način iz člana 93. ove odluke. Banka je dužna povećati korektivne faktore u skladu sa članom 94. ove odluke.

Član 99.

Izračun iznosa izloženosti ponderisanih rizikom u skladu sa standardizovanim pristupom

- (1) Za potrebe člana 53. stava (3) ove odluke banka je dužna izračunavati iznose izloženosti ponderisane rizikom u skladu sa sljedećom formulom:

$$\max \{0, E - G_A\} \cdot r + G_A \cdot g$$

gdje je:

E = vrijednost izloženosti u skladu sa članom 49. ove odluke. U tu svrhu vrijednost izloženosti vanbilansne stavke navedene u Prilogu I odluke jednaka je 100% vrijednosti stavke, a ne vrijednosti izloženosti iz člana 49 stava (1) ove odluke;

G_A = iznos zaštite od kreditnog rizika izračunat na osnovu člana 98. stava (2) ove odluke (G^*), dodatno prilagođen za bilo koju ročnu neusklađenost na način propisan u dijelu odluke koji se odnosi na ročne neusklađenosti;

r = ponder rizika za izloženosti prema dužniku u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu;

g = ponder rizika za izloženosti prema pružaocu zaštite u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu.

- (2) Kada je zaštićeni dio (G_A) manji od iznosa izloženosti (E), banka može primijeniti formulu iz stava (1) ovog člana samo kad zaštićeni i nezaštićeni dio imaju jednako pravo u redosljedu naplate.
- (3) Banka može proširiti tretman predviđen članom 54. st. (4) i (6) ove odluke na izloženosti ili dijelove izloženosti koje su osigurane garancijom centralne vlade i centralne banke kada je takva garancija nominirana u domaćoj valuti dužnika, a ujedno je i izloženost nominirana u toj valuti.

Član 100.

Ročna neusklađenost

- (1) Za potrebe izračuna iznosa izloženosti ponderisanih rizikom, ročna neusklađenost nastaje kada je preostali rok do dospeljeća kreditne zaštite kraći od dospeljeća zaštićene izloženosti. Ako je preostali rok do dospeljeća zaštite kraći od tri mjeseca i ako je rok do dospeljeća zaštite kraći od dospeljeća odnosne izloženosti, ta se zaštita ne može upotrebljavati kao priznata kreditna zaštita.
- (2) Ako postoji ročna neusklađenost, kreditna se zaštita ne priznaje ako je izvorni rok dospeljeća kreditne zaštite kraći godinu dana.

Član 101.

Dospeljeće kreditne zaštite

- (1) Efektivno dospeljeće odnosne izloženosti najduže je moguće preostalo razdoblje u kojem je dužnik dužan izmiriti svoje obaveze, a prilikom izračunavanja ročne neusklađenosti koristi se razdoblje od najduže pet godina. U skladu sa stavom (2) ovog člana, pod dospeljećem kreditne zaštite smatra se razdoblje do najranijeg datuma kada zaštita može prestati ili može biti prekinuta.
- (2) Ako pružalac zaštite može jednostrano prekinuti zaštitu, banka je dužna dospeljećem zaštite smatrati razdoblje do najranijeg datuma na koji pružalac zaštite može iskoristiti ovo pravo. Ako kupac zaštite može jednostrano prekinuti zaštitu, a ugovoreni su uslovi zaštite koji potiču banku da okonča transakciju prije ugovorenog dospeljeća, banka je dužna dospeljećem zaštite smatrati razdoblje do najranijeg datuma na koji se opcija prekida zaštite može iskoristiti. U suprotnom banka može smatrati da takva opcija ne utječe na dospeljeće zaštite.

Član 102.

Vrednovanje zaštite

- (1) Za transakcije na koje se primjenjuje materijalna kreditna zaštita u skladu s jednostavnom metodom finansijskog kolaterala, ako postoji neusklađenost između dospeljeća izloženosti i dospeljeća zaštite, kolateral se ne priznaje kao materijalna kreditna zaštita.
- (2) Za transakcije na koje se primjenjuje materijalna kreditna zaštita u skladu sa složenom metodom finansijskog kolaterala, banka je dužna prilagoditi vrijednost kolaterala za dospeljeće kreditne zaštite i izloženosti u skladu sa sljedećom formulom:

$$C_{VAM} = C_{VA} \cdot \frac{t - t^*}{T - t^*}$$

gdje je:

C_{VA} = vrijednost kolaterala korigirana korektivnim faktorom iz člana 92. stava (2) ove odluke ili iznos izloženosti, zavisno od toga šta je niže;

t = preostali broj godina do datuma dospeljeća kreditne zaštite izračunat u skladu sa članom 101. ove odluke ili vrijednost T , zavisno od toga šta je niže;

T = preostali broj godina do datuma dospeljeća izloženosti izračunat u skladu sa članom 101. ove odluke ili pet godina, zavisno od toga što je niže;

t^* = 0,25.

Banka je dužna primijeniti C_{VAM} kao C_{VA} dodatno usklađen za ročnu neusklađenost koja će biti uključena u formulu za izračun potpuno prilagođene vrijednosti izloženosti (E^*) iz člana 92. stava (5) ove odluke.

- (3) Za transakcije na koje se primjenjuje nematerijalna kreditna zaštita banka je dužna prilagoditi vrijednost kreditne zaštite na način da odražava dospeljeće kreditne zaštite i izloženosti u skladu sa sljedećom formulom:

$$G_A = G^* \cdot \frac{t - t^*}{T - t^*}$$

gdje je:

G_A = G^* prilagođen za bilo koju ročnu neusklađenost;

G^* = iznos zaštite prilagođene za bilo koju valutnu neusklađenost;

t = preostali broj godina do datuma dospijeca kreditne zaštite izračunat u skladu sa članom 101. ove odluke ili vrijednost T , zavisno od toga šta je niže;

T = preostali broj godina do datuma dospijeca izloženosti izračunat u skladu sa članom 101. ove odluke ili pet godina, zavisno od toga šta je niže;

t^* = 0,25.

Banka je dužna primijeniti G_A kao vrijednost zaštite za potrebe čl. 98. i 99. ove odluke.

VI. KAPITALNI ZAHTEJEV ZA RIZIK NAMIRENJA/ISPORUKE

Član 103.

Rizik namirenja/ispоруke

- (1) U slučaju transakcija koje se odnose na dužničke instrumente, vlasničke, devizne i robne transakcije, isključujući repo transakcije, te ugovore o pozajmljivanju vrijednosnih papira ili robe koji nisu namireni nakon datuma dospijeca, banka je dužna izračunavati razliku u cijeni kojoj je izložena.
- (2) Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za rizik namirenja/ispоруke po osnovu neizmirenih transakcija ako druga ugovorna strana nije izmirila obavezu duže od četiri radna dana nakon ugovorenog datuma namirenja/ispоруke.
- (3) Razlika u cijeni se izračunava kao razlika između ugovorene cijene namirenja za određeni dužnički, vlasnički, devizni ili robni instrument i njene sadašnje tržišne vrijednosti, u slučaju kada bi ta razlika predstavlja gubitak za banku.

Banka tu razliku u cijeni množi sa odgovarajućim procentom utvrđenim u Tabeli 14. kako bi izračunala kapitalni zahtjev za rizik namirenja.

Tabela 14.	
Broj radnih dana nakon datuma namirenja	(%)
5 – 15	12
16 – 30	50
31 – 45	75
46 ili više	100

Član 104.

Slobodne isporuke

- (1) Od banke se zahtijeva da ima regulatorni kapital kako je navedeno u Tabeli 15, ako dođe do sljedećeg:
 - a) ako je plaćanje vrijednosnih papira, valute ili robe izvršeno prije nego što su oni primljeni ili ako je isporuka vrijednosnih papira, valute ili robe izvršena prije nego što su oni plaćeni;
 - b) u slučaju prekograničnih transakcija, ako je prošao jedan ili više dana od kada je obavljeno plaćanje ili izvršena isporuka.

Tabela 15.			
Kolona 1	Kolona 2	Kolona 3	Kolona 4
Tip transakcije	Do prvog ugovorenog plaćanja ili isporuke	Od prvog ugovorenog plaćanja ili isporuke do četiri dana nakon ugovorenog plaćanja ili isporuke	Od 5 radnih dana od drugog ugovorenog plaćanja ili isporuke do zaključenja transakcije
Slobodna isporuka	Nema kapitalnog zahtjeva	Tretirati kao izloženost	Tretirati kao izloženost ponderisanu ponderom 1250%

Ako iznos pozitivne izloženosti koji proizlazi iz transakcija slobodne isporuke nije značajan, banka može primjenjivati ponder rizika 100% na te izloženosti, osim gdje je zahtijevan ponder rizika 1250% u skladu sa kolonom 4. iz Tabele 15.

- (2) Kao alternativu primjeni pondera rizika 1250% na izloženosti na osnovu slobodnih isporuka u skladu sa kolonom 4. iz Tabele 15., banka može oduzeti prenesenu vrijednost i trenutačnu pozitivnu izloženost tih izloženosti od redovnog osnovnog kapitala u skladu sa članom 9. stav (1) tačka (1) ove odluke.

Član 105. Odustajanje

Ako dođe do sistemskog pada sistema namirenja ili poravnjanja, Agencija može odustati od kapitalnog zahtjeva izračunatog u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na rizik namirenja/ isporuke dok se situacija ne popravi. U navedenom slučaju nepodmirena transakcija druge ugovorne strane ne smatra se nastankom statusa neizmirenja obaveza u smislu kreditnog rizika.

VII. KAPITALNI ZAHTJEV ZA OPERATIVNI RIZIK

Član 106. Odobrenje

- (1) Kako bi mogla primjenjivati standardizovani pristup i dobiti odobrenje Agencije, banka je dužna, pored općih standarda za uspostavljanje i primjenu sistema i posebnih standarda za upravljanje operativnim rizikom zadovoljiti kriterije iz člana 112. ove odluke, kao i imati usvojen plan oporavka za operativni rizik.
- (2) Banka je dužna politikama i procedurama propisati način i obavezu vrjednovanja izloženosti operativnom riziku za pokriće događaja male učestalosti s velikim gubicima. Banke određuju šta predstavlja operativni rizik u navedenim politikama i procedurama.
- (3) Banka je dužna izraditi planove postupanja u kriznim situacijama i planove kontinuiteta poslovanja koji banci osiguravaju mogućnost neprekidnog poslovanja i ograničavanje gubitaka u slučaju ozbiljnog poremećaja poslovanja.

Član 107.

Povratak na primjenu manje složenih pristupa

- (1) Banka koje primjenjuje standardizovani pristup ne može se vratiti na primjenu jednostavnog pristupa, osim ako su zadovoljeni uslovi iz stava (2) ovog člana.
- (2) Banka se može vratiti na primjenu manje složenog pristupa za operativni rizik samo ako su **zadovoljena oba sljedeća** uslova:
 - a) banka je dokazala Agenciji da primjenu manje složenog pristupa ne predlaže sa ciljem smanjenja kapitalnog zahtjeva za operativni rizik, nego da je isti potreban zbog prirode i složenosti banke te da isti ne bi imao značajan negativan utjecaj na solventnost banke ili sposobnost djelotvornog upravljanja operativnim rizikom;

- b) banka je dobila prethodno odobrenje Agencije.

Član 108.

Jednostavni pristup

- (1) Prema jednostavnom pristupu kapitalni zahtjev za operativni rizik jednak je 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja kako je propisano članom 109. ove odluke. Banka izračunava trogodišnji prosjek relevantnog pokazatelja na osnovu podataka za posljednja tri dvanaestomjesečna perioda na kraju finansijske godine.
- (2) Banka koja posluje kraće od tri godine može primjenjivati procjene budućeg poslovanja pri izračunu relevantnog pokazatelja, pod uslovom da počne upotrebljavati historijske podatke čim postanu raspoloživi.
- (3) Kada banka može dokazati Agenciji da bi, zbog spajanja, odnosno pripajanja, preuzimanja ili prodaje banke ili druge aktivnosti, primjena trogodišnjeg prosjeka za izračunavanje relevantnog pokazatelja dovela do neadekvatne procjene kapitalnog zahtjeva za operativni rizik, Agencija može odobriti banci izmjenu izračunavanja na način da uzme u obzir takve događaje. U takvim slučajevima, Agencija može i sama zahtijevati da banka izmijeni svoje izračunavanje.
- (4) Ako je za neki period relevantni pokazatelj negativan ili jednak nuli, banka ne uzima u obzir taj podatak prilikom izračunavanja trogodišnjeg prosjeka. Banka izračunava trogodišnji prosjek na način da se zbir pozitivnih vrijednosti podijeli sa brojem pozitivnih vrijednosti.

Član 109.

Relevantni pokazatelj

- (1) Banka primjenjuje Međunarodne računovodstvene standarde, te relevantni pokazatelj iskazuju kao zbir elemenata navedenih u Tabeli 16. ovog stava. Banka uključuje svaki element u zbir sa njegovim pozitivnim ili negativnim predznakom.

Tabela 16.
1. Kamatni i slični prihodi
2. Kamatni i slični rashodi
3. Prihodi od dionica i ostalih vrijednosnih papira s varijabilnim/ fiksnim prihodom
4. Prihodi od naknada i provizija
5. Rashodi od naknada i provizija
6. Neto dobit ili gubitak iz finansijskoga poslovanja, koji obuhvata: - neto prihod/ rashod od promjene vrijednosti vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha – izvještaj o ukupnom rezultatu za period, - neto dobit/ gubitak po osnovu prodaje vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju, - neto kursne razlike
7. Ostali prihodi iz operativnog poslovanja

- (2) Banka prilikom izračunavanja relevantnog pokazatelja ne uključuje:
 - a) troškove ispravki vrijednosti **bilansne izloženosti** i rezervisanja za pokriće očekivanih kreditnih gubitaka za vanbilansne stavke, kao ni prihode po osnovu smanjenja istih, te operativne troškove poslovanja,
 - b) neto dobit/gubitak od **prodaje stavki finansijske imovine iz bankarske knjige,**
 - c) vanredne prihode i
 - d) prihode **po osnovu ugovora o osiguranju.**
- (3) Izuzetno, banka prilikom izračunavanja relevantnog pokazatelja uključuje troškove naknada za plaćene eksternalizovane usluge koje su pružile treće strane koje nisu matično društvo banke, podređeno društvo banke ili podređeno društvo matičnog društva.

Član 110.

Standardizovani pristup

- (1) Prema standardizovanom pristupu, banka raspoređuje svoje aktivnosti u poslovne linije navedene u Tabeli 17. ovog člana u skladu sa principima iz člana 111. ove odluke.
- (2) Banka izračunava kapitalni zahtjev za operativni rizik kao trogodišnji prosjek zbira godišnjih kapitalnih zahtjeva za sve poslovne linije iz Tabele 17. ovog člana. Godišnji kapitalni zahtjev za svaku poslovnu liniju jednak je proizvodu odgovarajućeg beta faktora navedenog u toj Tabeli i dijela relevantnog pokazatelja raspoređenog u pripadajuću poslovnu liniju.
- (3) Tokom bilo koje godine banka može netirati negativne kapitalne zahtjeve koji su posljedica negativnog dijela relevantnoga pokazatelja u bilo kojoj poslovnoj liniji sa pozitivnim kapitalnim zahtjevima u drugoj poslovnoj liniji bez ograničenja. Međutim, ako je ukupni kapitalni zahtjev za sve poslovne linije tokom određene godine negativan, banka kao ulazni podatak za brojnik za navedenu godinu upotrebljava vrijednost nula.
- (4) Banka izračunava trogodišnji prosjek zbira iz stava (2) ovog člana na osnovu podataka za posljednja tri dvanaestomjesečna perioda na kraju finansijske godine. Kada nisu dostupni revidirani podaci, banka može koristiti i nerevidirane podatke.
Kada banka može dokazati Agenciji da bi, zbog spajanja odnosno pripajanja, preuzimanja ili prodaje banke ili aktivnosti, primjena trogodišnjeg prosjeka za izračunavanje relevantnog pokazatelja dovela do neadekvatne procjene kapitalnog zahtjeva za operativni rizik, Agencija može odobriti banci izmjenu izračuna na način da uzme u obzir takve događaje. U takvim okolnostima, Agencija može i sama zahtijevati da banka izmijeni svoj izračun. Kada banka posluje kraće od tri godine može se koristiti poslovnim procjenama budućeg poslovanja pri izračunu relevantnog pokazatelja, pod uslovom da počne upotrebljavati historijske podatke čim postanu raspoloživi.

Tabela 17.		
Poslovne linije	Popis aktivnosti	Postotak (beta faktor)
Korporativno finansiranje	Usluge pokroviteljstva emisije (underwriting), odnosno prodaje finansijskih instrumenta uz obavezu otkupa. Usluge povezane sa pružanjem usluga pokroviteljstva emisije (underwriting), odnosno prodaje dužničkih ili vlasničkih instrumenata. Investicijsko savjetovanje. Poslovi savjetovanja društava u vezi s strukturom kapitala, poslovnom strategijom i sličnim pitanjima, te davanje savjeta i pružanje usluga koje se odnose na spajanja i kupovinu društava. Poslovi investicijskog istraživanja i finansijske analize, kao i ostali oblici općih preporuka koje se odnose na transakcije sa finansijskim instrumentima.	18 %
Trgovanje i prodaja	Trgovanje za svoj račun. Poslovi posredovanja pri sklapanju poslova na novčanom tržištu. Zaprimanje i prijenos naloga u vezi sa jednim ili više finansijskih instrumenata. Izvršavanje naloga za račun klijenata. Usluge pokroviteljstva emisije (underwriting), odnosno prodaje finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa. Upravljanje multilateralnom trgovinskom platformom	18 %
Brokerski poslovi sa stanovništvom (poslovi sa fizičkim licima i malim i srednjim preduzećima koji zadovoljavaju kriterije iz člana 63. ove odluke za kategoriju izloženosti	Zaprimanje i prijenos naloga u vezi sa jednim ili više finansijskih instrumenata. Izvršavanje naloga za račun klijenta. Usluge pokroviteljstva emisije (underwriting), odnosno prodaje finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa.	12 %

prema stanovništvu)		
Poslovno bankarstvo	Primanje depozita ili drugih povratnih sredstava. Kreditiranje. Finansijski lizing. Garancije i preuzete obaveze.	15 %
Poslovanje sa stanovništvom (poslovi sa fizičkim licima i malim i srednjim preduzećima koji zadovoljavaju kriterije iz člana 63. ove odluke za kategoriju izloženosti prema stanovništvu)	Primanje depozita ili drugih povratnih sredstava. Kreditiranje. Finansijski lizing. Garancije i preuzete obaveze.	12 %
Plaćanja i poravnanja/namirenja	Usluge platnog prometa. Izdavanje instrumenata plaćanja i upravljanje njima.	18 %
Agencijske usluge	Deponovanje i administriranje finansijskih instrumenata za račun klijenata, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge, kao što su upravljanje novčanim sredstvima, odnosno kolateralom.	15 %
Upravljanje imovinom	Upravljanje portfeljima. Upravljanje investicijskim fondom Ostali oblici upravljanja imovinom.	12 %

Napomena: banka iz popisa aktivnosti koristi aktivnosti koje su karakteristične za njeno poslovanje i tržište na kojem posluje.

Član 111.

Načela za raspoređivanje u poslovne linije

- (1) Banka utvrđuje i dokumentuje posebne politike i kriterije za raspoređivanje relevantnog pokazatelja za postojeće poslovne linije i aktivnosti u standardizovani okvir iz člana 110. ove odluke. Banka, prema potrebi, revidira i prilagođava navedene politike i kriterije novim ili promijenjenim poslovnim aktivnostima i rizicima.
- (2) Banka primjenjuje sljedeća načela za raspoređivanje u poslovne linije:
 - a) banka sve aktivnosti raspoređuje u poslovne linije na način koji osigurava sveobuhvatnost i međusobnu isključivost;
 - b) ako se neka aktivnost ne može jednostavno rasporediti u poslovnu liniju, ali predstavlja pomoćnu aktivnost aktivnosti uključenoj u određenu poslovnu liniju, banka istu raspoređuje u poslovnu liniju u koju se svrstava aktivnost koju predmetna aktivnost podržava. Ako pomoćna aktivnost podržava aktivnost iz više od jedne poslovne linije, banka primjenjuje objektivne kriterije raspoređivanja;
 - c) ako se neka aktivnost ne može rasporediti ni u jednu poslovnu liniju, za tu aktivnost banka se koristi poslovnom linijom sa najvećim postotkom. Istom poslovnom linijom koristi se i za sve pripadajuće pomoćne aktivnosti;
 - d) banka može primjenjivati metode koje se primjenjuju za određivanje internih cijena za raspoređivanje relevantnog pokazatelja po poslovnim linijama. Troškovi nastali u jednoj poslovnoj liniji koji se mogu pripisati drugoj poslovnoj liniji mogu se prerasporediti u poslovnu liniju na koju se odnose;

- e) raspoređivanje aktivnosti u poslovne linije za potrebe izračunavanja kapitalnog zahtjeva za operativni rizik primjenjuje se dosljedno sa kategorijama kojima se banka koristi za kreditni i tržišni rizik;
- f) uprava banke je odgovorna za politiku raspoređivanja u poslovne linije koja je pod kontrolom nadzornog odbora banke;
- g) banka osigurava nezavisnu provjeru postupaka raspoređivanja aktivnosti u poslovne linije.

Član 112.

Kriteriji za standardizovani pristup

Kriteriji iz člana 106. stava (1) ove odluke su sljedeći:

- a) banka uspostavlja adekvatno dokumentovan sistem procjene i upravljanja operativnim rizikom sa jasno dodijeljenim odgovornostima za taj sistem. Banka utvrđuje svoju izloženost operativnom riziku, te prati relevantne podatke o operativnom riziku, uključujući podatke o značajnim materijalnim gubicima. Predmetni sistem podliježe redovnim nezavisnim provjerama koje provodi interno ili eksterno lice koje ima potrebno znanje za provođenje takvih provjera;
- b) procjenjivanje operativnog rizika banke mora biti čvrsto integrirano u procese upravljanja rizicima banke. Njegovi rezultati sastavni su dio postupka praćenja i kontrole profila rizičnosti za operativni rizik banke;
- c) uspostavljen sistem izvještavanja uprave i nadzornog odbora o izloženosti operativnom riziku i uspostavljene postupke za poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na osnovu informacija iz izvještaja rukovodstvu.

Član 113.

Kombinovana primjena različitih pristupa

- (1) Banka je dužna od Agencije zatražiti odobrenje za primjenu kombinacije jednostavnog pristupa i standardizovanog pristupa samo u izuzetnim okolnostima, kao što je preuzimanje novog dijela poslovanja, što može zahtijevati privremeni prelazni period za primjenu standardizovanog pristupa.
- (2) Agencija će izdati odobrenje iz stava (1) ovog člana samo ako banka preuzme obavezu da će početi sa primjenom standardizovanog pristupa u utvrđenom vremenskom roku, koji je odobren od strane Agencije.

VIII KAPITALNI ZAHTEJEVI ZA TRŽIŠNI RIZIK

ZAHTEJEV ZA KNJIGU TRGOVANJA

Član 114.

Zahtjevi za knjigu trgovanja

- (1) Knjiga trgovanja u skladu sa članom 2. tačka oo) Zakona o bankama znači sve pozicije u finansijskim instrumentima i robi koje banka ima sa namjerom trgovanja ili da bi se zaštitile pozicije koje ima sa namjerom trgovanja. Pozicije u knjizi trgovanja ne smiju imati ograničenja njihove utrživosti ili ih je moguće zaštititi od rizika.
- (2) Knjiga trgovanja obuhvata sve stavke koje se u skladu sa primjenjivim računovodstvenim standardima raspoređuju u kategoriju finansijska imovina ili obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha banke (stavke namijenjene trgovanju).
Agencija može pojedini instrument, ako utvrdi da nije korišten za trgovanje, isključiti iz knjige trgovanja banke, bez obzira na njegov raspored prema primjenjivim računovodstvenim standardima. Agencija može pojedini instrument, ako utvrdi da je određen

instrument korišten za trgovanje, uključiti u knjigu trgovanja banke, bez obzira na njegov raspored prema primjenjivim računovodstvenim standardima.

- (3) Namjera trgovanja dokazuje se na osnovu strategija, politika i procedura koje banka određuje radi upravljanja pozicijom ili portfeljem u skladu sa čl. 115 i 116. ove odluke.
- (4) Pozicije koje se drže sa namjerom trgovanja su one pozicije koje se drže isključivo u svrhu kratkoročne prodaje i/ili s ciljem ostvarivanja dobiti od stvarnih ili očekivanih kratkoročnih razlika između kupovnih i prodajnih cijena ili drugih promjena u cijenama ili kamatnim stopama. Ove pozicije obuhvataju pozicije u vlastitom trgovanju i pozicije koje proizlaze iz pružanja usluga klijentima i iz obavljanja poslova kreiranja tržišta.
- (5) Banka je dužna uspostaviti i održavati adekvatne sisteme internih kontrola za upravljanje i procjenu vrijednosti knjige trgovanja u skladu sa članom 115. ove odluke.
- (6) **Pozicije u knjizi trgovanja podliježu regulatornim zahtjevima za vrednovanje iz člana 117. ove odluke.**
- (7) Banka može uključiti instrument interne zaštite u izračun kapitalnih zahtjeva za pozicijski rizik ako se oni drže sa namjerom trgovanja i ako su ispunjeni zahtjevi iz člana 118. ove odluke.
- (8) Ugrađeni finansijski derivati koji se u skladu sa odredbama MRS/MSFI smatra samostalnim finansijskim derivatom, a koji ne ispunjava uslove iz stava (1) ovog člana, neće se smatrati pozicijom knjige trgovanja i neće se uključivati u izračunavanje potrebnog kapitala za tržišne rizike.

Ako ugrađeni finansijski derivat ne predstavlja poziciju knjige trgovanja, banka je dužna na odgovarajući način pratiti, mjeriti i upravljati rizicima koji iz njega proizlaze, te ih uzeti u obzir u postupku interne procjene adekvatnosti kapitala u bankama.

Član 115.

Upravljanje pozicijama u knjizi trgovanja

- (1) Banka je dužna imati jasno definisane politike i procedure za sveobuhvatno upravljanje knjigom trgovanja, koje moraju obuhvatiti najmanje sljedeće:
 - a) aktivnosti koje banka smatra trgovanjem i koje čine sastavni dio knjige trgovanja za potrebe izračunavanja kapitalnih zahtjeva,
 - b) mjeru u kojoj se pozicija može dnevno vrednovati po tržišnoj vrijednosti na aktivnom, likvidnom, dvosmjernom tržištu,
 - c) za pozicije koje se vrednuju po internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti, mjeru u kojoj banka može:
 - a. identifikovati sve značajne rizike pozicije;
 - b. zaštititi se od svih značajnih rizika pozicije instrumentima za koje postoji aktivno, likvidno, dvosmjerno tržište;
 - c. izvesti pouzdane procjene ključnih pretpostavki i parametara koji se koriste u internoj metodologiji za procjenu vrijednosti;
 - d) mjeru u kojoj banka može i dužna je ostvariti vrednovanje pozicije koja se može dosljedno eksterno vrednovati;
 - e) mjeru u kojoj bi zakonska ograničenja ili drugi operativni zahtjevi mogli umanjiti sposobnost banke da izvrši likvidaciju pozicija ili zaštititi pozicije u kratkom roku;
 - f) mjeru u kojoj banka može i dužna je aktivno upravljati rizicima koji proizlaze iz pozicija u okviru njenih poslova trgovanja;
 - g) mjeru u kojoj banka može prenijeti rizik ili pozicije između bankarske knjige i knjige trgovanja, te kriterije za takve prenose **u skladu sa članom 116. ove odluke.**
- (2) Prilikom upravljanja svojim pozicijama ili skupom pozicija u knjizi trgovanja, banka je dužna obezbijediti sljedeće:
 - a) jasno dokumentovanu strategiju trgovanja za pozicije/instrumente ili portfolija, odobrenu od strane nadzornog odbora banke, koja uključuje očekivani period držanja;

- b) jasno definisane politike i procedure za aktivno upravljanje pozicijama preuzetim u organizacionim dijelovima banke za trgovanje. Te politike i procedure uključuju sljedeće elemente:
- a. koje je pozicije moguće zauzeti u odjeljenju za trgovanje (engl. trading desk),
 - b. utvrđeni su limiti za pojedinačne pozicije, čiju iskorištenost i eventualno prekoračenje banka kontinuirano i redovno prati, te periodično provjerava njihovu adekvatnost,
 - c. ovlaštenja pojedinih ovlaštenih zaposlenih za zauzimanje pozicija i upravljanje pozicijama u okviru utvrđenih limita i u skladu sa usvojenom strategijom trgovanja,
 - d. izvještavanje nadzornog odbora i uprave banke o pozicijama koje se vode u knjizi trgovanja, kao sastavni dio procesa upravljanja rizicima banke,
 - e. aktivno praćenje pozicija zasnovano na relevantnim izvorima tržišnih informacija i procjeni utrživosti ili mogućnosti zaštite date pozicije ili rizika koji iz nje proizilaze, uključujući i procjenu kvaliteta i dostupnosti ulaznih tržišnih informacija koje se koriste u procesu vrednovanja, odnosno procjenu nivoa prometa na tržištu i veličine pozicija kojima se trguje na tržištu,
 - f. aktivne postupke i kontrole za sprečavanje prevara;
- c) jasno definisane politike i procedure za praćenje pozicija u skladu sa strategijom trgovanja, uključujući praćenje prometa i pozicija za koje je inicijalni predviđeni period držanja prekoračen.

Član 116.

Uključivanje i reklasifikacija pozicija u knjigu trgovanja

- (1) Banka je dužna imati jasno definirane politike i postupke za određivanje pozicija koje se uključuju u knjigu trgovanja u svrhu izračuna njihovih kapitalnih zahtjeva u skladu sa zahtjevima iz člana 114. ove odluke i definicije knjige trgovanja, uzimajući u obzir uspostavljene procedure u upravljanju rizicima u banci. Banka je dužna u potpunosti dokumentirati poštivanje tih politika i postupaka, čija se primjena kontinuirano ocjenjuje u okviru programa interne revizije u banci.
- (2) Banka je dužna uspostaviti jasno definisane politike kako bi utvrdile vanredne okolnosti kojima se opravdava reklasifikacija pozicije iz knjige trgovanja kao pozicije iz bankarske knjige ili, obrnuto, reklasifikacija pozicije iz bankarske knjige kao pozicije iz knjige trgovanja za potrebe određivanja kapitalnih zahtjeva u skladu sa zahtjevima Agencije. Banka je dužna preispitati te politike najmanje jedanput godišnje.
- (3) Agencija izdaje odobrenje banci da se pozicija iz knjige trgovanja reklasificira kao pozicija iz bankarske knjige ili, obrnuto, pozicija iz bankarske knjige kao pozicija iz knjige trgovanja za potrebe određivanja kapitalnih zahtjeva samo ako je banka dostavila Agenciji pisane dokaze o tome da je njena odluka o reklasifikaciji te pozicije rezultat vanrednih okolnosti koje su usklađene s politikama koje je banka utvrdila u skladu sa stavkom (2) ovog člana. U tu svrhu banka osigurava dovoljne dokaze o tome da pozicija više ne ispunjava uslov da bude klasifikovana kao pozicija u knjizi trgovanja ili u bankarskoj knjizi u skladu sa zahtjevima ovog člana.
- (4) Odluku banke iz stave (3) ovog člana odobrava nadzorni odbor banke.
- (5) Kada Agencija izda odobrenje za reklasifikaciju pozicije u skladu sa odredbama stava (3) ovog člana, banka koja je to odobrenje dobila:
- a) javno objavljuje, bez odgode,
 - 1) informaciju da je njena pozicija reklasificirana i
 - 2) ako je efekat te reklasifikacije smanjenje kapitalnih zahtjeva banke, veličinu tog smanjenja i
 - b) ako je efekat te reklasifikacije smanjenje kapitalnih zahtjeva banke, ne priznaje taj efekat do dospijeca pozicije.

- (6) Banka izračunava neto promjenu iznosa svojih kapitalnih zahtjeva koji proizilaze iz reklasifikacije pozicije kao razliku između kapitalnih zahtjeva odmah nakon reklasifikacije i kapitalnih zahtjeva neposredno prije reklasifikacije, od kojih se svaki izračunavaju u skladu s članom 38. ove odluke. Prilikom izračuna u obzir se uzimaju samo efekti reklasifikacije.
- (7) Reklasifikacija pozicije u skladu s ovim članom odluke je neopoziva.

Član 117.

Regulatorni zahtjevi za vrednovanje

- (1) Sve pozicije u knjizi trgovanja i bankarskoj knjizi koje se vrednuju po fer vrijednosti podliježu standardima regulatornih zahtjeva za vrednovanja iz ovog člana odluke. Banka je posebno dužna osigurati da se regulatornim vrednovanjem njenih pozicija iz knjige trgovanja postiže odgovarajući nivo pouzdanosti u odnosu na dinamičnu prirodu pozicija iz knjige trgovanja i pozicija u bankarskoj knjizi koje se vrednuju po fer vrijednosti, zahtjeve za regulatornu ispravnost, te način postupanja u svrhu adekvatnog izračuna kapitalnih zahtjeva za pozicije iz knjige trgovanja i bankarske knjige koje se vrednuju po fer vrijednosti.
- (2) Banka uspostavlja i održava odgovarajuće sisteme internih kontrola koji omogućuju razborite i pouzdane procijene vrijednosti. Ti sistemi internih kontrola uključuju sljedeće elemente:
 - a) dokumentovane politike i procedure za postupak procjene vrijednosti, uključujući jasno definirane odgovornosti različitih učesnika uključenih u postupak utvrđivanja vrijednosti, izvore tržišnih informacija i provjere njihove primjerenosti, smjernice za upotrebu interno definiranih parametara od strane banke koji odražavaju pretpostavke banke o tome šta učesnici na tržištu koriste za utvrđivanje cijene pozicije, učestalost neovisnih procjena, vremenski okvir preuzimanja cijena ostalih tržišnih parametara za potrebe vrednovanja, uslove i postupke za prilagođavanje procjene vrijednosti, postupke kontinuiranog mjesečnog i ad hoc potvrđivanja;
 - b) uspostavu adekvatne organizacione strukture koja osigurava razdvojenost nespojivih funkcija u pogledu ugovaranja, operativnog procesuiranja, knjigovodstvenog evidentiranja, izvještavanja i odlučivanja, te jasno definiranje nadležnosti članova uprave banke za navedene funkcije;
 - c) uspostavljenje sistema izvještavanja organizacionog dijela odgovornog za vrednovanje pozicija neovisno od organizacionog dijela koji obavlja operativno poslove trgovanja, kao i redovito izvještavanje uprave banke.
- (3) Banka mora vrednovati pozicije knjige trgovanja po fer vrijednosti najmanje jednom dnevno. Promjene vrijednosti tih pozicija iskazuju se u bilansu uspjeha – izvještaju o ukupnom rezultatu za period banke.
- (4) Banka vrši vrednovanje pozicija po tržišnim cijenama kada je to moguće, uključujući i situacije kada primjenjuju izračun kapitalnih zahtjeva za knjigu trgovanja i pozicija u bankarskoj knjizi koje se vrednuju po fer vrijednosti. Vrednovanje po trenutnim tržišnim cijenama vrši se najmanje jednom dnevno prema lako dostupnim cijenama zatvaranja tih pozicija, dobivenim od međusobno neovisnih izvora. Primjeri takvih cijena su cijene sa berze.
- (5) Pri vrednovanju po tržišnoj vrijednosti banka upotrebljava ponuđenu ili traženu cijenu u zavisnosti koja je niža, osim ako banka može završiti trgovanje po srednjoj tržišnoj cijeni. Ako se banka koristi tim odstupanjem, ona svakih šest mjeseci izvještava Agenciju o tim pozicijama i dostavlja dokaze (npr. zaključnice) o tome da može završiti trgovanje po srednjoj tržišnoj cijeni.
- (6) Ako vrednovanje po tržišnoj vrijednosti nije moguće, banka konzervativno vrednuje po internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti svoje pozicije i portfelje, uključujući i onda kad izračunavaju kapitalne zahtjeve za pozicije u knjizi trgovanja i pozicija u bankarskoj knjizi koje se vrednuju po fer vrijednosti.
- (7) Pri primjeni vrednovanja po internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti, banka je dužna ispunjavati sljedeće zahtjeve:

- a) uprava banke mora biti upoznata sa elementima knjige trgovanja ili s drugim pozicijama po fer vrijednosti za koje se primjenjuje vrednovanje po internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti i razumije značenje neizvjesnosti koja na taj način nastaje pri izvještavanju o riziku/efektu poslovanja;
 - b) banka usklađuje ulazne tržišne parametre sa tržišnim cijenama ako je to moguće i učestalo procjenjuje primjerenost ulaznih tržišnih parametara za određenu poziciju koja se vrednuje, kao i parametre za internu metodologiju vrednovanja pozicija;
 - c) ako su dostupne, banka upotrebljavaju metodologije vrednovanja koje predstavljaju prihvaćenu tržišnu praksu za pojedine finansijske instrumente ili robu;
 - d) ako banka sama razvije internu metodologiju utvrđivanja vrijednosti, ona se mora zasnivati na primjerenim pretpostavkama koje su procijenili i ispitali odgovarajući kvalificirani subjekti koji nisu sudjelovali u razvoju interne metodologije za utvrđivanje vrijednosti. Interna metodologija utvrđivanja vrijednosti pozicija mora biti razvijena ili odobrena neovisno o onima koji zauzimaju pozicije trgovanja i mora biti nezavisno testirana, uključujući validaciju matematičkih izračuna, pretpostavki i programskog provođenja;
 - e) banka je dužna imati formalne postupke za kontrolu promjene i imati sigurnu kopiju za internu metodologiju za utvrđivanje vrijednosti pozicija, te je povremeno upotrebljavati za provjeru vrednovanja;
 - f) banka pri upravljanju rizikom mora poduzeti mjere na otklanjanju identifikovanih slabosti interne metodologije utvrđivanja vrijednosti koje upotrebljava i znati kako ih na najbolji način uzeti u obzir kod rezultata vrednovanja;
 - g) interne metodologije utvrđivanja vrijednosti podliježu redovnim ocjenama sa ciljem utvrđivanja tačnosti njihova djelovanja, pri čemu te ocjene uključuju procjenu kontinuirane primjerenosti pretpostavki, analizu dobitaka i gubitaka u odnosu na faktore rizika i usporedbu završnih vrijednosti s rezultatima interne metodologije utvrđivanja vrijednosti.
- (8) Uz dnevno vrednovanje po tržišnoj vrijednosti ili internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti, banka je dužna provoditi neovisnu provjeru cijena. Provjeru tržišnih cijena i ulaznih parametara za internu metodologiju utvrđivanja vrijednosti provodi osoba ili organizaciona jedinica koja je neovisna o osobama ili organizacionim jedinicama koje ostvaruju koristi od knjige trgovanja, najmanje jednom mjesečno ili češće, zavisno od prirode tržišta ili aktivnosti trgovanja. Ako neovisni izvori formiranja cijena nisu dostupni ili su nerealni, postoji potreba za primjenom razboritog postupanja, kao što je prilagođavanje vrednovanja.
- (9) Banka je dužna da uspostavi i održava procedure za razmatranje prilagođavanja vrijednosti.
- (10) Kada se koriste vrednovanjem provedenim od strane treće osobe ili vrednovanjem po internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti, banka sama procjenjuje hoće li primjenjivati prilagođavanje vrednovanja. Osim toga, banka razmatra postojanje potrebe za prilagodbom za manje likvidne pozicije i redovito procjenjuje njihovu kontinuiranu primjerenost. Banka procjenjuje potrebu za prilagođavanjima vrednovanja neizvjesnih ulaznih parametara koji se upotrebljavaju u internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti, pri čemu je banka dužna Agenciji dokumentovati na adekvatan i pouzdan način izvršenu procjenu potreba za prilagodbama u internoj metodologiji.

Član 118.

Interna zaštita

- (1) Interna zaštita posebno mora ispunjavati sljedeće zahtjeve:
- a) osnovna namjena nije izbjegavanje ili smanjenje kapitalnih zahtjeva;
 - b) adekvatno je dokumentirana i podliježe posebnim postupcima internog odobrenja i revizije;

- c) na internu zaštitu se primjenjuju tržišni uslovi;
 - d) tržišnim rizikom koji nastaje internom zaštitom dinamično se upravlja u knjizi trgovanja u skladu s odobrenim limitima;
 - e) pažljivo se prati u skladu sa odgovarajućim postupcima koji su utvrđeni internim aktima banke.
- (2) Zahtjevi iz stava (1) ovog člana primjenjuju se ne dovodeći u pitanje zahtjeve koji se odnose na zaštićene pozicije u bankarskoj knjizi.
- (3) Predmet interne zaštite mogu biti samo instrumenti čija se vrijednost može utvrditi na priznatom tržištu.

Član 119.

Kapitalni zahtjevi za tržišni rizik

- (1) Banka izračunava kapitalne zahtjeve za tržišni rizik svih pozicija iz knjige trgovanja i iz bankarske knjige, a koje su podložne valutnom riziku ili robnom riziku u skladu sa standardizovanim pristupom, na način da sabere kapitalne zahtjeve za:
- a) kapitalni zahtjevi za rizik pozicija u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na kapitalne zahtjeve za rizik pozicije;
 - b) kapitalni zahtjevi za valutni rizik u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na kapitalne zahtjeve za valutni rizik;
 - c) kapitalni zahtjevi za robni rizik u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na kapitalne zahtjeve za robni rizik.
- (2) Agencija može naknadno propisati dodatne zahtjeve u smislu pristupa za izračun kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik, te izvještavanja po istom, u zavisnosti od opravdanosti uvođenja takvih zahtjeva.

KAPITALNI ZAHTJEV ZA POZICIJSKI RIZIK

Član 120.

Kapitalni zahtjevi za pozicijski rizik

Kapitalni zahtjev za pozicijski rizik banke je zbir kapitalnog zahtjeva za opći i specifični rizik njenih pozicija u dužničkim i vlasničkim instrumentima.

Član 121.

Specifični i opći rizici

- (1) Rizik pozicije za dužnički ili vlasnički finansijski instrument (ili dužnički ili vlasnički finansijski derivati) dijeli se na dva sastavna dijela u svrhu izračunavanja kapitalnih zahtjeva za specifični i opći rizik.
- (2) Specifični rizik se odnosi na rizik promjene cijene pojedinog finansijskog instrumenta uslijed faktora vezanih za njegovog izdavaoca ili u slučaju finansijskih derivata izdavaoca osnovnog finansijskog instrumenta na koji se finansijski derivat odnosi.
- (3) Opći rizik je rizik promjene cijene pojedinog finansijskog instrumenta uslijed promjene u nivou kamatnih stopa (u slučaju dužničkih ili derivatnih dužničkih instrumenata kojima se trguje) ili uslijed kretanja cijena na tržištu kapitala (u slučaju vlasničkih ili derivatnih vlasničkih instrumenata), koja nisu povezana sa posebnim karakteristikama pojedinačnih finansijskih instrumenata.

Član 122.

Netiranje

- (1) Apsolutni iznos dugih (kratkih) pozicija banke koji prelazi iznos njenih kratkih (dugih) pozicija u istovrsnim vlasničkim, dužničkim i zamjenjivim vrijednosnim papirima, te identičnim finansijskim futures-ima, opcijama, varantima, smatra se njenom neto pozicijom u

svakome od tih različitih instrumenata. Pri izračunavanju neto pozicije sa pozicijama u finansijskim derivatima postupa se kako je utvrđeno u čl. 124. do 126. ove odluke. Ulaganja banke u vlastite dužničke instrumente ne uključuju se u izračun kapitalnog zahtjeva za specifični rizik u skladu sa članom 129. ove odluke.

Za potrebe netiranja pozicija istovrsni instrumenti se smatraju instrumentima koji imaju istog emitenta, nose istu kamatnu stopu, imaju isti rok dospijeca, nominirani su u istoj valuti i imaju isti pravni položaj u slučaju provođenja stečajnog postupka.

- (2) Sve neto pozicije, nezavisno od predznaka, moraju se na dnevnoj osnovi prije njihovog sabiranja konvertirati u izvještajnu valutu banke po važećem srednjem kursu CBBiH.

Član 123.

Opća pravila za raščlanjivanje pozicija pojedinačnih instrumenata

Pozicije pojedinačnih instrumenata utvrđene u čl. 124. do 126. ove odluke raščlanjuju se na osnovne pozicije na sljedeći način:

- a) ukoliko je osnovni finansijski instrument dužnički instrument:
- 1) na dužnički instrument, gdje cijena (kamatna stopa) pojedinačnog instrumenta zavisi od specifično definisanog osnovnog dužničkog instrumenta na koji se odnosi, i/ili
 - 2) na hipotetički instrument (odražavaju opći rizik pozicije - nespecifični rizik pozicije) koji pokriva rizik kamatne stope koji nastaje uslijed budućih plaćanja i primanja novčanih tokova (uključujući hipotetička plaćanja i primanja);
 - 3) na dužničke instrumente i hipotetičke dužničke instrumente zajedno;
- b) ukoliko je osnovni instrument vlasnički instrument, na hipotetičke pozicije u pojedinačnim vlasničkim instrumentima, korpe vlasničkih instrumenata, ili indekse vlasničkih instrumenata;
- c) ukoliko je osnovni instrument roba, na hipotetičke pozicije u robama na koje se odnose.

Član 124.

Tretman futures i forward ugovora

- (1) Futures i forward ugovori na kamatne stope i buduće obaveze kupovine ili prodaje dužničkih instrumenata tretiraju se kao kombinacije dugih i kratkih pozicija. Duga pozicija u futures ugovorima na kamatne stope tretira se kao kombinacija pozicije obaveze sa dospelim jednakim datumu isporuke futuresa i pozicije imovine s datumom dospelja jednakim dospelju instrumenta ili zamišljene pozicije na koje se odnosi predmetni futures. Slično tome, prodani forward ugovor na kamatne stope tretira se kao duga pozicija sa dospelim jednakim datumu namirenja uvećanim za ugovorni period, te kratka pozicija sa dospelim jednakim datumu namirenja. I obaveza i imovina uključuju se u prvu kategoriju navedenu u Tabeli 18. člana 129. ove odluke koja se primjenjuje za izračun kapitalnog zahtjeva za specifični rizik za futures i forward ugovore na kamatne stope. Buduća obaveza kupovine dužničkog instrumenta tretira se kao kombinacija obaveze sa dospelim na datum isporuke te duge (promptne) pozicije u samom dužničkom instrumentu. Navedena obaveza uključuje se u prvu kategoriju navedenu u Tabeli 18. člana 129. ove odluke, za potrebe specifičnog rizika, a dužnički instrument u odgovarajuću odnosnu kolonu iz iste Tabele.
- (2) Za potrebe ovog člana „duga pozicija” je pozicija banke u kojoj je fiksno određena kamatna stopa koju će primiti u nekom budućem trenutku, dok je „kratka pozicija” pozicija u kojoj je fiksno određena kamatna stopa koju će platiti u nekom budućem trenutku.

Član 125.

Opcije i varanti

- (1) Za potrebe ovog dijela odluke, opcije i varanti na kamatne stope, dužničke i vlasničke instrumente, dioničke indekse, finansijske futures-e, swapove i strane valute tretiraju se kao da su pozicije čija je vrijednost jednaka proizvodu iznosa odnosnog instrumenta na koji se

odnosi opcija i pripadajućeg delta koeficijenta. Za navedene pozicije mogu se raditi netiranja sa svim suprotnim pozicijama u istovrsnim odnosnim vrijednosnim papirima ili derivatima.

- (2) Za opcije i varante kojima se trguje na berzi, banka primjenjuje delta koeficijent koji je izračunala ta berza. Kada nije raspoloživa delta relevantne berze, deltu može izračunavati sama banka koristeći se odgovarajućom internom metodologijom utvrđivanja vrijednosti, uz odobrenje Agencije. Odobrenje se izdaje ako interna metodologija utvrđivanja vrijednosti na adekvatan način procjenjuje stopu promjene vrijednosti opcije ili varanta zbog male promjene u tržišnoj cijeni odnosnog instrumenta.

Član 126.

Tretman **kamatnih** swapova

Kamatni swapovi tretiraju se na isti način kao bilansni instrumenti. Kamatni swapovi na osnovu kojeg banka dobiva promjenjivu kamatnu stopu i plaća fiksnu kamatnu stopu tretiraju kao istovrsna duga pozicija u instrumentu sa promjenjivom kamatnom stopom sa dospeljećem jednakim periodu do sljedećeg određivanja kamatne stope i kratka pozicija u instrumentu sa fiksnom kamatnom stopom jednakog dospeljeća kao sam swap ugovor.

Član 127.

Tretman vrijednosnih papira prodanih na osnovu repo ugovora ili pozajmljenih vrijednosnih papira i tretman repo, reverse repo ugovora i ugovora o pozajmljivanju

Prenosilac vrijednosnih papira ili zagaranтованиh prava vezano uz vrijednosne papire u okviru repo ugovora i davalac vrijednosnih papira u zajam uključuju navedene vrijednosne papire u izračun kapitalnog zahtjeva za pozicijski rizik pod uslovom da su navedeni vrijednosni papiri pozicije iz knjige trgovanja.

Član 128.

Neto pozicije u dužničkim instrumentima

Banka je dužna da neto pozicije u **dužničkim instrumentima** klasificira prema valuti u kojoj su nominirane, te se kapitalni zahtjevi za opći i specifični rizik izračunavaju odvojeno u svakoj pojedinoj valuti.

SPECIFIČNI RIZIK

Član 129.

Kapitalni zahtjev za dužničke instrumente

- (1) Banka je dužna da raspoređuje svoje neto pozicije u knjizi trgovanja u instrumentima koje se izračunavaju u skladu s članom 122. ove odluke u odgovarajuće kategorije u Tabeli 18. na osnovu njihovih izdavaoca ili dužnika, eksternih ili internih kreditnih procjena i preostalog roka do dospeljeća, te ih zatim množi s ponderima navedenima u spomenutoj Tabeli. Banka sabira svoje ponderirane pozicije koje proizilaze iz primjene ovog člana, neovisno o tome jesu li duge ili kratke, kako bi izračunala svoje kapitalne zahtjeve za specifični rizik. U Tabeli 18. daju se kategorije dužničkih finansijskih instrumenata i utvrđeni ponderi za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za specifični rizik za dužničke finansijske instrumente:

Tabela 18.

Kategorije	Kapitalni zahtjev za specifični rizik
Dužnički vrijednosni papiri kojima bi u skladu sa standardizovanim pristupom za kreditni rizik bio dodijeljen ponder rizika 0%	0%

Dužnički vrijednosni papiri kojima bi u skladu sa standardizovanim pristupom za kreditni rizik bio dodijeljen ponder rizika 20% ili 50% i druge kvalificirajuće stavke iz stava 4. ovog člana	0,25% (preostali rok do konačnog dospijeca najviše 6 mjeseci) 1,00% (preostalo rok do konačnog dospijeca od 6 do 24 mjeseca) 1,60% (preostali rok do konačnog dospijeca više od 24 mjeseca)
Dužnički vrijednosni papiri kojima bi u skladu sa standardizovanim pristupom za kreditni rizik bio dodijeljen ponder rizika 100%	8,00%
Dužnički vrijednosni papiri kojima bi u skladu sa standardizovanim pristupom za kreditni rizik bio dodijeljen ponder rizika 150 %	12,00%

- (2) Banka je dužna izračunavati kapitalni zahtjev za specifični rizik za pokrivene obveznice koje ispunjavaju uslove za ponder rizika od 10% u skladu s članom 67. st. (3) i (4) ove odluke, kao jednu polovinu važećega kapitalnog zahtjeva za specifični rizik za drugu kategoriju u Tabeli 18.
- (3) Banka je dužna koristiti maksimalan ponder naveden u Tabeli 18. iz stava (1) ovog člana, odnosno 12% za dužničke finansijske instrumente za koje postoji povećani rizik uslijed nedovoljne solventnosti izdavaoca ili likvidnosti samog instrumenta.
- (4) Druge kvalificirajuće stavke su sljedeće:
- duge i kratke pozicije u imovini za koju nije raspoloživa kreditna procjena odabranog ECAI-a i koje ispunjavaju sve sljedeće uslove:
 - predmetna banka smatra ih dovoljno likvidnima;
 - investicijska kvaliteta im je, prema procjeni same banke, barem jednaka investicijskoj kvaliteti imovine iz drugog reda Tabele 18. stava (1) ovog člana;
 - uvrštena su na barem jedno regulisano tržište zemlje članice ili na berzi treće zemlje, pod uslovom da tu berzu priznaju nadležna regulatorna tijela predmetne zemlje članice ili na priznatoj berzi navedenoj u Prilogu III ove odluke;
 - duge i kratke pozicije u imovini koju su izdale banke koje podliježu kapitalnim zahtjevima iz ove odluke, koje odnosna banka smatra dovoljno likvidnima i čija je investicijska kvaliteta, prema procjeni same banke, barem jednaka investicijskoj kvaliteti imovine iz drugog reda Tabele 18. stava (1) ovog člana;
 - vrijednosni papiri koje izdaju banke za koje se smatra da imaju stepen kreditne kvalitete jednak ili viši od onog koji se povezuje sa 2. stepenom kreditne kvalitete u skladu sa standardizovanim pristupom za kreditni rizik izloženosti bankama, te koji podliježu nadzornim i regulatornim mjerama koji se primjenjuju u BiH ili EU.
- Banka koja primjenjuje tačke a) ili b) ovog stava dužna je imati uspostavljenu dokumentiranu metodologiju za procjenu zadovoljava li imovina zahtjeve iz navedenih tačaka i o navedenoj metodologiji obavještavati Agenciju.

Član 130.

Opći rizik

- (1) Banka može koristiti određeni pristup za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za opći rizik koji se zasniva na dospijecu (u skladu sa članom 131. ove odluke), ili na trajanju (u skladu sa članom 132. ove odluke).
- (2) Banka odabrani pristup mora primjenjivati na dosljedan način.

Član 131.

Izračun općeg rizika koji se zasniva na dospijeću

- (1) Za izračun kapitalnog zahtjeva za opći rizik sve se pozicije ponderiraju prema dospijeću u skladu sa stavom (2) ovog člana, a kako bi se izračunao iznos kapitalnog zahtjeva za te pozicije. Navedeni zahtjev se umanjuje kad se ponderirana pozicija drži zajedno uz ponderiranu poziciju suprotnog predznaka unutar istog razreda dospijeća. Taj se zahtjev također umanjuje u slučaju kad ponderirane pozicije suprotnih predznaka pripadaju različitim razredima dospijeća, pri čemu veličina smanjenja ovisi o tome pripadaju li obje spomenute pozicije istoj zoni, te o samim zonama kojima pripadaju.
- (2) Banka raspoređuje svoje neto pozicije u odgovarajuće razrede dospijeća u koloni 2. ili 3., ovisno o slučaju, u Tabeli 19. u stavu (4) ovog člana. U slučaju instrumenata sa fiksnom kamatnom stopom, pozicije se raspoređuju prema njihovom preostalom roku do dospijeća, a u slučaju instrumenata s promjenjivom kamatnom stopom prema roku preostalom do sljedećeg određivanja kamatne stope. Banka također razlikuje dužničke instrumente sa kuponom od 3% ili višim i one sa kuponom nižim od 3%, te ih na toj osnovi raspoređuje u kolonu 2. ili 3. u Tabeli 19. u stavu (4) ovog člana. Zatim svaki od njih množi sa ponderom za predmetni razred dospijeća u koloni 4. u Tabeli 19. u stavu (4) ovog člana.
- (3) Za svaki razred dospijeća banka izračunava zbir svih ponderisanih dugih pozicija i posebno sve ponderisane kratke pozicije. Iznos zbira ponderisanih dugih pozicija koji je usklađen sa zbirom ponderisanih kratkih pozicija u svakom razredu dospijeća smatra se usklađenom ponderiranom pozicijom u tom razredu dospijeća, dok se preostala duga ili kratka pozicija smatra neusklađenom ponderisanom pozicijom za isti razred dospijeća. Zatim se izračunava zbir usklađenih ponderiranih pozicija u svim razredima.
- (4) Banka izračunava zbir neusklađenih ponderisanih dugih pozicija za razrede dospijeća uključene u pojedinu zonu iz Tabele 19. u stavu (4) ovog člana, kako bi dobila neusklađene duge pozicije za svaku zonu. Slično tome, zbir neusklađenih ponderisanih kratkih pozicija za svaki razred dospijeća u pojedinoj zoni upotrebljava se za izračun neusklađene ponderirane kratke pozicije za tu zonu. Onaj dio neusklađene ponderisane duge pozicije koji je usklađen s neusklađenom ponderisanom kratkom pozicijom u istoj zoni smatra se usklađenom ponderisanom pozicijom te zone. Onaj dio neusklađene ponderisane duge pozicije ili neusklađene ponderisane kratke pozicije za zonu koji na taj način nije moguće uskladiti je neusklađena ponderisana pozicija za tu zonu.

Tabela 19.				
Zona	Razred dospijeća		Ponder (u %)	Pretpostavljena promjena kamatne stope (u %)
	Kupon od 3% ili više	Kupon manji od 3%		
Jedan	0 ≤ 1 mjesec	0 ≤ 1 mjesec	0,00	—
	> 1 ≤ 3 mjeseca	> 1 ≤ 3 mjeseca	0,20	1,00
	> 3 ≤ 6 mjeseci	> 3 ≤ 6 mjeseci	0,40	1,00
	> 6 ≤ 12 mjeseci	> 6 ≤ 12 mjeseci	0,70	1,00
Dva	> 1 ≤ 2 godine	> 1,0 ≤ 1,9 godina	1,25	0,90
	> 2 ≤ 3 godine	> 1,9 ≤ 2,8 godina	1,75	0,80
	> 3 ≤ 4 godine	> 2,8 ≤ 3,6 godina	2,25	0,75
Tri	> 4 ≤ 5 godina	> 3,6 ≤ 4,3 godine	2,75	0,75
	> 5 ≤ 7 godina	> 4,3 ≤ 5,7 godina	3,25	0,70
	> 7 ≤ 10 godina	> 5,7 ≤ 7,3 godine	3,75	0,65
	> 10 ≤ 15 godina	> 7,3 ≤ 9,3 godine	4,50	0,60
	> 15 ≤ 20 godina	> 9,3 ≤ 10,6 godina	5,25	0,60
	> 20 godina	> 10,6 ≤ 12,0 godina	6,00	0,60
		> 12,0 ≤ 20,0 godina	8,00	0,60
		> 20 godina	12,50	0,60

- (5) Iznos neusklađene ponderisane duge ili kratke pozicije u zoni jedan koji je usklađen sa neusklađenom ponderisanom kratkom ili dugom pozicijom u zoni dva je usklađena ponderisana pozicija između zone jedan i dva. Isti se izračun zatim primjenjuje i na onaj dio neusklađene ponderisane pozicije u zoni dva koji je preostao i neusklađene ponderisane pozicije u zoni tri, kako bi se izračunala usklađena ponderisana pozicija između zone dva i zone tri.
- (6) Banka može obrnuti redoslijed iz stava (5) ovog člana tako da izračuna usklađenu ponderisanu poziciju između zona dva i tri prije izračunavanja navedene pozicije između zone jedan i zone dva.
- (7) Preostali dio neusklađene ponderisane pozicije u zoni jedan zatim se usklađuje s onim što je preostalo u zoni tri, nakon što je prethodna usklađena sa zonom dva, kako bi se došlo do usklađene ponderisane pozicije između zone jedan i zone tri.
- (8) Nakon usaglašavanja u skladu sa st. (5), (6) i (7) ovog člana, preostale se pozicije sabiraju.
- (9) Kapitalni zahtjev banke izračunava se kao zbir sljedećeg:
 - a) 10% zbira usklađenih ponderisanih pozicija po svim razredima dospijeca;
 - b) 40% usklađene ponderisane pozicije u zoni jedan;
 - c) 30% usklađene ponderisane pozicije u zoni dva;
 - d) 30% usklađene ponderisane pozicije u zoni tri;
 - e) 40% usklađene ponderisane pozicije između zona jedan i dva i između zona dva i tri;
 - f) 150% usklađene ponderisane pozicije između zona jedan i tri;
 - g) 100% preostalih neusklađenih ponderisanih pozicija.

Član 132.

Izračun općeg rizika koji se zasniva na trajanju

- (1) Banka za izračun kapitalnog zahtjeva za opći rizik dužničkih instrumenata umjesto pristupa iz člana 131. ove odluke može primjenjivati pristup koji se zasniva na trajanju, pod uslovom da dosljedno primjenjuje navedeni pristup.
- (2) U skladu sa pristupom koji se zasniva na trajanju iz stava (1) ovog člana, banka izračunava prinos do dospijeca za dužničke instrumente sa fiksnom kamatnom stopom na osnovu njihove tržišne vrijednosti, koja predstavlja pretpostavljenu diskontnu stopu za taj instrument. Za instrumente sa promjenjivom kamatnom stopom, banka izračunava prinos na osnovu tržišne vrijednosti instrumenta, uz pretpostavku da glavnica dospijeva na datum sljedeće promjene kamatne stope.
- (3) Banka zatim izračunava modificirano trajanje svakoga dužničkog instrumenta na osnovu sljedeće formule:

$$\text{modificirano trajanje} = \frac{D}{1 + R}$$

gdje je:

D = trajanje izračunato u skladu sa sljedećom formulom:

$$D = \frac{\sum_{t=1}^M \frac{t \cdot C_t}{(1 + R)^t}}{\sum_{t=1}^M \frac{C_t}{(1 + R)^t}}$$

gdje je:

R = prinos do dospijeca;

C_t = gotovinsko plaćanje u vremenu t;

M = ukupno dospijee.

- (4) Banka zatim raspoređuje svaki dužnički instrument u odgovarajuću zonu u Tabeli 20. Navedeno se provodi na osnovu modificiranog trajanja za svaki instrument.

Tabela 20.		
Zona	Modificirano trajanje (u godinama)	Pretpostavljena promjena kamatne stope u %
Jedan	$> 0 \leq 1,0$	1,0
Dva	$> 1,0 \leq 3,6$	0,85
Tri	$> 3,6$	0,7

- (5) Banka zatim izračunava poziciju ponderiranu trajanjem za svaki dužnički instrument tako da pomnoži njegovu tržišnu vrijednost s njegovim modificiranim trajanjem i odgovarajućom pretpostavljenom promjenom kamatne stope za instrument sa navedenim modificiranim trajanjem (kolona 3. u Tabeli 20. stava (4) ovog člana).
- (6) Banka izračunava svoju dugu i kratku poziciju ponderiranu trajanjem unutar svake zone. Iznos zbira svih dugih pozicija ponderiranih trajanjem koje su usklađene sa zbirom svih kratkih pozicija ponderiranih trajanjem u istoj zoni smatra se usklađenom pozicijom ponderiranom trajanjem za tu zonu.
- Banka zatim izračunava neusklađene pozicije ponderirane trajanjem za svaku zonu. Nakon toga primjenjuje postupke za neusklađene ponderirane pozicije iz člana 131. st. (5) do (8) ove odluke.
- (7) Kapitalni zahtjev banke izračunava se kao zbir sljedećeg:
- 2% usklađene pozicije ponderisane trajanjem za svaku zonu;
 - 40% usklađene pozicije ponderisane trajanjem između zona jedan i dva i između zona dva i tri;
 - 150% usklađene pozicije ponderisane trajanjem između zona jedan i tri;
 - 100% preostalih neusklađenih pozicija ponderisane trajanjem.

Član 133.

Neto pozicije u vlasničkim instrumentima

- (1) Banka odvojeno izračunava zbir sve svoje neto duge pozicije i sve svoje neto kratke pozicije u skladu sa članom 122. ove odluke. Zbir apsolutnih vrijednosti neto dugih i neto kratkih pozicija predstavlja ukupnu bruto poziciju banke.
- (2) Banka izračunava, odvojeno za svako tržište, razliku između zbira neto dugih i neto kratkih pozicija. Zbir apsolutnih vrijednosti navedenih razlika ukupna je neto pozicija banke.
- (3) Pozicije u određenom vlasničkom instrumentu iskazuju se po njegovoj tržišnoj vrijednosti.
- (4) Finansijski derivati razvrstavaju se po zemljama na čijim su tržištima listirani vlasnički vrijednosni papiri koje su predmet ugovora i/ili na čijim se tržištima trguje tim vrijednosnim papirima.

Član 134.

Specifični rizik vlasničkih instrumenata

Kapitalni zahtjev za specifični rizik banke izračunavaju kao umnožak njene ukupne bruto pozicije sa 12%.

Član 135.

Opći rizik vlasničkih instrumenata

Kapitalni zahtjev za opći rizik je ukupna neto pozicija banke pomnožena sa 12%.

Član 136.

Dionički indeksi

- (1) Futuresi na osnovu dioničkog indeksa, deltom ponderisani ekvivalenti opcija na futurese na osnovu dioničkog indeksa i opcija na dionički indeks pod zajedničkim nazivom „futuresi na osnovu dioničkog indeksa” mogu se raščlaniti na pozicije u svakom od vlasničkih instrumenata u njihovu sastavu.
- (2) Kada futuresi na osnovu dioničkog indeksa nisu podijeljeni na osnovne pozicije, tretiraju se kao da je riječ o posebnom vlasničkom instrumentu. Međutim, specifičan rizik tog pojedinačnog vlasničkog instrumenta može se zanemariti ako se navedenim futuresima na osnovu dioničkog indeksa trguje na berzi te ako predstavlja relevantan indeks koji je diverzificiran na odgovarajući način.

Član 137.

Pokroviteljstvo emisije (engl.underwriting)

- (1) Banka je dužna, za pružanje usluge pokroviteljstva emisije, koristiti sljedeće postupke za izračunavanje vlastitoga kapitalnog zahtjeva. Banka prvo izračunava neto poziciju tako da umanjí poziciju proizišlu iz pružanja usluge pokroviteljstva emisije ili su predmet potpokroviteljstva trećih strana na osnovu službenih ugovora. Zatim se umanjuje neto pozicija za faktore umanjenja iz Tabele 21. ovog stava, te izračunava kapitalni zahtjev koristeći se umanjenim pozicijama proizišlima iz pružanja usluge pokrovitelja emisije. U Tabeli 21. daju se faktori umanjenja:

Tabela 21.

radni dan 0	100%
radni dan 1	90%
radni dani 2 do 3	75%
radni dan 4	50%
radni dan 5	25%
nakon radnog dana 5	0%

„Nulti radni dan” je radni dan od kojeg se banka bezuslovno obavezuje prihvatiti poznati iznos vrijednosnih papira po dogovorenoj cijeni.

- (2) Banka mora kontinuirano osigurati da ima dovoljan kapital za pokriće rizika gubitaka koji su mogući u periodu od prvobitnog preuzimanja obaveze iz radnog dana 1.
- (3) Banka je dužna da obavještava Agenciju o načinu primjene stava (1) ovog člana.

Član 138.

Kapitalni zahtjevi za pozicije u investicijskom fondu

- (1) Pozicije u investicijskom fondu podliježu kapitalnom zahtjevu za pozicijski rizik, koji uključuje specifični i opći rizik od 32%. Ne dovodeći u pitanje član 143. zajedno sa članom 142. stavom (4) ove odluke, u kojima se utvrđuje tretman zlata, pozicije u investicijskom fondu podliježu kapitalnom zahtjevu za pozicijski rizik, koji uključuje specifični i opći rizik, te valutni rizik, u visini od 40%.
- (2) Osim ako članom 140. ove odluke nije drukčije propisano, netiranje među odnosnim investicijama investicijskog fonda i drugih pozicija banke nije dopušteno.

Član 139.

Opći kriteriji za investicijski fond

- (1) Na investicijski fond može se primjenjivati pristup iz člana 140. ove odluke ako su ispunjeni **svi** sljedeći uslovi:
- investicijski fond posjeduje prospekt ili njemu sličan dokument koji sadrži sljedeće:
 - kategorije imovine u koje je investicijskom fondu dozvoljeno da ulaže;
 - ako se primjenjuju investicijski limiti, relativni limiti i metodologija njihovog izračuna;
 - ako je dopušteno ugovaranje repo ugovora i ugovora o pozajmljivanju vrijednosnih papira, politike za ograničavanje rizika druge ugovorne strane koji proizlazi iz navedenih transakcija;
 - rezultati poslovanja investicijskog fonda objavljuju se na polugodišnjoj i godišnjoj osnovi za potrebe procjene imovine i obaveza, prihoda i aktivnosti investicijskog fonda tokom izvještajnog perioda;
 - dionice ili udjeli u investicijskom fondu otkupivi su u novcu, iz imovine fonda, na dnevnoj osnovi na zahtjev imaoца udjela;
 - ulaganja u investicijski fond moraju biti odvojena od imovine društva za upravljanje investicijskim fondom;
 - mora postojati procjena rizičnosti investicijskog fonda od strane same banke ulagatelja;
 - investicijskim fondom upravljaju osobe koje podliježu nadzoru nadležnih regulatornih tijela u BiH ili EU.
- (2) Metode utvrđene u članu 140. ove odluke se također mogu koristiti za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za pozicije investicijskog fonda iz priznatih trećih zemalja, ukoliko ispunjavaju uslove utvrđene odredbama tačaka a) do f) stava (1) ovog člana i ako ih Agencija smatra prihvatljivim.

Član 140.

Posebne metode za investicijski fond

- (1) Ako banka raspolaže sa podacima na dnevnoj osnovi sa odnosnim ulaganjima na koje se pozicije investicijskog fonda odnose, može imati uvid u navedena osnovna ulaganja za potrebe izračuna kapitalnog zahtjeva za pozicijski rizik, koji uključuje specifični i opći rizik. U skladu s ovim pristupom, pozicije u investicijskom fondu tretiraju se kao pozicije u osnovnim ulaganjima investicijskog fonda.
- (2) Banka je dužna izračunavati kapitalni zahtjev za pozicijski rizik koji obuhvata specifični i opći rizik za pozicije u investicijskom fondu na osnovu pretpostavljenih pozicija koje predstavljaju strukturu i efekte eksternih indeksa ili fiksne košarice vlasničkih ili dužničkih vrijednosnih papira iz tačke a), uz poštivanje sljedećih uslova:
- politikom ulaganja investicijskog fonda zadano je oponašanje strukture i učinaka eksternog indeksa vlasničkih ili dužničkih vrijednosnih papira;
 - minimalni koeficijent korelacije između dnevnih kretanja prinosa investicijskog fonda i indeksa ili košarice vlasničkih ili dužničkih vrijednosnih papira koje prati, od 0,9, može se jasno utvrditi u razdoblju od najmanje šest mjeseci.
- (3) Ako banka nije upoznata sa strukturom odnosnih ulaganja investicijskog fonda na dnevnoj osnovi, ona može izračunavati kapitalni zahtjev za pozicijski rizik, koji obuhvata specifični i opći rizik, poštujući sljedeće uslove:
- pretpostavlja se da investicijski fond najprije ulaže do najvećeg dopuštenog iznosa u skladu sa svojom politikom ulaganja u kategoriju imovine koja nosi najveći kapitalni zahtjev za specifični i opći rizik zasebno, te potom ulaže u druge kategorije imovine padajućim redoslijedom do ispunjenja ukupnog investicijskog limita. Pozicija u investicijskom fondu tretira se kao direktno ulaganje u pretpostavljenoj poziciji;

- b) ako kapitalni zahtjev za posebni i opći rizik zajedno u skladu sa ovim stavom prelazi iznos iz člana 138. stava (1) ove odluke, kapitalni zahtjev ograničava se na navedenom nivou.
- (4) Banka se može za izračunavanje kapitalnog zahtjeva i izvještavanje o kapitalnom zahtjevu za rizik pozicije za pozicije u investicijskom fondu iz st. (1) do (3) ovog člana, u skladu sa metodama iz ovog člana, osloniti na:
- a) depozitara investicijskog fonda, pod uslovom da investicijski fond ulaže isključivo u vrijednosne papire, te deponira sve vrijednosne papire kod navedenog depozitara,
 - b) za investicione fondove koji nisu obuhvaćeni tačkom a) ovog stava, društvo za upravljanje investicionim fondom, pod uslovom da društvo za upravljanje investicionim fondom zadovoljava kriterije iz člana 69. stav (2) tačka a) ove odluke.
- Ispravnost izračuna potvrđuje eksterni revizor.

KAPITALNI ZAHTJEV ZA VALUTNI RIZIK

Član 141.

„De minimis“ i ponderisanje valutnog rizika

- (1) Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za valutni rizik ako zbir njene ukupne neto otvorene valutne pozicije i njene neto otvorene pozicije u zlatu, koje se izračunavaju u skladu sa članom 142. ove odluke prelazi 2% njenog ukupnog regulatornog kapitala.
- (2) Kapitalni zahtjev za valutni rizik izračunava se množenjem zbira njene ukupne neto otvorene valutne pozicije i njene neto otvorene pozicije u zlatu sa 12%.

Član 142.

Izračun ukupne neto valutne pozicije

- (1) Banka izračunava neto otvorenu valutnu poziciju za svaku valutu pojedinačno, uključujući izvještajnu valutu, bez izračunavanja kapitalnih zahtjeva za izvještajnu valutu i neto otvorenu poziciju u zlatu kao zbir sljedećih elemenata (sa pozitivnim ili negativnim predznakom):
 - a) neto promptna (engl. spot) pozicija u valuti (razlika između imovine i obaveza u toj valuti, uključujući nedospjele obračunate kamate u toj valuti) i neto promptna pozicija u zlatu;
 - b) neto forward pozicija, koja predstavlja razliku između svih iznosa koji će biti primljeni i svih iznosa koji će biti plaćeni na osnovu valutnih forwarda ili forwarda na zlato, valutnih futurese ili futurese na zlato, te nominalnih iznosa valutnih swapova koje nisu uključene u promptnu poziciju;
 - c) neopozive garancije i slični instrumenti na osnovu kojih će banka morati izvršiti plaćanje, kada postoji vjerovatnost da se za ta sredstva banka neće moći namiriti;
 - d) neto delta-ekvivalent ili ekvivalent zasnovan na delta-vrijednosti ukupne knjige valutnih opcija i opcija na zlato.

Delta ekvivalent pozicije u opciji izračunava se množenjem iznosa osnovnog instrumenta na koji se opcija odnosi i odgovarajućeg delta koeficijenta. Za opcije kojima se trguje na berzi, banka primjenjuje delta-koeficijent koji je izračunala ta berza. Kada takav delta-koeficijent nije dostupan, banka može primijeniti delta-koeficijent izračunat u skladu sa internom metodologijom, koja je odobrena od strane Agencije. Odobrenje se izdaje ako interna metodologija za utvrđivanje vrijednosti adekvatno procjenjuje stopu promjene vrijednosti opcije vezano uz male promjene u tržišnoj cijeni odnosnog instrumenta.
 - e) tržišna vrijednost ostalih opcija, koje nisu valutne opcije ili opcije na zlato, a čiji je predmet ugovora (osnovni instrument) iskazan u stranoj valuti.

Banka može u neto otvorenu poziciju u određenoj valuti ili neto otvorena pozicija u zlatu uključiti i buduće neto prihode/rashode koji još nisu knjigovodstveno evidentirani, ali su u potpunosti zaštićeni (npr. valutnim forward ugovorima ili sličnim ugovorima), ako takav tretman dosljedno primjenjuju u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima.

- (2) Banka prilikom izračuna neto otvorene valutne pozicije može, uz prethodno odobrenje Agencije, isključiti instrumente koje služe samo za zaštitu od negativnih efekata promjene kursa valuta na stope kapitala iz člana 38. stav (1) ove odluke.
- Navedeni instrumenti ne smiju biti namijenjeni trgovanju i svaka promjena uslova za njihovo isključenje prilikom izračunavanja neto otvorene valutne pozicije podliježe zasebnom odobrenju Agencije. Banka je dužna svojim internim aktima propisati vrste i karakteristike instrumenata koje koristi samo za ove potrebe. Isto postupanje koje podliježe istim uvjetima može se primjenjivati na pozicije koje banka ima, a koje se odnose na stavke koje su već izuzete iz regulatornog kapitala.
- (3) Banka pri izračunavanju neto otvorene pozicije u svakoj valuti i zlatu može dosljedno upotrebljavati neto sadašnju vrijednost. Banka prilikom izračuna neto otvorene valutne pozicije umanjuje stavke bilansne imovine za pripadajuće ispravke vrijednosti, a stavke vanbilansa umanjuje za rezerviranja za pokriće očekivanih kreditnih gubitke.
- (4) Otvorena valutna pozicija u određenoj valuti može biti duga ili kratka. Banka ima dugu poziciju u određenoj valuti (ili zlatu) kada je zbir stavki navedenih u stavu (1) ovoga člana pozitivan, a kratku poziciju kada je taj zbir negativan. Otvorena neto kratka ili neto duga pozicija u određenoj stranoj valuti preračunava se u KM po srednjem kursu CBBiH.
- Zatim, banka izračunava ukupnu otvorenu neto dugu poziciju kao zbir svih otvorenih neto dugih pozicija u pojedinačnim valutama, te ukupnu otvorenu neto kratku poziciju kao zbir svih otvorenih neto kratkih pozicija u pojedinačnim valutama. Veći od navedena dva iznosa predstavlja ukupnu neto valutnu poziciju banke za potrebe izračuna kapitalnih zahtjeva za valutni rizik u skladu sa članom 141. stav (2) ove odluke.

Član 143.

Valutni rizik za pozicije u investicijskom fondu

- (1) Za potrebe člana 142. ove odluke, banka je dužna tretirati udjele u investicijskom fondu u skladu sa stvarnom valutnom strukturom ulaganja tog investicijskog fonda i tako dobivene valutne pozicije uključiti prilikom izračuna neto otvorene valutne pozicije u odgovarajućoj stranoj valuti.
- (2) Banka se može osloniti na izvještaj o valutnoj strukturi ulaganja investicionog fonda:
- a) banke depozitara određenog investicijskog fonda, pod uslovom da investicijski fond ulaže isključivo u vrijednosne papire, te deponira sve vrijednosne papire kod navedenog depozitara,
 - b) za druge investicione fondove, društvo za upravljanje investicionim fondom, pod uslovom da društvo za upravljanje investicionim fondom zadovoljava kriterije iz člana 69. stav (2) tačka a) ove odluke.

Tačnost izvještaja potvrđuje eksterni revizor.

- (3) Ako banka nije upoznata s valutnom strukturom ulaganja investicijskog fonda, pretpostavlja se da investicijski fond ima najveći dopušteni iznos ulaganja u imovinu u stranoj valuti. Ako su ulogi banke u investicijski fond raspoređeni u knjigu trgovanja banka je dužna uzeti u obzir najveću izloženost koja može proisteći iz uloga u investicijskom fondu, tako da proporcionalno poveća pretpostavljena ulaganja do razine najveće moguće izloženosti po osnovu određenog pretpostavljenog ulaganja u skladu sa politikom ulaganja investicijskog fonda.

Otvorena valutna pozicija banke u pretpostavljenim ulaganjima investicijskog fonda jednaka je zbiru apsolutnih iznosa pojedinačnih pretpostavljenih ulaganja tog investicijskog fonda. Otvorena valutna pozicija banke u pretpostavljenim ulaganjima investicijskog fonda uključuje se prilikom izračuna ukupne otvorene valutne pozicije u skladu s tretmanom ulaganja u zlato. Izuzetno, ako je poznat smjer pretpostavljenog ulaganja investicijskog fonda banka može udjele u investicijskim fondovima tretirati kao duge ili kratke valutne pozicije u pretpostavljenim ulaganjima, pri čemu netiranje navedenih pozicija nije dopušteno.

Otvorena duga ili kratka valutne pozicija u pretpostavljenim ulaganjima investicijskog fonda tretira se kao posebna valuta i dodaje se ukupnoj dugoj ili ukupnoj kratkoj otvorenoj valutnoj poziciji banke.

KAPITALNI ZAHTEJ ZA ROBNI RIZIK

Član 144.

Odabir metode za robni rizik

U skladu sa čl. 145. i 146. ove odluke banka izračunava kapitalni zahtjev za robni rizik prema sljedećim metodama:

- a) pojednostavljeni pristup;
- b) pristup ljestvice dospijeća.

Član 145.

Pozicije u robi

- (1) Svaka pojedinačna pozicija u robi ili robnim derivatima mora biti izražena u standardnim mjernim jedinicama za tu vrstu robe. Promptna tržišna cijena za navedenu robu izražava se u izvještajnoj valuti.
- (2) Za pozicije u zlatu ili derivatima na zlato smatra se da su izložene valutnom riziku, te se tretiraju u skladu sa kapitalnim zahtjevima za valutni rizik, prema potrebi, za potrebe izračunavanja robnog rizika.
- (3) Za potrebe člana 147. stav (1) ove odluke, neto pozicija banke u svakoj robi je višak njene duge pozicije nad njenom kratkom pozicijom, ili obrnuto, u istoj robi ili identičnim robnim futuresima, opcijama ili varantima. Finansijski derivati tretiraju se u skladu s članom 146. ove odluke kao pozicije u odnosnoj robi.
- (4) Za potrebe izračuna pozicije u robi, sljedeće pozicije tretiraju se kao pozicije u istoj robi:
 - a) pozicije u različitim potkategorijama robe u slučajevima kad su potkategorije međusobno zamjenjive;
 - b) pozicije u sličnoj robi ako su one bliski supstituti, te kada je moguće jasno utvrditi minimalnu korelaciju od 0,9 između kretanja cijene tokom perioda od najmanje godinu dana.

Član 146.

Posebni instrumenti

- (1) Robni futuresi i buduće obaveze kupnje ili prodaje pojedinačnih roba uključuju se u sistem mjerenja kao zamišljeni iznosi u standardnim mjernim jedinicama s dospjećem u skladu sa datumom isteka ugovora.
- (2) Robni swapovi kod kojih je na jednoj strani transakcije fiksna cijena, a na drugoj tekuća tržišna cijena tretiraju se kao niz pozicija jednak zamišljenom iznosu ugovora, pri čemu, prema potrebi, svaka pozicija odgovara jednom plaćanju po swap ugovoru te se raspoređuje u razrede dospijeća u skladu sa članom 148. stavom (1) ove odluke. Pozicije su duge pozicije ako banka plaća fiksnu cijenu, a prima promjenjivu cijenu, te kratke pozicije ako banka prima fiksnu cijenu, a plaća promjenjivu cijenu. Robni swapovi kod kojih su različite strane transakcije u različitim robama, kod pristupa ljestvice dospijeća iskazuju se u relevantnoj izvještajnoj ljestvici.
- (3) Za potrebe ovog dijela odluke, opcije i varanti na robu ili robni derivati tretiraju se kao da su pozicije čija je vrijednost jednaka proizvodu iznosa odnosno instrumenta na koji se odnosi opcija i pripadajućeg delta - koeficijenta. S prethodnim pozicijama može se raditi prebijanje sa svim pozicijama u istoj odnosnoj robi ili robnom derivatu. Delta koja se koristi je delta relevantne berze. Kada nije raspoloživa delta relevantne berze, deltu može izračunavati sama banka koristeći se odgovarajućom internom metodologijom za utvrđivanje vrijednosti, uz

- odobrenje Agencije. Odobrenje se izdaje ako se internom metodologijom za utvrđivanje vrijednosti adekvatno procjenjuje stopa promjene u vrijednosti opcije ili varanta vezano uz male promjene u tržišnoj cijeni odnosnog instrumenta banke pri izračunu kapitalnih zahtjeva.
- (4) Banka uključuje relevantnu robu u izračun svoga kapitalnog zahtjeva za robni rizik kada obavlja jednu od sljedećih funkcija:
- a) prenositelj robe ili **zagarantovanih** prava vezanih uz pravo na robu u okviru repo ugovora;
 - b) davatelj roba u okviru ugovora o pozajmljivanju robe.

Član 147.

Pojednostavljeni pristup

- (1) Kapitalni zahtjev banke za svaku vrstu robe izračunava se kao zbir sljedećeg:
 - a) 15% neto pozicije, duge ili kratke, pomnožene s promptnom tržišnom cijenom robe;
 - b) 3% bruto pozicije, duge plus kratke, pomnožene s promptnom tržišnom cijenom robe.
- (2) Ukupni kapitalni zahtjev banke za robni rizik izračunava se kao zbir kapitalnih zahtjeva za robni rizik za pojedinu vrstu robe u skladu sa stavom (1) ovog člana.

Član 148.

Pristup ljestvice dospijea

- (1) Banka za svaku robu primjenjuje posebnu ljestvicu dospijea u skladu sa Tabelom 22. ovog člana. Sve pozicije u spomenutoj robi raspoređuju se u odgovarajuće razrede dospijea. Fizička zaliha robe raspoređuje se u razred dospijea od 0 do 1 mjeseca, uključujući 1 mjesec.

Tabela 22.

Razred dospijea	Stopa razlike (%)
(1)	(2)
0 ≤ 1 mjesec	1,50
> 1 mjesec ≤ 3 mjeseca	1,50
> 3 mjeseca ≤ 6 mjeseci	1,50
> 6 mjeseci ≤ 12 mjeseci	1,50
> 1 godina ≤ 2 godine	1,50
> 2 godine ≤ 3 godine	1,50
> 3 godine	1,50

- (2) Za sljedeće pozicije u istoj robi mogu se raditi netiranje i one se mogu raspoređivati u odgovarajuće razrede dospijea u neto iznosu:
 - a) pozicije u ugovorima koje dospijevaju na isti datum;
 - b) pozicije u ugovorima koje dospijevaju u razmaku od najviše 10 dana, ako se ugovorima iz kojih proizlaze trguje na tržištima koja imaju dnevne datume isporuke.
- (3) U svakom razredu dospijea banka zatim sabira sve duge pozicije i sve kratke pozicije. Iznos zbira dugih pozicija koji je usklađen sa zbirom kratkih pozicija u određenom razredu dospijea smatra se usklađenom pozicijom u tom razredu dospijea, dok se preostala duga i kratka pozicija smatraju neusklađenom pozicijom za isti razred dospijea.
- (4) Taj dio neusklađene duge pozicije određenog razreda dospijea koji se usklađuje sa neusklađenom kratkom pozicijom, ili obrnuto, razreda s kasnijim dospijecom je usklađena pozicija dva razreda dospijea. Dio neusklađene duge ili neusklađene kratke pozicije koji se na ovaj način ne može uskladiti je neusklađena pozicija.
- (5) Kapitalni zahtjev banke za sve vrste robe izračunava se na osnovu relevantne ljestvice dospijea kao zbir sljedećeg:
 - a) zbir usklađenih dugih i kratkih pozicija unutar pojedinog razreda dospijea, pomnoženo sa odgovarajućom stopom neusklađenosti u skladu s drugom kolonom u Tabeli 22. stav (1) ovog člana i promptnom tržišnom cijenom za tu robu;

- b) usklađene pozicije između dva razreda dospijeća za svaki razred dospijeća u kojem se neusklađena pozicija prenosi u sljedeći razred dospijeća, pomnoženo sa stopom prijenosa od 0,6% i promptnom tržišnom cijenom te robe;
 - c) preostale neusklađene pozicije, pomnoženo sa direktnom stopom od 15% i promptnom tržišnom cijenom za tu robu.
- (6) Ukupni kapitalni zahtjev banke za robni rizik izračunava se kao zbir kapitalnih zahtjeva za robni rizik za pojedinu vrstu robe u skladu sa stavom (5) ovog člana.

XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 149.

- (1) Obaveze banke vezane za izvještavanje o kapitalu i kapitalnim zahtjevima za kreditni, tržišni i operativni rizik, stopi finansijske poluge i zaštitnim slojevima kapitala i ostalim potrebnim informacijama propisanih ovom odlukom, Agencija će odrediti posebnim podzakonskim propisom, kojim će se detaljnije utvrditi jedinstveni obrasci za izvještavanje, učestalost i datumi izvještavanja.
- (2) Agencija će za priloge III i IV ove odluke objaviti internet stranice koje predstavljaju relevantan izvor bankama za preuzimanje podataka sadržanih u tim prilogima. Banka je dužna naknadno pratiti predmetne izvore i vršiti ažuriranja u skladu sa pripadajućim izmjenama.
- (3) Banka je dužna da za instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala provede provjeru ispunjenosti uslova uključenja u izračunavanje osnovnog, odnosno dopunskog kapitala iz ove odluke do početka primjene ove odluke.
- (4) Stupanjem na snagu ove odluke prestaju da važi Odluka o izračunu kapitala banke („Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17, 50/19, 37/20 i 81/20)

Član 151.

Stupanje na snagu

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj: U.O.- __-__/23
Sarajevo, __. __. 2023. godine

**PREDSJEDNICA
UPRAVNOG ODBORA**

Ivanka Galić, dipl.ecc., s.r

PRILOG I - KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI

1. Visoki rizik:

- a) garancije koje imaju svojstvo kreditnih supstituta (npr. garancije za osiguranje povrata kredita);
- b) akcepti;
- c) indosamenti mjenica na kojima nije navedena druga institucija **ili investiciono društvo**;
- d) transakcije koje daju pravo na regres (npr. faktoring, otkup potraživanja uz diskont);
- e) neopozivi standby akreditivi koji imaju svojstvo kreditnih supstituta;
- f) imovina kupljena na osnovu ugovora o direktnoj terminskoj kupovini;
- g) ugovori o terminskom depozitu;
- h) ugovori o prodaji i ponovnoj kupovini imovine.

2. Srednji rizik:

- a) vanbilansne stavke na osnovu finansiranja trgovine, odnosno izdati ili potvrđeni dokumentarni akreditivi (vidi također stavke srednjeg/niskog rizika);
- b) ostale vanbilansne stavke:
 - 1) garancije za plaćanje isporučene robe, garancije za plaćanje carinskog i poreznog duga;
 - 2) neiskorištene kreditne linije (sporazumi o kreditiranju, otkupu vrijednosnih papira, izdavanju garancija ili akceptata) sa izvornim dospijecom od više od godinu dana;
 - 3) preuzete vanbilansne obaveze na osnovu izdavanja kratkoročnih obveznica (eng. note issuance facilities, NIF) i obnovljive obaveze na osnovu pružanja usluge provođenja, ponude, odnosno prodaje srednjoročnih obveznica uz obavezu otkupa (eng. revolving underwriting facilities, RUF).

3. Srednji/nizak rizik:

- a) vanbilansne stavke na osnovu finansiranja trgovine:
 - 1) dokumentarni akreditivi, pri čemu roba koja je predmet akreditiva služi kao kolateral i ostale transakcije kod kojih postoji mogućnost samoporavnjanja;
 - 2) varanti (uključujući garancije za ozbiljnost ponude i za dobro izvršenje posla i sa time povezana garancija za unaprijed izvršena plaćanja i zadržane iznose i garancije koje nemaju obilježja kreditnih supstituta);
 - 3) neopozivi „standby“ akreditivi koji nemaju obilježja kreditnih supstituta.
- b) ostale vanbilansne stavke: neiskorištene kreditne linije koje uključuju sporazume o kreditiranju, otkupu vrijednosnih papira, izdavanju garancija ili akceptata sa izvornim dospijecom do i uključujući godinu dana koje nije moguće bezuslovno opozvati u svakom trenutku bez obavijesti ili koji efektivno ne omogućuju automatski prekid zbog pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika.

4. Nizak rizik:

- a) neiskorištene kreditne linije koje uključuju sporazume o kreditiranju, otkupu vrijednosnih papira, izdavanju garancija ili akceptata koje se mogu bezuslovno opozvati u svakom trenutku bez obavještenja, te koje efektivno omogućuju automatski prekid zbog pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika;
- b) neiskorištene kreditne linije za garancije za ozbiljnost ponude i dobro izvršenje posla koje se mogu bezuslovno opozvati u bilo kojem trenutku ili koje efektivno omogućuju automatski prekid zbog pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika.

PRILOG II - VRSTE FINANSIJSKIH DERIVATA

I. Finansijski derivati:

1. Ugovori na kamatnu stopu:

- a) jednovalutni kamatni swap (engl. single-currency interest rate swaps);
- b) swap osnove (engl. basis-swaps);
- c) kamatni forward;
- d) kamatni futures;
- e) kamatne opcije;
- f) ostali ugovori slične pravne prirode.

2. Finansijski derivati čija je odnosna varijabla valuta i zlato:

- a) međuvalutni kamatni swap;
- b) valutni forward;
- c) valutni futures;
- d) valutne opcije;
- e) ostali ugovori slične prirode;
- f) ugovori slične prirode kao ugovori iz tačke od a) do e), a koji se odnose na zlato.

3. Opcije, futuresi, swapovi, forward ugovori i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na vrijednosne papire, valute, kamatne stope ili prinose, ili druge finansijske derivate, finansijske indekse ili finansijske mjerne veličine koje se mogu namiriti fizički ili u novcu.

4. Opcije, futuresi, swapovi, forward ugovori i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na robu, a moraju se namiriti u novcu ili se mogu namiriti u novcu na zahtjev jedne od ugovornih strana (osim zbog neplaćanja ili nekog drugog razloga za raskid ugovora).

5. Opcije, futures, swapovi, forward ugovori i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na robu, a mogu se namiriti fizički, pod uslovom da se njima trguje na uređenom tržištu.

6. Opcije, futuresi, swapovi, forward ugovori i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na robu i mogu se namiriti fizički, a koji nisu navedeni u prethodnoj tački, i nemaju komercijalnu namjenu, a koji imaju svojstva drugih finansijskih derivata, uzimajući u obzir između ostalog, poravnavaju li se i namiruju preko priznatih klirinških kuća ili podliježu redovnim maržnim pozivima (margin calls).

7. Finansijski ugovori na razlike (engl. financial contracts for differences, FCD)

8. Opcije, futuresi, swapovi, forward ugovori na kamatnu stopu i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na klimatske varijable, vozarine, emisijske kvote, stope inflacije ili službene ekonomske statističke podatke, a koji se moraju namiriti u novcu ili se mogu namiriti u novcu na zahtjev jedne od ugovornih strana (osim zbog neplaćanja ili nekog drugog razloga za raskid ugovora), kao i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na imovinu, prava, obaveze, indekse i mjerne veličine koje inače nisu navedene, a koji imaju svojstva drugih finansijskih derivata, uzimajući u obzir između ostalog, trguje li se njima na uređenom tržištu, i poravnavaju li se i namiruju preko priznatih klirinških kuća ili podliježu redovnim maržnim pozivima.

II. Ostali finansijski instrumenti:

- a) Prenosivi vrijednosni papiri (engl. transferable securities);
- b) Instrumenti tržišta novca (engl. money-market instruments);
- c) Jedinice u investicijskim fondovima.

PRILOG III - PRIZNATE BERZE I KLIRINŠKE KUĆE

I. Priznate berze

1. Priznate berze na kojima se ne trguje finansijskim derivatima iz Priloga II ove odluke¹

Naziv	Oznaka
Euronext Paris	XPAR
Boerse Berlin (Regulierter Markt)	BERA
Boerse Berlin (Berlin Second Regulated Market)	BERC
Boerse Duesseldorf (Regulierter Markt)	DUSA
Boerse Duesseldorf - Quotrix (Regulierter Markt)	DUSC
Boerse Berlin Equiduct Trading (Regulierter Markt)	EQTA
Boerse Berlin Equiduct Trading (Berlin Second Regulated Market)	EQTB
Hanseatische Wertpapierboerse Hamburg (Regulierter Markt)	HAMA
Niedersaechsische Boerse Zu Hannover (Regulierter Markt)	HANA
Boerse Muenchen (Regulierter Markt)	MUNA
Boerse Muenchen - Market Maker Munich (Regulierter Markt)	MUNC
Baden-Wuerttembergische Wertpapierboerse (Regulierter Markt)	STUA
Frankfurter Wertpapierboerse (Regulierter Markt)	FRAA
Tradegate Exchange (Regulierter Markt)	XGRM
Irish Stock Exchange - Main Securities Market	XDUB
Euronext Lisbon	XLIS
Bolsa De Barcelona	XBAR, XMCE
Bolsa De Bilbao	XBIL, XMCE
Bolsa De Madrid	XMAD, XMCE, MERF
Bolsa De Valencia	XVAL, XMCE
Bondvision Market	BOND
Electronic Open-End Funds And Etc Market	ETFP
Market For Investment Vehicles (Miv)	MIVX
Electronic Bond Market	MOTX
Electronic Share Market	MTAA
Mts Government Market	MTSC
Mts Corporate Market	MTSM
Securitised Derivatives Market	SEDX

¹ Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R1646>

Mercado De Deuda Publica En Anotaciones	XDPA
Aiaf - Mercado De Renta Fija	XDRF, SEND
Bourse De Luxembourg	XLUX
Cyprus Stock Exchange	XCYS
Spot Regulated Market - Bmfms	SBMF
Spot Regulated Market - Bvb	XBSE
Rm-System	XRMZ
Prague Stock Exchange	XPRA
Bats Europe Regulated Market	BATE, CHIX
Isdx Main Board	ISDX
Euronext London	XLDN
London Stock Exchange - Regulated Market	XLON
Nasdaq Omx Riga	XRIS
Gxg Official List	GXGR
Nasdaq Omx Stockholm Ab	XSTO
Nasdaq Omx Copenhagen A/S	XCSE
Oslo Axess	XOAS
Oslo Børs Asa	XOSL
Nasdaq Omx Tallinn	XTAL
Nasdaq Omx Helsinki (Arvopaperipörssi)	XHEL
Vienna Stockexchange Official Market (Amtlicher Handel)	WBAH
Vienna Stockexchange Second Regulated Market (Geregelter Freiverkehr)	WBGF
Nasdaq Omx Iceland Hf	XICE
Budapest Stock Exchange	XBUD
Bratislava Stock Exchange	XBRA
Zagreb Stock Exchange	XZAG
Electronic Secondary Securities Market	HDAT
Athens Exchange Securities Market	XATH
Ab Nasdaq Omx Vilnius	XLIT
Euronext Amsterdam	XAMS
Bondspot Securities Market	RPWC
Warsaw Stock Exchange/Bonds/Catalyst/Main Market	WBON
Warsaw Stock Exchange/Etps	WETP
Warsaw Stock Exchange/Equities/Main Market	XWAR

Ljubljana Stock Exchange Official Market	XLJU
Banjalučka berza	BLSE
Sarajevska berza	SASE
Beogradska berza	BELEX

2. Priznate berze na kojima se trguje finansijskim derivatima iz Priloga II ove odluke²

Naziv	Oznaka
MATIF	XMAT
MONEP	XMON
POWERNEXT DERIVATIVES	XPOW
EUROPEAN ENERGY EXCHANGE	XEEE
EUREX DEUTSCHLAND	XEUR
MERCADO DE FUTUROS E OPCOES	MFOX
MERCADO REGULAMENTADO DE DERIVADOS DO MIBEL	OMIP
MEFF EXCHANGE	XMRV, XMPW
MERCADO DE FUTUROS DE ACEITE DE OLIVA — SA	XSRM
DERIVATIVES REGULATED MARKET — BMFMS	BMFM
POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE	XPXE
CME EUROPE LIMITED	CMED
ICE FUTURES EUROPE — ENERGY PRODUCTS DIVISION	IFEU
ICE FUTURES EUROPE — FINANCIAL PRODUCTS DIVISION	IFLL
ICE FUTURES EUROPE — EQUITY PRODUCTS DIVISION	IFLO
ICE FUTURES EUROPE — AGRICULTURAL PRODUCTS DIVISION	IFLX
THE LONDON INTERNATIONAL FINANCIAL FUTURES AND OPTIONS EXCHANGES (LIFFE)	XLIF
THE LONDON METAL EXCHANGE	XLME
LONDON STOCK EXCHANGE DERIVATIVES MARKET	XLOD
ITALIAN DERIVATIVES MARKET	XDMI
NASDAQ STOCKHOLM	XSTO
FISH POOL	FISH
NOREXECO	NEXO
NASDAQ OSLO	NORX

² Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R1646>

OSLO BØRS	XOSL
EURONEXT BRUSSELS DERIVATIVES	XBRD
ATHENS EXCHANGE DERIVATIVES MARKET	XADE
VIENNA STOCKEXCHANGE OFFICIAL MARKET (AMTLICHER HANDEL)	WBAH
BUDAPEST STOCK EXCHANGE	XBUD
ICE ENDEX DERIVATIVES	NDEX
EURONEXT EQF — EQUITIES AND INDICES DERIVATIVES	XEUE
WARSAW STOCK EXCHANGE/COMMODITIES/POLISH POWER EXCHANGE/COMMODITY DERIVATIVES	PLPD

NAPOMENA: S obzirom da je gore navedeni spisak podložen izmjenama Evropske komisije, banka će koristiti ažurirani spisak priznatih berzi koje objavljuje Evropska komisija, kao relevantni izvor za preuzimanje ažurnih podataka.

II. Priznate klirinške kuće

1. Popis centralnih drugih ugovornih strana ovlaštenih za pružanje usluga i aktivnosti u EU³

Naziv	Zemlja osnivanja
Nasdaq OMX Clearing AB	Švedska
European Central Counterparty N.V.	Nizozemska
KDPW_CCP	Poljska
Eurex Clearing AG	Njemačka
Cassa di Compensazione e Garanzia S.p.A. (CCG)	Italija
LCH SA	Francuska
European Commodity Clearing	Njemačka
Keler CCP	Mađarska
CCP Austria Abwicklungsstelle für Börsengeschäfte GmbH (CCP.A)	Austrija
BME Clearing	Španija
OMIClear - C.C., S.A.	Portugal
ICE Clear Netherlands B.V.	Nizozemska
Athens Exchange Clearing House (Athex Clear)	Grčka
SKDD-CCP Smart Clear d.d (SKDD-CCP)	Hrvatska

³ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/ccps_authourised_under_emir.pdf

2. Popis centralnih drugih ugovornih strana trećih zemalja kojima je priznato pružanje usluga i aktivnosti u EU⁴

Naziv	Zemlja osnivanja
ASX Clear (Futures) Pty Limited	Australija
ASX Clear Pty Limited	Australija
Hong Kong Securities Clearing Company Limited	Hong Kong
HKFE Clearing Corporation Limited	Hong Kong
OTC Clearing Hong Kong Limited	Hong Kong
The SEHK Options Clearing House Limited	Hong Kong
Japan Securities Clearing Corporation	Japan
Tokyo Financial Exchange	Japan
Central Depository (Pte) Limited	Singapur
Singapore Exchange Derivatives Clearing	Singapur
ICE Clear Singapore	Singapur
JSE Clear	Južna Afrika
ICE NGX Canada Inc.	Kanada
Canadian Derivatives Clearing Corporation	Kanada
Asigna Compensacion y Liquidacion	Meksiko
SIX x-clear AG	Švicarska
Korea Exchange, Inc.	Južna Koreja
Chicago Mercantile Exchange, Inc.	SAD
ICE Clear Credit LLC	SAD
Minneapolis Grain Exchange, Inc.	SAD
ICE Clear US, Inc.	SAD
National Securities Clearing Corporation	SAD
Dubai Commodities Clearing Corporation	UAE
Nasdaq Dubai Ltd	Dubai
B3	Brazil
Nodal Clear, LLC	SAD
New Zealand Clearing Limited	Novi Zeland
LCH Limited	UK
ICE Clear Europe Limited	UK
LME Clear Limited	UK
Options Clearing Corporation	SAD

⁴ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/third-country_ccps_recognised_under_emir.pdf

Fixed Income Clearing Corporation	SAD
ComDer Contraparte Central	Čile
Shanghai Clearing House	Kina
Dubai Clear LLC	UAE
Bursa Malaysia Derivatives Clearing Berhad	Malezija
Taiwan Futures Exchange Corporation	Tajvan
Cámara de Riesgo Central de Contraparte de Colombia S.A.	Kolumbija
Tel-Aviv Stock Exchange Clearing House Ltd	Izrael

NAPOMENA: S obzirom da je gore navedeni spisak podložen izmjenama banka će koristiti ažurirani spisak priznatih klirinških kuća koje objavljuje Evropsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta (engl. European Securities and Markets Authority – ESMA) kao relevantni izvor za preuzimanje ažurnih podataka.

PRIOLOG IV - SPISAK TREĆIH ZEMALJA U KOJIMA SE PRIMJENJUJU REGULATORNI I SUPERVIZORSKI ZAHTEJEVI EKVIVALENTNI ZAHTEJEVIMA KOJI SE PRIMJENJUJU U EU

Regulatorni i supervizorski zahtjevi za banke (vezano za čl. 48., 54. do 56. ove odluke)⁵

Argentina
Australija
Brazil
Kanada
Kina
Farski Otoci
Grenland
Guernsey
Hong Kong
Indija
Otok Man
Japan
Jersey
Meksiko
Monaco
Novi Zeland
Sjeverna Makedonija
Saudijska Arabija
Srbija
Singapur
Južna Afrika
Južna Koreja
Švicarska
Turska
SAD

Regulatorni i supervizorski zahtjevi za investicijska društva (vezano za član 48. ove odluke)⁶

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021D1753>

Australija
Brazil
Kanada
Kina
Hong Kong
Indonezija
Japan
Meksiko
Južna Koreja
Saudijska Arabija
Singapur
Južna Afrika
SAD

NAPOMENA: S obzirom da je gore navedeni spisak podložen izmjenama Evropske komisije, banka će koristiti ažurirani spisak trećih zemalja koje objavljuje Evropska komisija, kao relevantni izvor za preuzimanje ažurnih podataka.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021D1753>